

Göç hâlindeki çocuklara çocuk dostu bilgi nasıl aktarılır

Ön saflarda yer alan
görevliler için el kitabı

Çocuklar için çocuklarla
birlikte bir Avrupa inşası
www.coe.int/children

Bu çeviri Avrupa Birliği ile
ortaklaşa finanse edilmiştir

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Bu çeviri, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi arasındaki ortak bir programın fonları kullanılarak hazırlanmıştır. Burada ifade edilen görüşler hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

© 2021 Avrupa Konseyi. Tüm hakları saklıdır. Lisans sahibi belirli koşullar altında Avrupa Birliği'dir. Bu yayının hiçbir bölümü, İletişim Müdürlüğü'nden (F-67075 Strasbourg Cedex veya publishing@coe.int) önceden yazılı izin alınmadan çevrilemez, fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi depolama ya da geri erişim sistemi dahil olmak üzere, elektronik (CD-Rom, internet, vb.) ya da mekanik olarak, herhangi bir biçimde ya da araçla çoğaltılamaz ya da iletilemez.

Kapak, tasarım ve çizimler:
www.theportcreative.com

Kapak Fotoğrafi: © Avrupa Konseyi

Avrupa Konseyi Yayınları
F-67075 Strazburg Cedex
<http://book.coe.int>

Naomi Trewinnard tarafından
düzenlenmiştir.

© Avrupa Konseyi, Aralık 2018

Avrupa Konseyinde Basılmıştır

Göç hâlindeki çocuklara çocuk dostu bilgi nasıl aktarılır

Ön saflarda yer alan
görevliler için el kitabı

Avrupa Konseyi

İçindekiler

Teşekkür	03
Yazarlar hakkında	05
Önsöz	07
Giriş	09

1 Kesişen kavramlar	15
Çocuk dostu bilgi ne demektir?	16
Çocuklar çocuk dostu bilgiye ne zaman ihtiyaç duyarlar?	22
Çocuk dostu bir şekilde nasıl iletişim kurabilirsiniz?	23
Güven ilişkisi.....	23
Sözlü olmayan iletişime dikkat edin.....	26
Çocuk dostu bilgi için araçlar	27
Çocuğun savunmasızlıklarına hitap edebilmek için bilginin uyarlanması.....	30
Çocuk dostu usuller.....	36
2 Ülke sınırlarına ulaşma, dışarıda ve içeride	37
Ulaştıklarında kim bilgi vermelidir?	40
Çocuklar ulaştıklarında hangi bilgilere ihtiyaç duyarlar?	41
Varış yerinde bilgi, çocuk dostu bir şekilde nasıl aktarılabilir?	43
Belirli savunmasızlıklar	47
3 Yaş tespiti ve kimlik belirleme	49
Kim bilgi vermelidir?	52
Yaş tespiti konusunda çocuk hangi bilgilere ihtiyaç duyar?	53
• Makamların yaş tespiti yapmalarının nedenleri.....	53
• Yaş tespiti işlemi sırasında çocuğun durumu hakkında bilgi	55
• İşlemin kendisi hakkında bilgi	55
• Bilgilendirilmiş rıza ve dinlenilme hakkı	56
• Belli bilgi ihtiyaçları	56
Çocuk ne zaman bilgi almaya ihtiyaç duyar?	62
Yaş tespiti ile ilgili olarak çocukları etkili bir şekilde nasıl bilgilendirebilirsiniz?	62
Belirli savunmasızlıkları olan çocukların bilgi ihtiyaçlarına dikkat edin.....	62

4 Çocuk koruma: sağlanması ve bakım63

Çocuk koruma, bakım ve kabul hakkında kim bilgi vermelidir?.....66

Hangi bilgileri çocuğa vermeniz gerekir?67

- Barınma67
- Sağlık hizmeti73
- Eğitim, mesleki eğitim, çiraklık, iş76
- Eğlence, kültür, spor, gönüllülük78

Belirli savunmasızlıklar79

5 Yasal temsilciye ve hukuki yardıma erişim81

Kim bilgi vermelidir?83

Çocuklar hangi bilgilere ihtiyaç duyarlar?.....84

- Yasal temsilciye veya avukata erişim84
- Yasal temsilcilerin ve avukatların rolleri ve sorumlulukları85
- Karar verme sürecine katılım88
- Gelecek için planlama89

Belirli savunmasızlıklar90

6 Göç ve sığınma usulleri ve kalıcı çözümler93

Göç ve sığınma usulleri ile göç eden çocuklar için kalıcı çözümler hakkında bilgiyi kim vermelidir?.....95

Hangi bilgiler verilmelidir?97

- Sığınma ve göç hakkında bilgiler97
- Ev sahibi devlette uygulanan usuller hakkında özel bilgiler98
- Yasal hususlar101
- Uygulamaya ilişkin hususlar102
- Geçiş noktaları104
- Göçmen statüleri nedeniyle tutuklanan çocuklar105
- Kalıcı çözümler107
- Geri dönüşler108

Sonuçlar 111

Ek 1 Bilgi Notları 113

Acil müdahale ve varış durumlarına yönelik bilgi notları 114

- Önceliklerinizin çocuklarınıki ile aynı olmadığını unutmayınız..... 114

- Çocuktan almanız gereken bilgi 115

Çocuk dostu bilgi ve çocuk koruma sistemine yönelik bilgi notu. 116

Yaş Değerlendirmesi Bilgi Notu 117

Çocuklar ile iletişim için yasal temsilcilerin araçları..... 118

Kalıcı çözümler hakkında iletişim ipuçları 119

Özgürlüğün kısıtlanması durumunda ek bilgi verilmesi hususları 120

Ek 2 Temel Standartlar Tablosu 121

Ek 3 Kaynakça 127

Teşekkür

Göçten etkilenen veya başka bir şekilde hareket hâlindeki çocuklarla çalışan görevlilere yönelik bu pratik el kitabı, Avrupa Konseyi Çocuk Hakları Bölümü tarafından Avrupa Konseyi Çocuk Hakları stratejisi (2016-2021) ve Avrupa Konseyi Sığınmacı ve Göçmen Çocukları Koruma Eylem Planı (2017-2019) kapsamında hazırlanmıştır.

Çeşitli Avrupa Konseyi üye devletlerindeki birçok kişi, çocuk ve görevliler, bu el kitabının hazırlanmasında Çocuk Hakları Bölümü ile iş birliği yapmıştır. 29 ve 30 Kasım 2017 tarihlerinde Strazburg'da gerçekleşen göç hâlindeki çocuklar için çocuk dostu bilgi yuvarlak masa toplantısına katılan katılımcılara, Kasım 2017'de yapılan çocuk dostu bilginin ümit vadeden uygulama örnekleri çağrısına katılan herkese ve 2017 yılı Ekim ve Kasım aylarında beş Avrupa Konseyi üyesi ülkede çocuklarla yapılan istişarelere katılan tüm çocuklara özel teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Avrupa Konseyi, bu el kitabını, kendi uzmanlıklarına ve ayrıca yuvarlak masa bulgularına ve önerilerine, ümit vadeden uygulamalar arasından seçilmiş örneklerle ve çocuk istişareleri sırasında ifade edilen görüşlere dayanarak birlikte yazan uzmanlardan oluşan çalışma grubuna teşekkür eder.

Avrupa Konseyi, taslak hazırlanmasına ve gözden geçirme sürecine katıldıkları için aşağıdaki kuruluşlara da teşekkür etmektedir:

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Avrupa Gençlik Bilgi ve Danışmanlık Ajansı (ERYICA), Avrupa Komisyonu ile Avrupa Konseyi arasında Gençlik Alanında Ortaklık, Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA) ve Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (FRONTEX).

Yazar hakkında

Guillaume Coron

Servis Başkanı
İlk Kabul Merkezi,
Fransa.

Guillaume Coron, Fransa'da refakatsiz çocuklar için ilk kabul merkezinde Servis Başkanı'dır. Kendisi, son 20 yıldır göç eden çocuklarla çalışmakta olup, yakın zamanlarda Fransa'daki refakatsiz çocukların kabulü ve desteklenmesi amacıyla görevliler için en iyi uygulamalar konusunda Sosyal ve Sosyomedikal Değerlendirme Ulusal Ajansının (ANASEM) önerilerine katkıda bulunmuştur. Kabul merkezi ayrıca, kişisel durumları veya psikolojik veya psikiyatrik durumlarının seviyesi nedeniyle ana akım alternatif bakım kurumlarında bakılamayan (veya bakılamaz hâle gelen) çocuklar için de bakım sağlamaktadır.

Silvana Leonforte

Sosyal Çalışmacı Koordinatörü,
Sicilya, Ragusa vilayeti,
İtalya.

Silvana Leonforte, Sicilya, Ragusa'daki Ulusal Sosyal Çalışmacılar Vakfının PUERI projesi için Sosyal Çalışmacı Koordinatörüdür ve Sicilya'ya deniz yoluyla gelen çocuk mültecilerin ve göçmenlerin gelişlerine acil müdahaleyi koordine etmektedir. Acil durum müdahalelerinde uzman bir sosyal çalışmacı olarak, göçmenler ve mülteciler için sosyal entegrasyon konusunda uzmanlıkla, insan kaçakçılığı mağdurlarını, cinsel sömürü mağdurlarını ve yasalarla çatışma hâlindeki çocukları koruyarak, Silvana, Palermo Üniversitesi ile Sicilya'daki refakatsiz çocukların eğitim ihtiyaçları üzerine araştırmalara da katkıda bulunmaktadır.

Dr. Daniel Senovilla Hernandez,

CNRS Araştırma Görevlisi
(Ingénieur de Recherche CNRS)
MIGRINTER, Poitiers Üniversitesi, Fransa.

Madrid Comillas Üniversitesinde göç çalışmaları alanında doktora sahibi ve uluslararası göç alanında bir İleri Araştırmalar Diploması ve Yüksek Lisans derecesi olan Daniel Senovilla Hernández, hukuki analiz ve sosyal araştırmaları karşılaştırmalı bir düzeyde birleştiren multidisipliner bir yaklaşım uygulamaktadır. 2004 yılından bu yana, MIGRINTER (CNSR) merkezinin ev sahipliğinde Fransa'da yerleşik durumdadır. Kendisi hâlen, Küçüklerin Göçüne ilişkin Gözlemeyinin yetkilisidir (OMM: <https://omm.hypotheses.org/>) ve "Hareket hâlindeki çocuklar ve gençler – Jeunes et Mineurs en Mobilité" elektronik dergisinin ana editörüdür.

Anna Skehan

Göç Hukuku Avukatı,
Islington Hukuk Merkezi,
Birleşik Krallık.

Anna Skehan, Birleşik Krallık'taki Göçmen ve Mülteci Çocuklar Hukuk Birimi'nde (MiCLU) uzman bir çocuk ve genç göçmenlik hukuku uzmanı olup, 1998'den beri göçmenlik ve iltica hukuku alanında çalışmaktadır. Kendisi, 2010 yılından bu yana çocukları ve gençleri temsil etme konusunda uzmanlaşmışır ve MiCLU'nun göçmen çocukları temsil etme ve İngiltere'ye göç eden çocuklar için çocuk dostu bilgi ve materyaller geliştirme konusunda çocuk merkezli bir uygulama oluşturmaya yardımcı olmuştur.

Ellen Van Vooren

Araştırmacı ve Politika Danışmanı,
Kenniscentrum Kinderrechten vzw (KeKi)
– Çocuk Hakları Bilgi Merkezi

Ellen Van Vooren, çocuk haklarına ilişkin bilimsel bilgileri toplamayı, kullanılabilir hâle getirmeyi, yaymayı ve teşvik etmeyi amaçlayan Çocuk Hakları Bilgi Merkezi için çalışmaktadır. Ghent Üniversitesinde kriminoloji ve Katho-Howest'te Uluslararası Kalkınma eğitimi aldıktan sonra, akıl sağlığı sektöründe ve sığınma talebinde bulunanların kabulü konusunda federal bir ajans olan Fedasil Çalışma ve Politika Hizmetleri'nde bir önleyici çalışmacı olarak Peru'daki kadın ve çocuk hakları konusunda çalışmıştır. Ellen, Gent Üniversitesinde adli davranış bilimleri üzerine sürekli eğitim almıştır.

Bilgi:

Burada yer alan ümit vadeden uygulamalara, çocuk-dostu bilgi örneklerini göstermek amacıyla yazanın izni ile referansta bulunulmuştur. Tüm web köprüleri yayınlanma zamanında çalışmakta ve güncel durumdadır.

Önsöz

Doğru bilgiye sahip olmamaları mültecileri ve göçmenleri güçsüzleştirmektedir. Güvenilir doğru bilgi kaynakları olmaksızın, mülteciler ve göçmenler daha fazla stres ve endişe yaşarlar; kendilerini kaybolmuş hissederek ve neler olup bittiğine ya da onlara ne olacağına dair herhangi bir fikre sahip değillerdir. Erişilebilir bilginin olmaması, Devletleri, göç yolları hakkında iletişimde bulunma konusunda kaçakçılar ve diğer suç ağlarıyla rekabete sokmaktadır.

Mülteci ve göçmen çocuklar söz konusu olduğunda, özellikle refakatsiz veya ailelerinden ayrılmışlarsa, sorun daha da ciddidir. Çocuklara bilgi verilmesi, onlara haklar ve usuller hakkında bir broşür verilmesinden daha fazlasıdır. Bu, yaşlarına, cinsiyetlerine ve kültürlerine bağlı olarak onlarla anladıkları şekilde konuşmak anlamına gelmektedir. Bu, bir güven ilişkisi kurulması anlamına gelmektedir. Bu, Avrupa'ya geldiklerinde karşılaştıkları şeyleri anlamalarında onlara yardımcı olmak anlamına gelmektedir. Gerçek şu ki, bilgi mevcut olduğunda, çoğu zaman çocuk dostu ve yaşa uygun bir şekilde sağlanmamaktadır.

Bu nedenlerle, Avrupa Konseyi üye devletleri, Mayıs 2017'de, hak ve usullere erişim ve farklı şiddet ve entegrasyon biçimlerinden korunma bakımından tespit edilmiş olan çeşitli sorunlara kapsamlı bir yanıt vermek üzere Avrupa'daki Mülteci ve Göçmen Çocukları Korumaya Yönelik bir Eylem Planını kabul etmiştir. Eylem Planı, öncelikli eylem olarak, göç bağlamında tüm çocuklara hakları ve usuller hakkında çocuk dostu bir şekilde ilgili bilgilerin verilmesini sağlayarak, Avrupa Konseyi üye devletlerini iyi göç politikalarını geliştirmeleri konusunda desteklemeyi amaçlamaktadır.

Bu anlamda, bu el kitabı, yolculuğunun her aşamasında bir çocuğa nasıl eşlik edecekleri konusunda ön saflarda yer alan görevliler için pratik bir rehberdir: sınırlarımıza varmalarından, ev sahibi ülkeye entegre olma konusunda kalıcı çözümler bulmaya kadar. El kitabı, görevlileri, çocuklarla nasıl iletişim kurdukları hakkında eleştirel düşünmeye cesaretlendirmek ve dinlenilme ve kendilerini etkileyen usullere katılma hakkı da dâhil olmak üzere haklarına saygı duymaya teşvik etmek amacıyla düşüncelerini ve pratik uygulamalarını desteklemektedir.

Çocukların, haklarına çocuk dostu bilgiler yoluyla erişmeleri yönünde cesaretlendirilmeleri, her türlü şiddet, istismar ve sömürüye karşı korunmalarını geliştirmeye yönelik önemli bir adımdır. Bu, çocukların riskli ve tehlikeli bir durumdan kurtulmalarını ve daha güvenli bir geleceğe yönlendirmelerini sağlamaktır.

Tomáš Boček

Göç ve Mülteciler Genel Sekreteri Özel Temsilcisi

Giriş

Göçmen ve mülteci çocuklar, bugün Avrupa'nın en savunmasız gruplarından biri olmaya devam etmektedir.¹ Bilgiye erişimlerinin pek çok kez yetersiz olduğu anlaşılmış olup, bunun sonucunda çocuklar ve gençler haklarına erişememekte veya kendilerini etkileyen usulleri anlayamamaktadırlar (Avrupa Konseyi 2017a). Bu el kitabı, göçmen ve mülteci çocuklarla etkileşime giren görevlilerin ve gönüllülerin, bu çocuklar ile, hakları ve onları etkileyen usuller hakkında çocuk dostu bir şekilde iletişim kurmalarını sağlamak için yeterlilik sahibi olmaları amacıyla geliştirilmiştir. Bu El Kitabı sayesinde, görevliler ve gönüllüler, uluslararası çocuk haklarının ulusal bağlamlarda nasıl uygulanacağını anlayacaklardır. Bu kılavuzda genel hatlarıyla açıklanan somut adımlar, görevlilerin ve gönüllülerin, çocuğun bilgi edinme hakkının ve dinlenilme hakkının etkili olmasını sağlayarak çocuğun yüksek yararına nasıl hizmet edebileceklerini araştırmaktadır.

Terminoloji

Genel bir kural olarak, bu el kitabında, 18 yaşın altındaki göçmen ve mülteci çocukları ve gençleri basitçe çocuk olarak adlandırmayı tercih ettik.

Bu el kitabındaki ilkeler ve rehberlik, küçük çocuklar, gençler ve yetişkinliğe geçiş aşamasında olan gençler de dâhil olmak üzere, hareket hâlinde olan 18 yaşın altındaki bir çocukla ilgili herhangi bir bilgi veya onunla iletişim için geçerlidir. İster refakatsiz, isterse de ailelerinden ayrı düşmüş ya da ebeveynleri veya bakımlarından sorumlu kişinin refakatinde olsunlar, çocuklarla çocuk dostu bir şekilde iletişim kurmak çok önemlidir.

Bu el kitabı, sayılarının yüksek olması ve özel savunmasızlıkları nedeniyle refakatsiz ve ailelerinden ayrılmış çocukların ihtiyaçlarına özel önem vermektedir.

Ailelerinin refakat ettiği çocukların da bilgiye ihtiyaç duyduğunu unutmamak önemlidir. Eğer refakat edilen çocuklarla çalışıyorsanız, bu el kitabında yer alan rehber ilkelerin bu çocukların da ihtiyaçlarına uyarlamanızı tavsiye ederiz.

¹ Avrupa Konseyi Çocuk Hakları Stratejisi 2016 - 2021, <https://rm.coe.int/168066cff8> adresinde bulunabilir.

Bu el kitabı neden hazırlanmıştır?

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (BMÇHS), çocuğun veya ebeveyninin veya yasal temsilcisinin ırkı, rengi, cinsiyeti, dili, dini, siyasi veya diğer görüşleri, ulusal, etnik veya sosyal kökenleri, mülkiyeti, engelliliği, doğumu veya göçmenlik statüsü de dâhil olmak üzere diğer statüleri ne olursa olsun, herhangi bir ayrımcılık söz konusu olmaksızın üye devletin egemenlik sahası içindeki tüm çocuklar için geçerlidir.² Her çocuk, kendisini etkileyen haklar ve usuller hakkında dinlenilme ve yeterli bilgi edinme hakkına sahiptir.³

'Çocuk'

18 yaşın altındaki tüm çocukları içerir: küçük çocuklar, gençler ve yetişkinliğe geçmekte olan gençler dâhil.

Göç ile ilgili amaçlar doğrultusunda çocuklar alıkoymamalıdır.⁴

Çocukların alıkoyma hâllerinin devam etmesi durumunda, görevlilere, bu özel savunmasızlık hâllerinde çocuklarla nasıl iletişim kuracakları ve çocuklara, tutukluluk durumlarının üstesinden gelmeleri ve özgürlüklerini kazanmaları için nasıl yardımcı olabilecekleri konularında rehberlik etmek istiyoruz. Bu tavsiye, ilgili olduğunda her bir bölüme eklenmiştir.

2. BM Çocuk Hakları Sözleşmesi 1989, **Madde 2**.

3. BMÇHS, Madde 12. BM Çocuk Hakları Komitesi (CRC), Genel Yorum No. 12 (2009), **Çocuğun duyulma hakkı**, 20 Temmuz 2009, CRC/C/GC/12.

4. Tüm Göçmen İşçilerin ve Ailelerinin Haklarının Korunması Komitesi'nin 4 (2017) Sayılı Ortak Genel Yorumu ve Çocuk Hakları Komitesi'nin 23 (2017) Sayılı menşe, transit, varış ve dönüş ülkelerinde uluslararası göç bağlamında Çocukların İnsan Haklarına İlişkin Devlet yükümlülükleri, paragraf 10.

5. Gençlik Bilgisine İlişkin Bakanlar Komitesinin Tavsiye Kararı, CM/Rec(2010)8.

“Çocuk dostu bilgi”, çocuğun yaşına, olgunluğuna, diline, cinsiyetine ve kültürüne uyarlanmış bilgi anlamına gelmektedir.

Yaş, olgunluk

Dil

Cinsiyet

Kültür

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi
17 Kasım 2010 tarihinde kabul edilen
çocuk dostu adalet kılavuzları, kılavuz 2.

Bakanlar Komitesinin Gençlik Bilgisine
ilişkin Tavsiye Kararı, bilginin sağlanması
için bir çerçeve sağlamaktadır.⁵

Çocuklar, şiddetten arınmış bir yaşam, sığınma talebinde bulunma, geri gönderilmeme, ailesi ile bir araya gelme ve özgürlük hakları konusunda bilgilendirilmelidir. Buna ek olarak, çocuklar, haklarına yapılan yasa dışı müdahaleye karşı etkili bir başvuruda bulunmaya yönelik uygulanabilir bir hakka da sahiptirler. Çocuklar, etkili bir başvuru hakkının, kendilerine refakat eden herhangi bir yetişkine ait bu tür haklardan bağımsız olduğu konusunda bilgilendirilmelidir.⁶

1. Çocuklar hakları konusunda bilgilendirilme hakkına sahiptir.

Tüm çocuklar, ister refakatsiz, ailelerinden ayrı düşmüş ya da refakatli olsunlar, göçmenlik statülerinden bağımsız olarak yaşlarına uygun ve uyarlanmış bilgi alma hakkına sahiptir.

2. Çocuk dostu bilgiler olmaksızın, çocuklar haklarına erişemezler.

Bilgi alma hakkı, çocuğun tüm haklarının etkili olması için bir ön koşuldur. Göç eden çocuklar, dilsel, kültürel ve diğer engeller nedeniyle haklarına erişimde ek engellerle karşılaşmaktadır; çocuk dostu bilgi, hak ve usullere erişimin kilitini açmanın anahtarıdır.

3. Çocuk dostu bilgiler olmaksızın çocuklar risk altındadır.

Hareket hâlindeki çocuklar son derecede savunmasızdır; hakları ile ilgili yeterli çocuk dostu bilgi olmaksızın, bilgiye dayalı kararlar veremezler veya yardıma erişim sağlayamazlar. Bilgi eksikliği, güvensizlik duygusuna yol açabilir ve insan ticaretine, diğer sömürü veya istismar biçimlerine karşı savunmasızlığı artırabilir.

Kendilerini etkileyen usullere katılım konusunda cesaretlendirilmeleri amacıyla çocuk dostu bilgi alması, çocuğun yüksek yararına uygun olacaktır. Bu itibarla, olgunluklarına ve anlayış seviyelerine göre uygun ağırlık verilecek olan, bilgiye dayalı görüşlerini ifade edebilmeleri amacıyla, ilgili usuller ve sonuçları hakkında bilgilendirilmeleri gerekmektedir.⁷

Çocuğun yüksek yararı, çocuğun haklarından tam ve etkili bir şekilde yararlanılmasını ve çocuğun bütünsel gelişimini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu, üç katmanlıdır:

- 1) çocuğun, kendisi ile ilgili tüm konularda yüksek yararının öncelikli bir husus olarak kabul edilmesine yönelik somut bir hak;
- 2) bir kuralın, çocuğun en lehine olan yorumunun uygulanmasını gerektiren bir ilke;
- 3) yetişkinlerin herhangi bir usul ya da kararın çocuk üzerindeki etkisini değerlendirmelerini ve bunu, çocukların yüksek yararlarına göre dengelemelerini sağlayan bir usul kuralı.⁸

6. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 1950, *Madde 13*.

7. BM Çocuk Hakları Sözleşmesi 1989, *Madde 3, Madde 12*.

8. BM Çocuk Hakları Komitesi (CRC), çocuğun yüksek yararının öncelikli bir husus olarak kabul edilmesine ilişkin Genel Yorum No. 14 (2013) (3. *madde*, 1. *paragraf*), 29 Mayıs 2013, CRC/C/GC/14.

Yüksek yarar değerlendirmelerinde çocuklarla iletişim

Yüksek yararların değerlendirmesi karışık olabilir. Olguya özgü ve delile dayalı olmalıdır.

UNHCR, Çocuğun Yüksek Yararının Belirlenmesine İlişkin Kılavuz İlkeler (2008), çocuğun yeterli seviyede katılımının temel bir usuli koruma olarak gerekli olduğunu belirtmektedir. Çocuğun aşağıdaki konularda bilgilendirilmesi esastır:

- yüksek yararın değerlendirmesine katılım hakları;
- yüksek yararları nasıl ve kim tarafından değerlendirilecek;
- düşünceleri nasıl dinlenilecek ve iletilecek;
- çocuğun görüşlerine ne kadar ağırlık verilecek;
- dikkate alınacak diğer faktörler ve bunlara ne kadar ağırlık verileceği. Bu faktörler arasında şunlar yer almaktadır: çocuğun kişisel geçmişi, aile durumu, geldiği ve yolculuk ettiği ülkedeki geçmiş deneyimleri/durumu, gelişimi, çocuğun zihinsel ve fiziksel sağlığı, bakımına ilişkin somut düzenlemelerin yeterliliği, çocuğun cinsiyete dayalı şiddet ve cinsel şiddet riski de dâhil olmak üzere, kendisine sunulan güvenlik ve geçmişte maruz kaldığı/hâlen maruz olduğu riskler ve herhangi bir göç veya iltica usulü;
- çocuk, neyin yüksek yararına olduğunu belirlemesi için nasıl desteklenebilir;
- yüksek yararın değerlendirilmesinde yasal temsilcinin rolü; çocuğun yüksek yararına ilişkin kanıt sağlamak için diğer aktörlere (yerel makamlar, tıbbi uzmanlar, eğitim kurumları) ait herhangi bir yükümlülük.

Bu el kitabı nasıl hazırlanmıştır?

Bu el kitabı, hareket hâlindeki çocuklarla iletişim kuranlar tarafından ve onlar için geliştirilmiştir. Görevlilere ve gönüllülere, göç eden çocuklarla, hakları ve onları etkileyen usuller hakkında iletişim kurma konusunda düşünce, tavsiye ve rehberlik için destek sağlamak amacıyla pratik ve danışmanlık amaçlı bir araçtır.

İçeriği, hükümet ve yerel yönetimler, çocuklar için kamu denetçileri, ulusal uzmanlar ve göç hâlindeki çocuklarla çalışan uzmanlar da dâhil olmak üzere her düzeyden göç hâlindeki çocukları korumak için çalışan paydaşların önerilerine dayalı olarak uzmanlardan oluşan bir çalışma grubu tarafından geliştirilmiştir (Avrupa Konseyi 2018a). El kitabı ayrıca, göçten etkilenen çocuklar tarafından ifade edilen görüşleri de içermektedir: metin boyunca atıfta bulunulan çocuklardan gelen öneriler, Avrupa Konseyi genelinde beş üye devletteki atölye çalışmalarında toplanmış olup, bunlar sarı kutuların içinde gösterilmiştir (Avrupa Konseyi 2018b). El Kitabı ayrıca, açık bir çağrıya yanıt olarak paydaşlar tarafından sağlanan ümit vadeden uygulama örneklerini de içermektedir.

Bu el kitabı nasıl kullanılır?

Ümit vadeden uygulamalar

Pratik ipucu

Dikkate alınacak noktalar

Çocukların sorabilecekleri sorular

Çocuklardan alıntılar

Çocukların önerileri

Altın kurallar

El kitabı, kapsayıcı olmayı değil, mesleki uygulamaları geliştirmek için pratik rehberlik sağlamayı amaçlamaktadır. Avrupa Konseyi düzeyinde geliştirilmiş olup, her üye devletin belirli ulusal bağlamlarını ele almamaktadır; yazarlar, ulusal ve yerel bağlamlarda kullanılabilecek kapsayıcı ilkeler üzerinde durmaya çalışmaktadır.

El Kitabı, Avrupa Konseyi üyesi ülkelerdeki mülteci ve göçmen çocuklarla çalışan görevlilere ve gönüllülere yöneliktir. Her bir bölüm, çocuğun varmasından kimlik tespiti ve kabulüne, durum belirleme usullerine ve kalıcı bir çözüm ile entegrasyonuna varıncaya kadar, yolculuğunun her aşamasında çocuklarla çalışan görevlilerin karşılaştığı iletişim zorluklarına göre uyarlanmıştır.

El Kitabı, okuyucunun günlük uygulamalarında el kitabını nasıl uygulanacağını düşünürken ilham verici bulabileceği Avrupa çapında uygulanan **ümit vadeden uygulamaların** örneklerini içermektedir. Metin ayrıca, bu kılavuzun okuyucunun günlük pratiğinde uygulanmasının yollarını ve okuyucunun dikkatini belirli durumlara veya risk faktörlerine çekerken **dikkate alınacak noktaları** vurgulamak için **pratik ipucu** kutuları da içermektedir. Her bölüm, çocukların bu bölüm bağlamında **sorabilecekleri soruların** bir listesini, **çocuklardan alıntıları**, **çocukların önerilerini** ve bu bağlamda çocuk dostu bilgiler için **altın kurallara** ilişkin bir bölümü içermektedir.

El kitabının ekinde yer alan bilgi notları, okuyucuya, çocuklarla hakları ve ilgili usuller hakkında etkileşimde bulunurken, burada yer alan rehberliği uygulamalarına yardımcı olmak için tasarlanmıştır.

01

Kesişen kavramlar

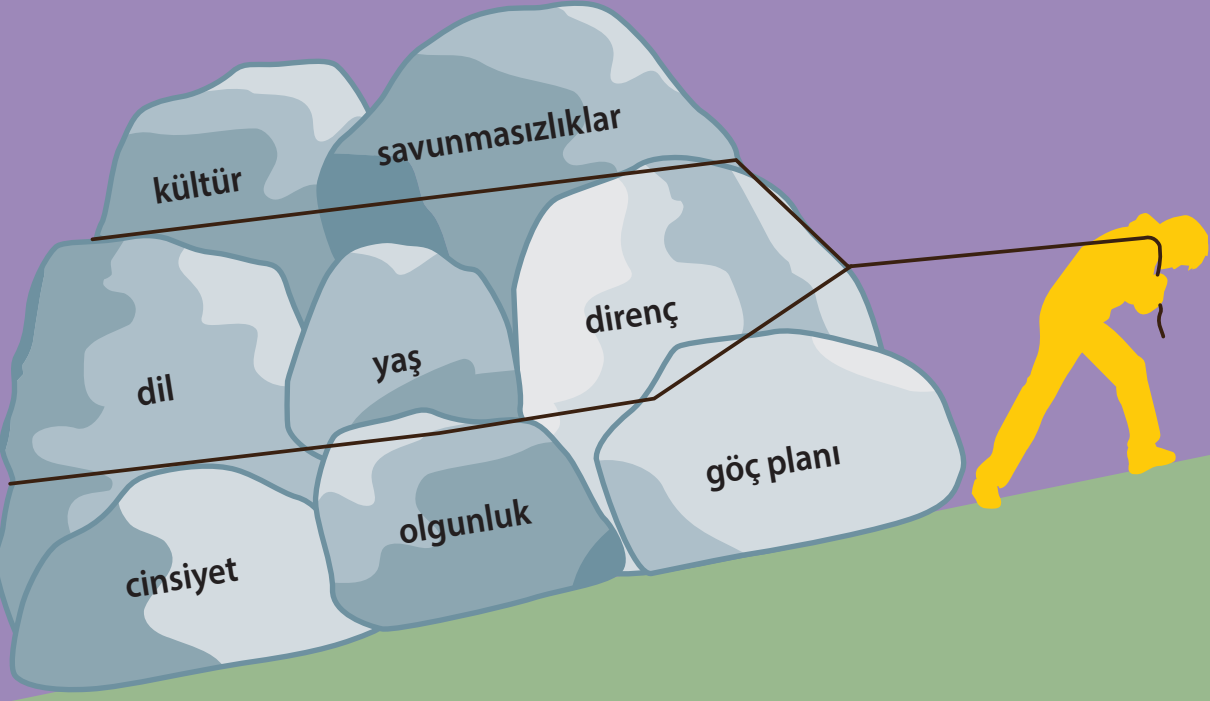
Altın Kurallar

- bilgiyi çocuğun durumuna uyarlayın;
- onlara güç ve dayanıklılık kazandıran bilgiler sağlayarak çocukları cesaretlendirin;
- hangi bilgilerin gizli olduğunu ve hangilerini açıklamak zorunda olduklarını çocukların anladığından emin olun;
- yargılayıcı olmayan ifadeler kullanın;
- açık uçlu sorular kullanın;
- zarar vermeyin;
- sadece daha sonraki bir aşamada yararlı olacak olsa bile, çocuğa, gerekli tüm bilgileri verin.

Çocuk dostu bilgi ne demektir?

“Çocuk dostu bilgi”, bilginin çocuğun yaşına, olgunluğuna, diline, cinsiyetine ve kültürüne uyarlanması gerektiği anlamına gelmektedir.⁹ Bu, bilgiyi sağlayanın, bilgiyi ve iletişiminin karmaşıklığını, 18 yaşına kadar her bir çocuğun durumuna göre ayarlamasını gerektirecektir. Bu unsurlar toplu olarak dikkate alınmalıdır.

Haklarla ilgili genel bilgiler ve gençlik bilgileri de dâhil olmak üzere, herhangi bir bilgi, bilgiyi sağlayan kişi tarafından çocuk dostu hâle getirilebilir. Bu, bilginin bu doğrultuda uyarlanması yoluyla gerçekleştirilebilir.

Bilgi, çocuğun, haklarını ve ilgili usulleri anlama düzeyini dikkate almak için, **yaşına ve olgunluk seviyesine** uyarlanmalıdır. Çocuğun yaşı ve olgunluğu, iletilecek bilgilerin içeriği ve benimsenebilecek terimlerin karmaşıklığı göz önüne alındığında önem kazanacaktır.

Örneğin, çok küçük bir çocuk muhtemelen yasal usullerle ilgili karmaşık teknik terimleri anlamazken, yetişkinliğe geçiş aşamasında olan 17 yaşındaki bir çocuk, bu terimleri anlayabilecek olgunluğa sahip olabilir.

Pratik ipucu

Küçük bir çocuğa yetişkinler için yazılmış bir bilgi broşürü vermek, muhtemelen, çocuğun kendi dilinde yazılmış olsa bile, çocuk dostu bir bilgi vermediğinizi gösterecektir, çünkü bu broşür, çocuğun yaşına ve olgunluğuna uyarlanmış kelimeler veya terimler kullanmayacaktır.

Bilginin **çocuğun diline** uyarlanması, bilginin çocuğun anladığı bir dilde iletilmesi gerektiği anlamına gelmektedir. Bu, bilginin uygun terimler kullanılarak çocuğun konuştuğu dile çevrilmesi anlamına gelir. Verilen bilgileri anladıklarından ve usule katılabildiklerinden emin olmak için çocuklarla iletişim kurmak amacıyla mümkün olduğunda tercümanları ve kültürel araçları kullanın. Eğer çocuk bir azınlık dili veya bölgesel bir dil konuşuyorsa, onunla bu dilde iletişim kurmak tercih edilir, çünkü çocuk geldiği ülkenin resmi dilini konuşamayabilir.

Çocuklar, özellikle uluslararası koruma ihtiyaçları veya istismar ve savunmasızlık durumları hakkında iletişim kurarken, aynı kültürden gelen tercümanlara karşı stres ve güven eksikliği duygularını ifade etmişlerdir.

Tercümanla güven tesis etmek için pratik ipuçları

1. çocuğun ve tercümanın birbirlerini anladığını kontrol edin;
2. kim olduğunuzu ve tercümanın işinin ne olduğunu açıklayarak başlayın;
3. çocuğun, tercümanın kendisini yargılamaması veya topluluğunun diğer üyelerine konuşmasının ayrıntılarını anlatmaması gerektiğini anladığından emin olun;
4. çocuğa, tercümanın cinsiyeti ile ilgili seçenek sunun.

Bilginin **çocuğun cinsiyetine** uyarlanmasını sağlamak, bir görüşme veya atölye çalışması sırasında bir çocukla kişisel olarak iletişim kurarken özellikle önemlidir. Bilginin çocuğun cinsiyetine uyarlanması, kız çocukları ve erkek çocukları ile lezbiyen, gey, biseksüel, transseksüel ve interseks (LGBTİ) çocukların ilgili mevcut cinsiyete dayalı koruma ve yardım hakkında bilgilendirilmeleri gerektiğinden, bilgilerin içeriği ile ilgili olarak tepkilere neden olabilir. Aynı zamanda bilginin sunulma şekli de uygun olmalıdır. Örneğin, cinsel istismara maruz kalan erkek ve kız çocuklarının cinsiyetlerine göre farklı savunmasızlıklarını ve dayanıklılıklarını ele almak için bilgileri nasıl ayarlamamız gerektiğine dikkat edin; mümkünse, çocuğa bir erkekle veya bir kadınla konuşup konuşmayacağına ilişkin bir seçenek sunun.

Bilginin **çocuğun kültürüne** uyarlanması, göç eden çocuklar için çocuk dostu bilgiler bağlamında özellikle önemlidir. Bunun nedeni, karşılaşılan çocukların çok çeşitli kültürlerden ve geçmişlerden gelmiş olmalarıdır. Kültürel olarak hassas bir şekilde iletişim kurmak amacıyla, bir güven ilişkisi kurmak ve çocuğun bilgiye verdiği güveni artırmak için çocuğun geldiği kültürel köken hakkında bilgi sahibi olun. Kültürel duyarsızlık, özellikle cinsel sömürü veya istismar gibi hassas konular hakkında iletişim kurarken, çocuğu damgalayabilir ve mağduriyete karşı daha savunmasız hâle getirebilir.

Çocuğun kültürüne saygı duyulması, zararlı uygulamaların tolere edilmesi gerektiği anlamına gelmez. Çocuk ile, sözde geleneksel zararlı uygulamalarla ilgili olarak hakları ve usuller ile ilgili iletişim kurarken, çocuğun bilgilendirilmesini ve cesaretlendirilmesini, yargılanmamasını veya suçlanmamasını sağlamak için özel dikkat gösterilmelidir.

Pratik ipucu

Kadın Sünneti (FGM), cinsiyete dayalı bir zulüm biçimidir. Bir çocuğu, bu kapsamda uluslararası koruma hakkı veya kadın sünnetine maruz kalan veya risk altında olan bir çocuk olarak kendilerine sunulan ilgili sosyal ve sağlık hizmetleri ile ilgili olarak bilgilendirirken, kültürel açıdan hassas bir şekilde iletişim kurmaya özellikle dikkat edin:

- uygun terimler kullanın ve suçlayıcı kelimelerden kaçının (kadın sünnetini uygulayan kişi çocuğun tanıdığı bir kişi ve hatta bir aile üyesi olabilir);
- çocuğu korkutmaktan veya rahatsız etmekten kaçınmak için beden dilinizin nötr kalmasını sağlayın;
- çocuğun yaşadığı şiddet ve ıstırap hakkında ayrıntılı bilgi vermesini istemeksizin çocuğun deneyimleriyle ilgili görüşlerini dinleyin, çocuğu özel yardıma yönlendirin;
- çocuğun hangi usullerin uygulanacağını ve nasıl korunacağını anladığından emin olun.

Kendilerine refakat edilen çocuklar ile refakat edilmeyen ve ailesinden ayrı düşmüş çocukların bilgi ihtiyaçlarına dikkat edin.

Dikkate alın

- Her bir çocuğun hakları ve kendisini etkileyen usuller hakkında bilgi sahibi olmasını nasıl sağlayabilirsiniz?
- Her bir çocuk kendisini etkileyen usullere katılma hakkını nasıl kullanabilir?
- Her bir çocuk dinlenilme hakkını nasıl kullanabilir?
- Refakat edilen çocuklar söz konusu olduğunda, bu haklarını, ebeveynleri veya bakımlarından sorumlu kişiler aracılığı ile kullanmaları uygun mudur?

Çocuğun dinlenilme hakkını korumak için:

- bir usulün hangi bölümlerinin (varsa) gönüllü olduğunu ve hangilerinin zorunlu olduğunu açıklayın;
- çocuğun seçim yapabileceği durumlar söz konusu olduğunda katılmasının veya katılmamasının sonuçlarını açıklayın;
- bir görüşü ifade etme mekanizmalarını ve usullerini açıklayın;
- çocuğun isteklerine uyulmaması durumunda hangi seçeneklerin mevcut olduğunu ve bunlara nasıl erişileceğini açıklayın;
- çocuğun herhangi bir şikâyet süreci ve bunun etkinliği hakkında bilgi sahibi olduğundan emin olun.

Bu bağlamda, çocuğun cinsiyetine uygun bilgi almasının sağlanması, çocuğa refakat edildiği ve çocuğun aile birimi içindeki rolünün kültürel olarak anlayışı nedeniyle ilgili bilgileri almama riski altında olduğu durumlarda özellikle önemli olabilir. Görevliler; yaşlarına, kültürlerine ve bilgilerin içeriğine bağlı olarak, kız ve erkek çocuklarla farklı yöntemler kullanarak iletişim kurmaları gerektiğini düşünebilirler.

Göçten etkilenen çocukların, her şeyden önce çocuk olduklarını unutmayın. Bu, vatandaşlara sunulan bazı hizmetler de dâhil olmak üzere, haklarına ve ilgili hizmetlerine ayrımcılık yapılmaksızın erişme hakkına sahip oldukları anlamına gelir.

Pratik ipucu

Eğer çocuklara sunulan hizmetler hakkında bir bilgilendirme broşürü veya bilinçlendirme videosu hazırladıysanız, bu araçların belirli dillere çevrilmek suretiyle göçten etkilenen çocuklarla iletişim kurmak için uyarlanıp uyarlanamayacağını düşünün. Her zaman tamamen yeni bilgi araçları üretmek gerekmez.

MENŞE ÜLKESİNE GERİ DÖNME

USULLER SÜRECİNDE

18 YAŞINDAN SONRAKİ HAYATA HAZIRLIK

GELME

GÖZETİM

KARŞILAMA

KİMLİK TESPİTİ

SONUÇLAR

Çocuklar çocuk dostu bilgiye ne zaman ihtiyaç duyarlar?

Genel kural olarak, hareket hâlindeki çocukları etkileyen usuller hakkındaki çocuk dostu bilgiler, çocuğun aşağıdaki konularda bilgi sahibi olmasını sağlamalıdır:

- 1) dinlenilme hakkı da dâhil olmak üzere, usul sırasındaki maddi hakları;
- 2) usulün kendisini;
- 3) mevcut herhangi bir şikâyet mekanizması.

Çocukların yetişkinlerden farklı bir zaman algısına sahip oldukları düşünüldüğünde, bilgi derhâl, yani öncelikli olarak kendilerine sağlanmalıdır. Çocuklar, hazmetmeleri ve anlamaları beklenen büyük miktardaki bilgiye boğulduklarını hissedebilirler.

Üstesinden gelinebilir miktarlarda bilgi verin ve daha önceki bir vesileyle verilen bilgileri tekrarlamaktan korkmayın. Yeni bir konu hakkında bilgi verildiğinde, daha önce verilmiş olan ilgili bilgileri gözden geçirmek ve yeniden ele almak da uygun olacaktır.

Pratik ipucu

Çocuğun, hakları hakkında bilgi verip vermediğinizi veya güvenmesi gereken tavsiyeleri anladığından emin olun.

Çocuğun kendisine verilen bilgilerle etkileşime girme kabiliyeti; travmanın etkisi, çocuğun yaşı ve gelişimi ile belirli bir ortamda bulundukları süre de dâhil olmak üzere, çok sayıda iç ve dış faktörden etkilenecektir. Bu nedenle, bilgilerin parçalara ayrılarak bir yetişkin için olabileceğinden daha fazla sayıda kısa bilgilendirme oturumlarında verilmesi gerekebilir.

Ümit vadeden uygulama

Çocuk Fuhuşuna ve Ticaretine Son (ECPAT)

Broşür: *"Fransa'da refakat edilmeyen göçmen çocuklar: haklarınız neler?"*

<https://ecpat-france.fr/www.ecpat-france/wp-content/uploads/2017/04/brochure-react-anglais-ilovepdf-compressed.pdf>

Çocuk dostu bir şekilde nasıl iletişim kurabilirsiniz?

Altın Kurallar

- bilgi çocuğun ana dilinde verilmelidir;
- bilgi çocuğa doğrudan verilmelidir;
- bilginin sağlandığı ortam, çocuk dostu olmanın seviyesini etkiler;
- evrensel geçerliliğin sağlanması için, dil dışında (sözlü ve yazılı) bilgi iletmenin yöntemleri üzerinde durulmalıdır;
- herhangi bir araç veya materyalin geliştirilmesine ve değerlendirilmesine çocukları da dâhil edin;
- metin uzunluklarını en aza indirin ve kolay terimler, resimli şemalar ve renkler kullanın;
- düşünmeyi gerektiren ve açık uçlu sorular kullanın;
- bilginiz ile hangi çocuk grubuna ulaşmaya çalıştığınızı açıkça tanımlayın;
- farklı yaşlardaki ve farklı savunmasızlıklara sahip çocukların farklı iletişim biçimlerine ve yöntemlerine cevap vereceğini unutmayın.

Güven ilişkisi

Göçten etkilenen çocuklar referans noktalarından çıkarılmışlardır. Geldikleri ülkede, yolculukları sırasında ve/veya ev sahibi devlette meydana gelen travmalardan izole edilmiş ve bunlardan dolayı acı çekiyor olabilirler. Bu çocukların özel savunmasızlıkları ve haklarının ciddi şekilde ihlal edilmiş olması olasılığı, kime güveneceklerini veya nereden yardım ya da güvenilir bilgi bulacaklarını bilmedikleri duygusuna kapılabilecekleri anlamına gelmektedir.

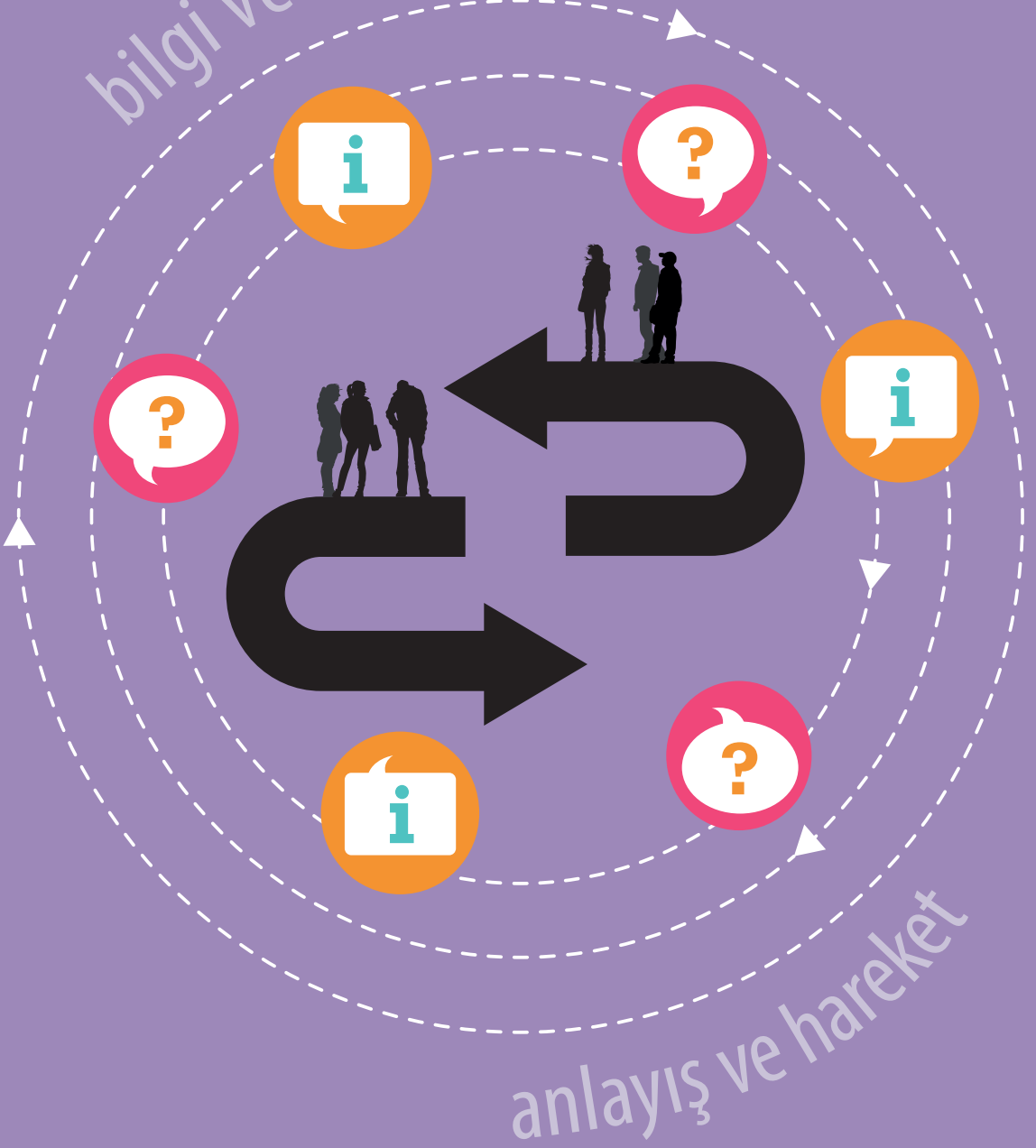

Çocukların önerileri

Zor konuları tartışırken, çocuklar, öncelikle kendilerine alan sağlanması ve kendilerini güvende hissetme ihtiyacı hakkında konuşmuşlardır; görevliyle olan güven ilişkisi önemli olarak tanımlanmıştır.

Bilgiyi mevcut ve güvenilir kılmak ve daha az resmi iletişim yöntemleri kullanmak suretiyle, çocukların, bu bilgiyi günlük bir ortama entegre edebilecekleri bir atmosfer yaratabilirsiniz. Aynı zamanda, kendi kişisel kültürel prizmanızın ve çocuğun sizinkinden farklı bir kültür veya cinsiyet prizması aracılığıyla bilgileri yorumlayabileceğinin farkında olmanız önemlidir. Ön yargısız şekilde çocuğun görüşlerini dinleyin. Güven, devam eden bir bilgi alışverişinin bir parçası olarak tesis edilebilir.

bilgi ve tavsiye

Pratik ipucu

Bir güven ilişkisi kurulması zaman alır.

Çocuğun sessizliğine saygı gösterin: sizinle bir şey hakkında konuşmaya hazır değilse, sizin onun yüksek yararına göre hareket etme ve sizinle konuşması için onu baskı altına almama görevinizi anladığından emin olun.

Çocuğun gerçekleri öznel şekilde ifade etmesine saygı gösterin; çocuğun kendi kurgusundan uzaklaşmak için yeterince güvende hissetmesi zaman alabilir.

Çocuğun size söylediği bir şey hakkında gizlilik yükümlülüğünüz olup olmadığı ve ne ölçüde açıklama yapabileceğiniz veya yapmanız gerektiği de dâhil olmak üzere, güven ilişkisinin sınırlarını belirlemeyi unutmayın.

Pratik ipucu

Çocuğun rolünüzü, sorumluluğunuzun kapsamını ve mesleki yükümlülüklerinizin/ yetkilerinizin sınırlarını anlamasına yardımcı olmak, çocuğu yanlış beklentilerden koruyacaktır.

Bir usulün sonucundan emin olmadığınız zaman çocuğa güvence vermeniz, muhtemelen bu dengeyi kuramadığınız anlamına gelmektedir.

Gönüllüseniz veya gönüllüleri eğitiyorsanız, rolünüzün sınırlarının bilincinde olun ve çocukları güvenilir bir şekilde bilgilendirin.

İletişimin optimize edilmesi için uygulamaya ilişkin hususlar aşağıdakileri içermektedir:

- randevuların, mümkün olduğunca, çocuğun yiyecek, barınma ve eğitim gibi temel ihtiyaçlara erişme ihtiyacını aksatmayacak bir zamana verilmesinin sağlanması;
- dil kullanımını ayarlayarak ve çocuğun ana dilinde tercümanlar kullanarak çocuğun bilgiyi anlayabilmesini sağlamak;
- bilgilerin, gerektiğinde, özellikle de çıkarları çocuğun çıkarlarıyla çatışabilecek durumda olan çocuğun bakımından sorumlu yetişkinlerden gizli tutulması da dâhil olmak üzere, gizliliklerinin korunduğu bir durumda sağlanması;
- hizmetler arasında bakımın sürekliliğinin sağlanması ve geçişin gerekli olduğu aktörler ve yetkililer arasında koordinasyonun sağlanması, bu bağlamda çocuğa sağlanan bilgilerin çocuk dostu olarak kabul edilme olasılığını artıracaktır.

Çocukla sadece bir kez bir araya gelecek olsanız bile, çocukları, kaçakçılar veya insan ticareti ağları gibi güvenilirmez bilgi kaynaklarından korumak için güvenilir bilgileri çocuk dostu bir şekilde iletmek yine de önemlidir. Güven ilişkisi bağlamında bilgi sağlamak, çocuğun kaçması, gözden uzaklaşması, kaybolması veya suç ağlarının mağduru olması risklerini azaltacaktır.

Sözlü olmayan iletişime dikkat edin

Bilgi veren kişi olarak, sözlü olmayan işaretlerinizin çocuğa sözlü veya yazılı olarak verdiğiniz bilgilerle tutarsız olması durumunda, bunun çok kafa karıştırıcı olabileceğinin farkında olmanız gerekir. Sözlü olmayan işaretlerin yorumlanmasında kültürel hususlar büyük rol oynayabilir. Bilginin verildiği ortam da çocuğun algılamasını etkileyecektir.

Pratik ipucu

Fiziksel davranış, ses tonu, duruş ve göz temasının kullanılması da dâhil olmak üzere, görevlinin beden dili önemli unsurdur.

Çocuk dostu bilgilerin tüm unsurları ilgili olacaktır. Örneğin, çocuk sizinle göz temasını sürdürmekten rahatsızlık duyuyorsa, çocuğun kültürünü düşünün. Belki de bir yetişkinle veya karşı cinsten biriyle göz temasından kaçınmak bir saygı göstergesidir.

Dikkate alın

- Kuruluşunuzun çocuk koruma politikasına uygun olarak hiçbir zaman zarar vermemeniz gerektiğini unutmayın. Çocuk, kendisine verdiğiniz bilgiler nedeniyle stresli veya bunalmış görünüyorsa, DURUN.
- Çocuğa neye ihtiyacı olduğunu sorun.
- Kendi kendinize çocuğun yüksek yararının ne olduğunu sorun.
- Görüşmeyi sonlandırmanız, farklı terimler kullanmanız, bir ara vermeniz, çocuğu uzman bir servise yönlendirmeniz veya belki de güvenilir bir kişinin huzurunda ya da bir kültürel aracı aracılığıyla onlarla farklı bir şekilde iletişim kurmanız gerekli midir?

Eğitim ipuçları

Gönüllüleri veya acil müdahale çalışanlarını eğitiyorsanız, sözel olmayan iletişimlerine, beden dillerine, beden dillerinin kültürel algılanmasına ve kelimeleri/davranışları ile tercümanın veya görüşmecinin cinsiyetine dikkat ettiklerinden emin olun.

ocuk dostu bilgi için araçlar

Sözlü, görsel ve yazılı desteklerin kullanımı da dâhil olmak üzere, çocukları bilgilendirmek için çeşitli araçlar kullanılabilir. Tüm bunların bir kombinasyonunun kullanılması, bilginin ocuk tarafından iselleşitirilmesini ve doğru bir şekilde anlaşılmmasını sağlayabilir.

İletişim kurmaya çalıştığınız ocuk hakkında kafa yorun: eğer okuma yazma bilmiyorlarsa, yazılı bir broşur tek başına haklarını anlamalarına yardımcı olmayacak olup, bu durumda, bilgilere görsellerin veya uygun şekilde bir görüşmenin/tartışmanın eşlik etmesi gerekir. Okuma bilmeyen çocuklar, yine de, akranları veya topluluk üyeleriyle tartışabilecekleri yazılı bilgiler almak isteyebilirler.

Çocukların önerileri

Çocuklar, verilen bilgileri anlayabilmeleri için, röportajlar, animasyonlar veya resimlerle birlikte broşürler de kullanmanızı önermektedir.

İnternet üzerinden sağlanan bilgiler, videolar, web siteleri, bir uzman tavsiyesi tarafından desteklenen sorular ve cevaplar, cep telefonu uygulamaları, yardım hatları ile yararlı adresler hakkında bilgilendirme de dâhil olmak üzere, çeşitli şekillerde sağlanabilir. Sesli parçaların ve video kliplerin kullanılması, farklı okuryazarlık veya olgunluk düzeylerindeki çocuklara bilgi aktarmak için yararlı olabilir.

Pratik ipucu

Bilgilerin bireysel veya toplu olarak iletilebileceğini unutmayın.

Toplu oturumlar, zaman ve insan kaynaklarının verimli bir şekilde kullanılmasını sağlar ve çocukların, yaş tespiti, bakım ve sosyal haklara erişim, göçmenlik sığınma, yetişkinliğe geçiş de dâhil olmak üzere, farklı konularla ilgili bilgilere ilişkin ihtiyaçlarına temel yanıtlar verebilir.

Toplu olarak aktarılan bilgiler, çocuğun bireysel ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla toplu oturumlarda sağlanan genel bilgileri uyarlamak için bireysel bilgi alışverişleri ile tamamlanmalıdır.

Ümit vadeden uygulama

Toplu bilgilendirme atölye çalışması, Fransa

Göçmen Küçükler Organizasyonu (OMM), refakatsiz çocuklar için atölye çalışmaları gerçekleştirmektedir. Toplu atölye çalışmaları, çocukları hakları konusunda bilgilendirmek ve çocukların karşı karşıya olduğu usulleri tartışmak için bir fırsat olarak kullanılmaktadır. Atölye çalışmaları, göçmenlik hukuku uzmanları tarafından yürütülmekte ve çocukların soru sormaları, deneyimlerini paylaşmaları ve haklarıyla ilgili anlayışlarını derinleştirmeleri için alan sunmaktadır. Bu, çocukların kendilerini tehdit altında hissetmeden özgürce soru sorabilecekleri güvenli bir alandır.

<https://omm.hypotheses.org/1>

Kullanılan teknikten bağımsız olarak, bilgiyi aktarırken ve çocuk dostu hâle getirirken her zaman aşağıdaki hususları göz önünde bulundurun (sınırlı sayıda olmayan liste):

- kendinizi/kurumunuzu tanıtın: kim olduğunuzu ve rolünüzün ne olduğunu dikkatli bir şekilde açıklayın;
- uyarlanmış dil ve terimler kullanın;
- bir tercüman/kültürel aracı kullanın (tercümanın/kültürel aracının bilgiyi çocuk dostu bir şekilde iletmesini ve çıkar çatışması ya da algılanan çıkar çatışması olmamasını sağlayın ve tesiste bulunan diğer kişileri tercüme yapması için kullanmaktan kaçının);
- jargon kullanmaktan kaçının: karmaşık ve teknik terimleri çocuğun anlayabileceği basit bir dile çevirin;
- karmaşık mecazlar yapmaktan kaçının;
- çocukla iletişim kurduğunuz bağlama dikkat edin. Çocuğun, sadece mevcut usul için gerekli olan hikâyesinin unsurlarını tartışın;
- tüm bilgi alışverişlerinde gizliliğe saygı gösterin ve çocuğun bunu anladığından emin olun;
- çocuğa herhangi bir sorusu olup olmadığını sorun ve onlara söylediğiniz şeyi kendi ifadeleriyle açıklamalarını isteyerek, onlara verdiğiniz bilgileri anlayıp anlamadıklarını kontrol edin.

Ümit vadeden uygulama

Brighter Futures, Londra, Birleşik Krallık

Bu bir ekran bilgilendirmesi örneğidir. Birleşik Krallık'ta göç ve iltica usullerinden geçmiş olan çocuklar, hâlen bu tür usullerden geçmekte olan diğer çocuklara bu usulleri ve haklarını açıklamaktadır.

www.brighterfutureslondon.co.uk

Ümit vadeden uygulama

Çocukların hakları ağı: Kuşun şakıması

Bu, akran bilgilendirmesinin bir örneği olup bu video, çocuklar tarafından, Avrupa'ya yolculukları hakkındaki görüşlerini ifade etmek için hazırlanmıştır.
www.youtube.com/watch?v=G5yF10xtgQ

Çocuklarla resmî olmayan şekilde iletişim kurulması, çocuğun verilen bilgileri unutmamasına yardımcı olmak için çok etkili olabilir. Çocuk gruplarını hakları konusunda eğitmek için oyunlar, akranlar arası iletişim, yol gösterici şemalar ile drama gruplarının ve yaratıcı atölye çalışmalarının kullanılması yoluyla iletişim kurmayı dikkate alın.

Ümit vadeden uygulama

EF Ensamkommande Förbund, İsveç

EF, farklı ülkelerden gelen ve İsveç'te yaşayan, kendi kendilerine organize olup yönetilen refakatsiz gençlerden oluşan, politik ve dini yönü olmayan bir birliktir. Faaliyetleri arasında, yeni gelen refakatsiz çocuklara, kendi dillerinde, İsveç'teki iltica usulü hakkında akran bilgilendirmesinde bulunulması da yer almaktadır. Derneğin ayrıca arkadaş sistemi de bulunmakta olup Kızıl Haç ve Çocukları Korumak gibi yaklaşık 40 kuruluşla birlikte çalışmakta ve İsveççe ve İngilizce dersleri, ev ödevi yardımı, futbol ve tiyatro projeleri ile çocuklara ana dillerinde okumayı ve yazmayı öğretmek için sınıflarda da dâhil olmak üzere, etkinlikler sunmaktadır.
<http://ensamkommandesforbund.se>

Görevliler ayrıca, çocukların hâlihazırda kullandıkları kanallar da dâhil olmak üzere, ilgili teknolojileri kullanmak için iletişimlerini nasıl uyarlayacakları üzerinde düşünmelidir. Haklar ve usuller hakkında genel bilgiler, sosyal medya ve çevrim içi tartışma forumları aracılığıyla geniş bir kitleye sunulabilir. Bununla birlikte, bu tür iletişim biçimleri, veri korumanın ve mahremiyetin olmaması nedeniyle gizli veya olaya özgü bilgilerin iletilmesi için uygun olmayacaktır.

Ümit vadeden uygulama

Miniila App

Kayıp Çocuklar Avrupa

Bu, çocuklar için akıllı telefonlar aracılığıyla, hakları ve bulundukları üye devlette nereden yardım bulacakları konusunda anladıkları bir dilde bilgi sağlamak için kullanılan bir uygulamadır. Uygulama, haklar, hizmetler, yasal yardım, yasal temsil ve risklerden nasıl kaçınılacağına ilişkin farkındalık yaratma konularında bilgi içermektedir.

Bilgilendirici video: www.youtube.com/watch?v=sO9SQgMit6s

Çocuğun savunmasızlıklarına hitap edebilmek için bilginin uyarlanması

Dikkate alın

Çok savunmasız durumda olmanın yanı sıra, çocukların dayanıklı olduklarını da unutmayın. Çocuklara, onların savunmasızlıklarına karşı korumak ve dayanıklılıklarını artırmak için bilgi verdiğinizden emin olun.

Savunmasızlık geniş bir kavramdır. Savunmasızlıklar her çocukta farklı derecelerde ortaya çıkabilir ve zaman içinde değişebilir, bu nedenle, çocuğun bilgi ihtiyaçları da zaman içinde değişecektir. Her çocuğun savunmasızlıkları ve başa çıkma mekanizmaları bulunacaktır, bu da, hiçbir çocuğun tamamen savunmasız olmadığı anlamına gelmektedir. Bir çocukla veya yetişkinliğe geçiş aşamasında olan bir gençle iletişim kurarken, sağlanan bilgilerin ve iletişim kurma şeklinizin uyarlanması, bunların savunmasızlıklarının ele alınması bakımından hayati öneme sahiptir.

Pratik İpucu

Savunmasızlık ile ilgili anlayışınızı ulusal hukukta yer alan tanımla sınırlandırmayın.

Bir çocuğun savunmasızlığını vurgulayan şeyler her zaman görünür olmayabilir. Bir çocuğu daha savunmasız hâle getirebilecek dış faktörler arasında yoksulluk, fiziksel veya zihinsel sağlık sorunları, örgün eğitimin olmaması, okur-yazar olmama, bir sosyal ağdan tecrit edilmiş olma ve dil becerilerinin olmaması yer almakta olup ancak bunlarla sınırlı değildir. Bu gibi faktörler, özellikle, çocukla nasıl iletişim kurmayı seçtiğinizi etkileyebilir.

Belirli risk faktörlerine sahip çocuklar, savunmasızlıklarına göre uygun bir şekilde verilecek olan ek bilgilere de ihtiyaç duyacaklardır. Bir çocuk ne kadar çok savunmasızlık faktörüne sahip ise, o çocuğa bilgi verirken göz önünde bulundurmanız gereken unsurlar o kadar fazla olur.

Dikkate alın

Risk faktörleri

- varış yolu çocuğa zarar vermiş mi?
- çocuğun yaşı, özellikle savunmasız oldukları anlamına mı gelir?
- izolasyon: refakatsiz olmak çocuğu savunmasız hâle getirir;
- çocuk, insan ticareti mağduru mu?
- çocuk, cinsel sömürü ve istismar mağduru mu?
- çocuk, işkence ve diğer şiddet biçimlerinin mağduru mu?
- çocuk, zorla evlilik mağduru olma riski altında mı?
- çocuk, aile içi şiddet ve istismar mağduru ya da tanığı mı?
- çocuk, bir genç anne ya da hamile mi?
- çocuğun fiziksel veya zihinsel bir engeli var mı?
- çocuk bir azınlık grubuna ait mi (dini azınlıklar, etnik azınlıklar, LGBTİ de dâhil)?
- çocuğun cinsiyeti daha fazla zarar görmesine yol açıyor mu?

Dikkate alın

LGBTİ çocukların ihtiyaç duydukları belirli bilgiler

Bir LGBTİ çocuk, ayrımcılığa karşı koruma hakkı ve uluslararası koruma da dâhil olmak üzere korumaya erişim hakkı konusunda bilgilendirilmelidir.

LGBTİ çocuklar, ev sahibi ülkede toplumlarının ve ev sahibi topluluğun üyelerinin elinde ayrımcılık mağduru olma riski altındadırlar.

Bu itibarla, bilgilerin, bunların tespit edilmelerine veya damgalanmalarına yol açmayacak şekilde iletilmesi hayati önem taşımaktadır.

Bu çocuklara ayrıca, homofobi ve nefret suçu mağdurları için bilgi hatları ve yardım hatları, şiddet mağdurları için destek grupları ve LGBTİ kişilerin haklarına erişimi desteklemek amacıyla çalışan sivil toplum kuruluşları (STK'ler) gibi nefret suçu mağdurları için var olan özel destekler konusunda da bilgi verilmelidir.

Pratik ipucu

İletişiminizi ocuğın savunmasızlığına ve dayanıklılığına göre uyarlayın.

Örneğın, dili konuşmayan veya herhangi bir topluluk ile bağı bulunmayan bir genç çok savunmasız olabilir. Belki de gencin sanata düşkün olduğunu ve karikatürler çizmek suretiyle tecrit edilmiş olma duygularıyla baş ettiğini fark etmişsinizdir. Çocuğa uyarlanmış bir formatta ilgili bilgileri vererek savunmasızlıklarını (tecrit edilmiş olma ve dil eksikliği) ve dayanıklılık faktörlerini (sanatsal yetenek) dikkate alarak bu gençle olan iletişiminizi uyarlamalısınız; belki de bu kişilere gösterebileceğiniz bir resimli senaryo ya da animasyonlu video olabilir. Bu kişileri, kendileri için anlamlı bir şekilde katılmaya davet edin. Belki de tercümanı dinlerken ya da ihtiyaçlarını size bildirirken çizmek isteyeceklerdir.

Bilgi, cinsiyete özgü haklar ve usuller hakkındaki bilgiler de dâhil olmak üzere, kız çocuklarının özel ihtiyaçlarına göre uyarlanmalıdır. Kız çocuklarının karşılaştığı belirli zorlukların üstesinden gelmek için bilgi verilmesini uyarlayın. Daha önce de belirtildiği üzere, ailelerin refakatindeki kız ve erkek çocuklar da özel olarak uyarlanmış bilgiye ihtiyaç duyarlar.

Dikkate alın

İnsan ticareti mağdurları

İnsan ticaretinin mağduru olan bir ocuk, kendisini kaçırın insan tacirlerinden korktuğu için beklenmedik bir şekilde hareket edebilir. Bu durum, onlarla ilk tanıştığınızda, onların daha az savunmasız görünmelerine neden olabilir.

Çocuğın durumunun kendisine vermeniz gereken bilgiler üzerindeki etkisini ve bu bilgilerin alınması üzerindeki etkisini göz önünde bulundurun (insan ticareti mağduru oldukları için tavsiyenize uymayabilirler).

Gelecekte bulundukları konumdan kaçmaları için cesaretlendirmek amacıyla, gelecekte kaçmayı düşünürlerse hangi bilgilerin yararlı olabileceği üzerine düşünün (onlara, insan ticaretinin ne olduğunu, hangi korunma yollarının mevcut olduğunu vb. anlatın).

Kurgusal bir durum veya dolaylı bir durum hakkında konuşarak gösterin; çocuğın kendisini daha az mağdur hissetmesine yardımcı olmak için dolaylı konuşma ve sorular kullanın.

Pratik ipucu

Sınırlarda insan ticaretine maruz kalma riski taşıyan çocukların belirlenmesi konusunda daha fazla bilgi için bkz. FRONTEX (2015).

Dikkate alın

Evli kız çocukları

Aşağıdaki konularda nasıl bilgi verileceği konusu üzerine düşünün:

- çocuğun evlilik içindeki hakları; bu tür bilgiler kızın yaşına ve olgunluğuna uyarlanmalıdır;
- çocuğun evlilik bağlamında ve göçmenlik usulleri bağlamında rıza gösterme hakkı ve kocasının vasisi olup olmadığı, kız çocuğu adına rıza gösterme hakkına sahip olup olmadığı konusunda;
- çocuğun hamile olduğu durumlar da dâhil olmak üzere çocuğun cinsel ve üreme sağlığı hakkı;
- şiddet mağdurları, zorla evlendirilenler, insan kaçakçılığı mağdurları ve aile içi şiddet mağdurları da dâhil olmak üzere, çocuklara, ikamet izni alabilmesi için sunulan koruma ve güvence hizmetleri;
- çocuk olarak sahip oldukları hakları: eğitim, sağlık, uygun barınma, her türlü şiddetten korunma;
- çocuk koruma hizmetleri için durumlarını açıklamaya ilişkin bir yükümlülüğünüzün olup olmadığı.

Çocuğa yukarıdakilerden herhangi biri hakkında bilgi vermek için doğru kişi değilseniz, yardım ve haklarıyla ilgili bilgilere erişebilmeleri için çocuğu uygun servise yönlendirdiğinizden emin olun.

Her ne kadar, bir çocuk olarak, kocalarından bağımsız haklara sahip olsalar ve kocalarının göç veya iltica durumundan bağımsız olarak usullere erişme hakkına sahip olsalar da, bireysel durumları hakkında bilgi alma konusunda ek engellerle karşılaşabilecek olan evli kızlarla iletişim kurarken özellikle dikkat edin. Bu çocukların hem çocuk hem de kız çocuğu olarak haklara sahip olduklarını unutmayın.

Yetişkinliğe geçiş aşamasında olan gençler de dâhil olmak üzere, özgürlüklerinden yoksun olan çocukların, her türlü şiddet ve istismara karşı savunmasız olduklarını unutmayın. Özgürlüklerinden yoksun olan çocuklarla etkileşime giren görevliler, onlarla iletişim kurarken bu hususu göz önünde bulundurmalıdır.

Bilgiyi, yukarıda incelenen çocuk dostu bilginin tüm unsurlarına uygun olarak engelli çocukların özel ihtiyaçları için uyarlayın. Özellikle tercümanlarla çalışırken, kullanılan terimlerin küçümseyici veya aşağılayıcı olmamasını sağlamak için kullandığınız kelimelerin seçimine dikkat edin.

Çocuk ile savunmasızlıkları hakkında iletişim kurma şekliniz, bir güven ilişkisinin kurulması için önemli bir unsur olacak ve çocukla bilgi alışverişinde bulunmayı mümkün kılacaktır.

Pratik ipucu

Bir çocuğa savunmasızlıkları hakkında sorular sorarken dolaylı sorular sorulması ve tarafsız ifadeler kullanılması, çocuğun rahatlamasına ve üzerinde durulan veya tartışılan bir duygudan dolayı kendisini yeniden mağdur hissetmemesine yardımcı olacaktır.

Örneğin: zorla evlenme riski taşıyan bir kız çocuğu, ailesiyle veya olası kocasıyla yüzleşmeniz hâlinde, misilleme korkusu nedeniyle sizinle bu konu hakkında konuşmaktan korkabilir. Çocuğun kendisine sunulan hak ve güvencelerin yanı sıra sizin rolünüzü ve yükümlülüklerinizi anlaması için cesaretlendirmek, çocuğun bu riskler hakkında konuşmasına yardımcı olabilecek bir güven ilişkisini tesis edecektir.

Aynı şekilde, cinsel sömürü ve istismar riski altında olan veya cinsel sömürü ve istismara maruz kalmış olan erkek ve kız çocukları, mağdur statüleri nedeniyle damgalanma ve dışlanma riski altındadırlar. Bu riskler hakkında iletişim kurarken onları damgalanmaktan veya dışlanmaktan korumak önemlidir. Bunu yapmanın bir yolu, bir gruptaki çocukları riskler ve sunulan yardım hakkında bilgilendirmektir.

Dikkate alın

İletişim kurarken:

- mağduru suçlamak olarak anlaşılabilecek kelimelerden kaçının;
- nereden yardım alabileceklerini bildiklerinden emin olun: duvara, yardım hattının telefon numarasının yer aldığı bir poster yerleştirin veya her çocuğa telefon numarasının bulunduğu bir broşür verin, böylelikle herhangi bir çocuğu diğerlerinden ayırmamış olursunuz.

Bir çocuğun risk altında olduğundan şüpheleniyorsanız, harekete geçin! Bir meslektaşınızdan yardım isteyin ve çocuğun, örneğin bir doktordan randevu alarak veya çocuğun yasal temsilcisini ya da sosyal çalışmacıyı endişeniz hakkında bilgilendirerek, ona yardımcı olabilecek ilgili hizmetle temasa geçmesini sağlayın.

İnsan ticareti, cinsel sömürü ve kötü muamele, aile içi istismar ve şiddet (polis şiddeti, sınır şiddeti ve zorla evlilik de dâhil) mağdurları da dâhil olmak üzere, şiddete maruz kalan çocukların, özel yardım ve usullerine erişmek için ihtiyaç duydukları bilgileri almalarını sağlamak amacıyla, iletişimin bu kişilerin özel ihtiyaçlarına uyarlanması özel dikkat gösterilmelidir. Çocukla, psikologlar gibi uzmanlar aracılığıyla iletişim kurmanın ve bir tercüman yerine bir kültürel aracının kullanılmasının uygun olup olmadığını düşünün. Görüşme ortamı da çocuğun ihtiyaçlarına göre uyarlanmalıdır.

Çocuk dostu usuller

Çocuk dostu bilgi, haklara ve usullere erişmek için bir araçtır. Politika yapıcılar, çocuk dostu usuller olmaksızın, çocuk doğru çocuk dostu bilgiyi almış olsa bile, haklara erişimin sınırlı olacağının farkında olmalıdırlar. Çocuk dostu usuller ayrı bir yayında ele alınacaktır.

Çocuk dostu bir usulün temel özelliklerinden bazıları aşağıda özetlenmiş olup, liste sınırlı sayıda değildir.

A) Haklara erişim: acillik ilkesi, çocuk dostu usullerin temel bir unsurudur.

Hızlı ve adil bir karar her zaman çocuğun yüksek yararına olacaktır. Acillik ilkesi, usule erişim ve karar verme sürecinin uzunluğu için de geçerlidir.

B) Dinlenilme hakkı: çocuğun kendisini etkileyen kararlara katılımı, bilginin doğal bir sonucudur.

Çocuğa, sadece haklarının ve kendisini etkileyen usullerin bildirilmesi yeterli değildir. Çocuklar kendilerini etkileyen usullere katılma hakkına sahiptir ve yaşlarına ve olgunluklarına göre görüşlerine uygun olan ağırlık verilmelidir.

C) Etkili başvuru yolları: çocuklar, etkili bir başvuru yolu hakkına sahiptir.

Etkili bir çözüm yolu hakkı, devletin, çocuğa haklarını ve onu etkileyen usulleri yaşına ve olgunluğuna uyarlanmış bir şekilde bildirmemesini de kapsar.¹⁰

Etkili olması için, başvuru yolunun kendisinin de çocuk dostu olması gerekmektedir:

- çocuk, başvuru yolunun var olduğunu anlamalıdır. Bu nedenle, mevcut başvuru yolları hakkında bilgilendirilmelidirler;
 - çocuk, etkili bir başvuru yolu hakkından yararlanabilmelidir. Bu nedenle, usul erişilebilir olmalı ve çocuğun kapasitesine göre uyarlanmalıdır;
 - çocuk, usulleri ve bu usullerin uygulanması neticesinde elde edilecek sonuçları anlayabilmelidir. Bu nedenle de, işlemler çocuk için fiziksel ve zihinsel olarak erişilebilir olmalı ve kendisini etkileyen kararı anlayabilecek durumda olmalıdır.
-

02

Ülke
sınırlarına
ulaşma,
dışarıda ve
içeride

Altın Kurallar

- çocuk hakları konusunda ön bilgi verin;
- nasıl bilgi verdiğinize dikkat edin;
- çocukların risklerle ilgili farkındalıklarını artırın ve zararlı davranışları tanımlarını sağlayın;
- mağdurların damgalanmasını önlemek için şiddet ve kötü muamele hakkında bilgi vermenin anonimleştirilmiş yollarını kullanın;
- sınırda neler olup bittiği, çocuğun nereye aktarılacağı ve bundan sonra ne olacağı konularında bilgi verin;
- bilgiyi zamanında verin (bu derhâl anlamına gelmemektedir).

Varışta çocuklarla bir araya gelerek ve onları hakları konusunda çocuk dostu bir şekilde bilgilendirerek, görevliler ve gönüllüler, mağduriyetlerinin önlenmesine katkıda bulunabilir ve insan kaçakçılığı ya da yeniden insan kaçakçılığı, birbirlerinden ayrı düşme ve diğer riskleri azaltabilirler.

Çocukların sorabilecekleri sorular

- Neler oluyor?
- Burası güvenli bir yer mi?
- Cezaevinde miyim, başım dertte mi?
- Neden parmak izlerime veya pasaportumun fotokopisine ihtiyaç duyuyorsunuz?
- Nereye transfer ediliyorum?
- Neden botta birlikte yolculuk ettiğim yetişkinlerle birlikte transfer edilemiyorum?

Çocuklar üye devletlere, düzenli sınır geçiş noktaları, sıcak noktalar, indirme istasyonları, plaj inişleri ve yeşil sınırlar, sınır çitleri ve transit bölgeler aracılığıyla ticari limanlar da dâhil olmak üzere çeşitli yollarla ulaşırlar. Her çocuğun, bölgeye varış yeri neresi olursa olsun, varışta hakları hakkında bilgi alması gerekir. Gözetim altına alınmış olan çocuklar da hızlı ve yeterli bilgiye ihtiyaç duyarlar.

Ümit vadeden uygulama

“Boxes of wonder (Mucize kutuları)”

Save the Children, Sırbistan

“Boxes of wonder”, doğaçlama oluşturulmuş bir çocuk dostu alanda, haklar ve karar verme sürecine katılım ile ilgili bilgilendirme oturumu araçlarıdır. Kutulardan biri, çocukların kendi güçlü yanlarını ve dayanıklılıklarını tanımalarına ve takdir etmelerine, travmatik deneyimlerle başa çıkmalarına ve riskleri azaltmak için stratejiler uygulamaya koymak da dâhil olmak üzere potansiyel riskleri tanımalarına yardımcı olmak için tasarlanmış bir yolculuk haritalama etkinliği içermektedir. Bu model, yeşil sınırlara ve sınır çizilerine, havaalanlarına veya kalıcı tesislere sahip olmadıkları diğer yerlere çocukların varışlarıyla ilgilenen görevlilerin ve gönüllülerin uygun bir ortamda bilgi vermelerine imkân tanır.

Ümit vadeden uygulama

Mobil çocuk dostu alanlar:

Türk Kızılayı

Türk Kızılayı, çocuk hakları, akran şiddeti ve cinsel şiddet (yakın ilişki durumu) hakkında farkındalık yaratmak da dâhil olmak üzere, önleme faaliyetleri yürütmek amacıyla mobil çocuk dostu alanlar kullanmaktadır. Mobil birimler, acil durumlara cevap vermek, özellikle şiddete ve sömürüye maruz kalma riski altında olan çocukların çocuk dostu bir ortamda belirlenmelerini sağlamak ve çocuk dostu bilgi sağlamak için kullanılabilir.

Ulaştıklarında kim bilgi vermelidir?

Pratik ipucu

Kıyafetleriniz ve kıyafetlerinizin varışta çocuklara verdiği mesajlar üzerinde düşünün. Varış yerinde bulunan tüm görevlilerin ve gönüllülerin özel kıyafetlerle tanınabilir olması önemlidir, böylece çocuklar onları hızlı bir şekilde tanıyabilirler. Ancak, üniformaların çocuklar üzerinde olumsuz çağrışımları olabileceğini unutmayın.

Ümit vadeden uygulama

Bireysel görüşmeler

PUERI projesi, Ulusal Sosyal Hizmetler Vakfı, İtalya

Sosyal hizmetler görevlisi, psikolog ve kültürel aracılardan oluşan multidisipliner ekipler, çocukları varışta bireysel görüşmelerle karşılamaktadır. Bu proje, İtalya'daki sıcak noktalarda uygulanmaktadır. Kültürel araçlar, diğer görevlilerin çocuğun hem sözlü hem de sözlü olmayan iletişimini anlamalarına ve bilgiyi kültürel olarak hassas bir şekilde iletmelerine yardımcı olur.

Çocuklar ulaştıklarında hangi bilgilere ihtiyaç duyarlar?

Çocukların ihtiyaçlarını karşılayabilen ve sorularına cevap verebilecek eğitimli görevliler tarafından karşılanması çok önemlidir.

“Futbol, fotoğraf, okul [hakkında bilgiler] gerçekten iyiydi, hastane için, Hayır ve adresi bulamamıştım.”

Sara, 16

Çocuklar, vardıkları andan itibaren kendileriyle ilgili tüm konularda yüksek yararlarının en öncelikli konu olması gerektiği konusunda bilgilendirilmelidir. Yüksek yararlarının nasıl dikkate alınacağını anlamaları gerekir. Bu aşamada yer alan tüm görevliler veya gönüllüler, çocuğun, hakları ve yaklaşmakta olan usuller hakkında bilgilendirilmesine yardımcı olmak için önemli bir rol oynarlar. Çocuğun parmak izi ve sağlık taraması da dâhil olmak üzere birçok usulden geçeceği konusunda bilgilendirilmesi gerekecek olduğundan bu usullerin adımları ve amaçları hakkında bilgi alması gerekir.

Çocuğa kaçakçılar tarafından yanlış bilgiler verilmiş olabilir; varıştan itibaren çocuklara doğru bilgiler vererek çocuğa güvence verecek ve karşılaştıkları hizmetlere ve görevlilere güvenmelerine yardımcı olacaksınız, bu ise onları kaybolma riskinden koruyacaktır.

Pratik ipucu

Çocuğa, kayıt işlemleri sırasında güvendiği bir kişi veya resen atanmış bir yasal vasi tarafından eşlik edilme hakkına sahip olup olmadığı konusunda bilgi verin.

Çok fazla bilgi verilmesi hâlinde çocuklar kendilerini bunalmış hissedebilirler. Çocuğa vardığında hemen verilmesi gereken temel bilgilerin ve temel ihtiyaçları karşılandıktan sonra verilebilecek bilgilerin belirlenmesi önemlidir.

Çocuğun aşağıdakileri anladığından emin olun:

- geri gönderilmeme hakkına sahiptirler: herkes geri gönderilmekten korunmalıdır. Çocuklar için bu, yüksek yararlarının bireysel olarak değerlendirilmesinden önce başka bir ülkeye gönderilmemeleri gerektiği anlamına gelmektedir.
- şiddetten arındırılmış bir yaşam hakkına sahiptirler: hiç kimsenin onları dövmesine veya incitmesine izin verilmez ve böyle bir şeyin gerçekleşmesi hâlinde bu durum yasa dışı olup yardım isteyebilirler ve failer ise cezalandırılmalıdır;
- temel ihtiyaçlarının karşılanması hakkına sahiptirler;
- kendilerine yasal temsilci atanması, yaşlarına uygun barınma ve eğitime erişim gibi özel korunma hakları bulunmaktadır;
- götürülecekleri yer: bir kabul merkezi ya da başka bir devlet (örneğin, bir yerleştirme anlaşması ya da aile birleştirilmesi usulü kapsamında);
- yetişkin olarak kabul edilmekten kaçınmak için çocuk olarak tescil edilmek üzere yetkililere kendilerini derhâl bildirmeleri gerektiğini; sınır muhafızları, çocukları belirli haklara ve korumalara sahip oldukları konusunda bilgilendirerek burada özellikle önemli bir rol oynayabilirler;
- parmak izlerinin neden alındığı ve daha sonra bu verilerin ne yapıldığı: çocuğa parmak izlerinin bir ceza veya kısıtlama olmadığını, kimlik tespit işlemlerinin bir parçası olduğunu açıklayın;
- aile birleşimi, devlet içerisinde yer değişikliği usulleri ve Avrupa yer değiştirme usulleri hakkında ön bilgiler de dâhil olmak üzere, çocuk veya yetişkin olarak kayıt yaptırma konusunda hangi usullerin uygulanacağı ve sonuçları.

Dikkate alın

İnsan ticaretinin çocuk mağdurları

Bir çocuğun insan ticareti mağduru olabileceğini düşünüyorsanız, özel koruma hakkına sahip olduklarını ve insan tacirlerinin onlara yaptırdığı hiçbir şey için cezalandırılmayacaklarını anladıklarından emin olun.

Bu, yetkililerin bu çocuklarla etkileşimde bulunmaları için tek fırsat olup, bu nedenle de, çocukların bu aşamada hakları ve nereden yardım almaları gerektiği konusunda bilgilendirilmelerini sağlamak çok önemlidir.

Pratik ipucu

Şiddet ve insan ticareti mağdurlarına, bir grup ortamında, mağduriyetten kaçınmak için sahip oldukları haklar ve özel koruma hakkında bilgi verin. Bu terimlerin ne anlama geldiklerini tanımlayın.

Mağdur destek yardım hatlarını veya mağdur destek derneklerinin web sitesi adreslerini içeren bir posteri koymak suretiyle, yardım hatlarıyla ilgili bilgilerin varış ortamında kolayca bulunabilir olduğundan emin olun. Çocuğun bilgiye daha sonra erişmek için tarayabileceği veya fotoğraf çekebileceği bir QR kodu ekleyin.

Potansiyel bir çocuk mağduru tespit ederseniz, bu çocuğu uzman hizmetlerine yönlendirin; uzman hizmetleri, hakları ile ilgili daha ayrıntılı bilgi ve tavsiyelerde bulunabilir ve çocuğa uzman yardımı sağlayabilir.

Ümit vadeden uygulama

Kayıp çocuklar için Avrupa Yardım Hattı 116 000

HAMOGELO, Yunanistan

Çocuklar için Avrupa Yardım Hattı hakkında çeşitli dillerde bilgi içeren broşürler hazırlanmıştır. Bunlar, çocukları, tehlikede olduklarında veya ebeveynlerinden ayrıldıklarında daha fazla yardıma nereden ulaşacakları konusunda bilgilendirmek için varışlarında verilebilir. Yardım hattını arayan çocuklar kendi dillerinde bilgi ve tavsiye alabileceklerdir.

www.hamogelo.gr/gr/en/home

Varış yerinde bilgi, çocuk dostu bir şekilde nasıl aktarılabilir?

Kültürel aracının desteği, varış ortamında, çocuğun sadece dilini değil, aynı zamanda sözlü olmayan iletişimini ve kültürünü de anlamak için çok önemlidir. Kültürel aracının cinsiyetini seçmesinin mümkün olup olmadığını çocuğa belirtin.

“Lamiae’nin [kültürel aracı] varlığı sayesinde, kendi dilimde konuşmak, konuşmakta daha özgür hissetmeme yardımcı oldu. Bana açıkladığın her şey benim için faydalıydı.”

Chlarifda, 14

Pratik ipucu

Acil bir durumda bile, bir gizlilik yükümlülüğünüz ve açıklama zorunluluğunuz varsa, çocuğa güvence vermek için zaman ayırın. Bu, çocuğun sizinle konuşmak için kendisini daha güvende hissetmesine yardımcı olacaktır.

Bu varış aşamasında çocukla çalışan insanların farklı rolleri, bir usule başladıktan sonra avukatlar, yasal temsilcileri (ve bu iki rol arasındaki farkı), sosyal hizmetler görevlileri, psikologlar, kültürel araçlar vb. de dâhil olmak üzere kendileriyle bir araya gelecek olan görevlileri açıklayın.

Çocukların önerileri

“Çok yavaş ve nazikçe anlamalarını sağlayın.”

“Çizimlerle anlamak, konuşmanın çok nazik bir yolu”

“Çocuğu, gitmek istediği yere götürebilir veya ona yardım edeceğine güvendiğim [bir STK’ye] götürebilirim.”

Gençlerin, varışta küçük çocuklara nasıl bilgi verileceği konusunda önerileri

Çocuğun varış koşulları, onlarla iletişimi etkilemesi gerekir. Çocuğun göç etme nedeni, varıştaki sağlık durumu, beklentileri, hayalleri ve göç projesi gibi faktörler, varışta talep ettiği bilgileri etkileyecektir.

Pratik ipucu

Eğer çocuk, kendisine verdiğiniz bilgileri anlamak için çok yorgun veya stresli görünüyorsa, önce temel ihtiyaçlarına – uyku, yemek yeme ve dinlenme – cevap vermek daha iyi olacaktır. Çocuktan, anlayabileceği ve akılda tutabileceği uygun bir durumda olduğunda bilgi almak için görüşme yapmak üzere daha sonra tekrar gelmesini isteyin.

“Bazen konuşmadan önce neler yaşadığımızı unutmak için zamana ihtiyacımız oluyor.”

Amara, 14

Çocuklar genellikle, vardıklarında, travma ve yaşadıkları zorlu olaylar hakkında konuşmaya hazır değildirler. Varışın bu ilk aşamasındaki rolünüz, gerekli bilgilere sahip olmalarını ve uygun olduğunda yardım ve usullere erişmek için ilgili hizmetlerle iletişim hâlinde olmalarını sağlamaktır.

Her şeyden önce, çocuğun sınırlarına saygı gösterin. Çocuğun dinlenilme hakkına saygı gösterin, çocuğun önceliklerini dinleyin ve onlara, ihtiyaçlarına en uygun usul ile ilgili ön bilgi verin.

Çocuklara, çocuk işçiliği de dâhil olmak üzere sömürüye karşı korunma hakkına sahip olduklarını belirttiğinizden emin olun. Çocuklar, çalışma hakkına sahip olmadıklarını öğrendiklerinde farklı duygular yaşayabilirler. Göçten kaynaklı borçlarını nasıl ödeyecekleri düşüncesiyle kendilerini ihanete uğramış veya umutsuz hissedebilirler. Çocuğa, çocuk işçiliğinden korunma hakları hakkında bilgi verdiğinizde bu tür tepkilere hazırlıklı olun.

Pratik ipucu

Özellikle stresli, acil varış ortamlarında sözlü olmayan iletişiminize özen gösterin.

Çocuğun önünde uygunsuz bir ses tonu, duruş ve genel tutum, bu stresli durumda travmatik anıları tetikleyebilir.

Görüntülerin veya dijital iletişimin kullanılması, bu aşamada, çocuklara ilerideki usullerin bir anlık görünümünü vermek ve çocuğun karşı karşıya olduğu belirsizliği azaltmak için yararlı olabilir.

Pratik ipucu

Posterlerin, çocukların kendilerini açığa vurmaksızın bilgi edinmelerine ve bu malzemeye kendilerinin de başvurabilmelerine olanak sağlamak amacıyla “doğru olmayan” şeyler hakkında farkındalık yaratmak için kullanılması, bu aşamada yararlı olabilir.

Posterler, broşürler ve videolar gibi dil bilgisi gerektirmeyen görsel araçlar, bilgilerin sunumu için yararlıdır. Aynı şekilde, dijital iletişimin kullanılması, çocukların daha sonraki bir aşamada bağlantılara erişmelerini sağlar. Kendi kendini etkinleştiren bağlantıların kullanılması, çocuğun daha sonraki bir aşamada önemli anlarda bilgilere erişmelerini sağlayabilir.

Ümit vadeden uygulama

Usul bilgi haritası

Oxfam, İtalya

Çocuğun karaya çıktığı andan itibaren durumuyla ilgili bir karar verilmeye kadar izleyeceği usulleri göstermek için bir harita kullanılır. Harita, kayıt usulünün farklı aşamalarının, mevcut hizmetlerin ve çocuğun verebileceği farklı karar türlerinin görsel şemalarını içerir. Haritada ayrıca, haklar, yardım hatları ve çocuğa yardım edebilecek kuruluşların iletişim bilgileri ile ilgili bilgiler de bulunmaktadır.

Ümit vadeden uygulama

Refakatsiz çocuklar için broşürler

Uluslararası Göç Örgütü (IOM)

IOM, refakatsiz çocuklar için broşürler ve posterler geliştirmiştir. Broşürlerde yardım hatları, ülkedeki çocuk hakları, geçerli usuller, nereden yardım bulunacağı ve iltica usulleri hakkında bilgiler yer almaktadır. Broşürler beş eyalette ulusal duruma uyarlanmış ve yaygın olarak konuşulan birkaç dile çevrilmiştir.

Pratik ipucu

Transfer aşamasında veya sadece güvenlik nedenleriyle refakatsiz çocukların ve yetişkinlerin karaya çıktıktan sonra ayrılacakları aşamada, çocukları ve gençleri neden ayırdıkları, ayrılmanın ne kadar süreceği ve nereye götürülecekleri konularında bilgilendirin.

Bu ayrılık sırasında yeterli bilgilendirme, stres ve kaygılarını azaltacaktır.

Varış anı, ardından gelen kimlik tespiti, refakatsiz çocuk için ilk zorluklardan biridir: kendilerini yetkililere bir çocuk olarak tanınıp tanınmayacağına karar vermek. Bazı çocuklar, farklı amaçlara ulaşmak için çocuk olarak tanımlanmamaya çalışabilirler. Bir sonraki bölüm bu unsurları ayrıntılarıyla ele alacaktır.

Belirli savunmasızlıklar

Çocukla etkili bir şekilde iletişim kurmak için, savunmasızlığa yol açan özelliklerini çok erken aşamada tespit etmek önemlidir. Varışta, kızlara, özel sağlık hizmetlerine ihtiyaç duyan çocuklara ve okuma yazma bilmeyen çocuklar gibi belirli yardım türlerine erişmekte zorluk çekebilecek diğer savunmasızlık hâlleri bulunan çocuklara özel dikkat gösterilmelidir.

Pratik ipucu

Tüm çocukları mevcut özel bakım konusunda bilgilendirin. Çocuklar bu bilgileri, bu özel bilgilerden yararlanabileceğini bildikleri diğer çocuklara aktarabilirler.

Savunmasız gruplar için geçerli olan özel usuller hakkında bilgi de bu erken aşamada verilmelidir.

Çocuğun, varışının bu erken evresinde bile, örneğin bir kaçakçı veya insan tacirinin kimlik belgelerine el koyması hâlinde veya kendi iradesi dışında bir evlilik için hazırlanmaktaysa, zararlı davranışları tanımasına yardımcı olun.

Bu aşamada, zorla evlendirilme riski taşıyan çocuklar, cinsel istismar mağduru erkek çocuklar, cinsel istismar mağduru kız çocukları, sömürü mağduru çocuklar veya nefret suçu mağduru olan LGBTİ çocukları gibi her bir savunmasız grubun özel ihtiyaçlarına göre bilgileri uyarlamak amacıyla kız ve erkek çocuklarla ayrı grup oturumları gerçekleştirilmesi uygun olabilir. Çocukların tek cinsiyetli bir ortamda bu riskler hakkında bilgilendirilmeleri için alan sağlanması, iletişimi ve esnekliği artırabilir.

Dikkate alın

Tecavüz ve cinsel şiddetin/istismarın suç olduğunu ve çocuğun bu tür şiddetten korunması gerektiğini açıklayın. Çocuk mağdurun cezalandırılmayacağını veya suçlanmayacağını açıklayın; bu suçlara karşı kültürel tutumun kendi ülkelerindeki kültüründen farklı olabileceğini anlamalarına yardımcı olun. Çocuğun, failden ziyade mağduru cezalandıran kültürlerden gelmiş olabileceğini unutmayın.

Çocuklar, varışlarının bu erken aşamalarında bile, fuhuş ve cinsel şiddete maruz kalma riskleri hakkında bilgiye ihtiyaç duyarlar. Bu tür bilgilerin sınırı geçmeden önce ve sonra ve çocukların özellikle savunmasız oldukları kapalı tesislerde verilmesi gerekmektedir.

Çocuğu, gayriresmî yollarla yolculuğuna devam etmenin onu cinsel şiddet ve diğer şiddet türleri için daha yüksek bir risk altına soktuğu konusunda bilgilendirin. Bu yollar arasında, sınırları kendi araçlarıyla veya kaçakçılarla (kamyonlarda, trenlerin üzerinde, engellerin üzerinden atlayarak, hava koşullarına karşı ekipman olmaksızın dağlardan geçerek vb.) geçmek de bulunmaktadır.

Eğer varış yeri kapalı bir merkez ise ve özgürlükten alıkonulma söz konusuysa, bunun çocukları her türlü şiddet ve istismara karşı daha savunmasız hâle getirdiğini unutmayın. Çocuğun yine de hakları ve onları etkileyen usuller konusunda bilgilendirilmesi gerekir. Çocuk ile iletişim kurma şekliniz ve bilgilerin içeriği, varış ortamının kapalı olması niteliğine uyarlanmalıdır.

Pratik ipucu

Çocuğu, çocuk hatları ve yardım hatları hakkında bilgilendirmek için posterleri kapalı bir ortamda kullanıyorsanız, posterin çocuğun okuyabileceği yükseklikte olmasına dikkat edin. Poster, çocuğun diğer kalanlar veya personel tarafından fark edilmeksizin, tesadüfen görebileceği bir yere koyun.

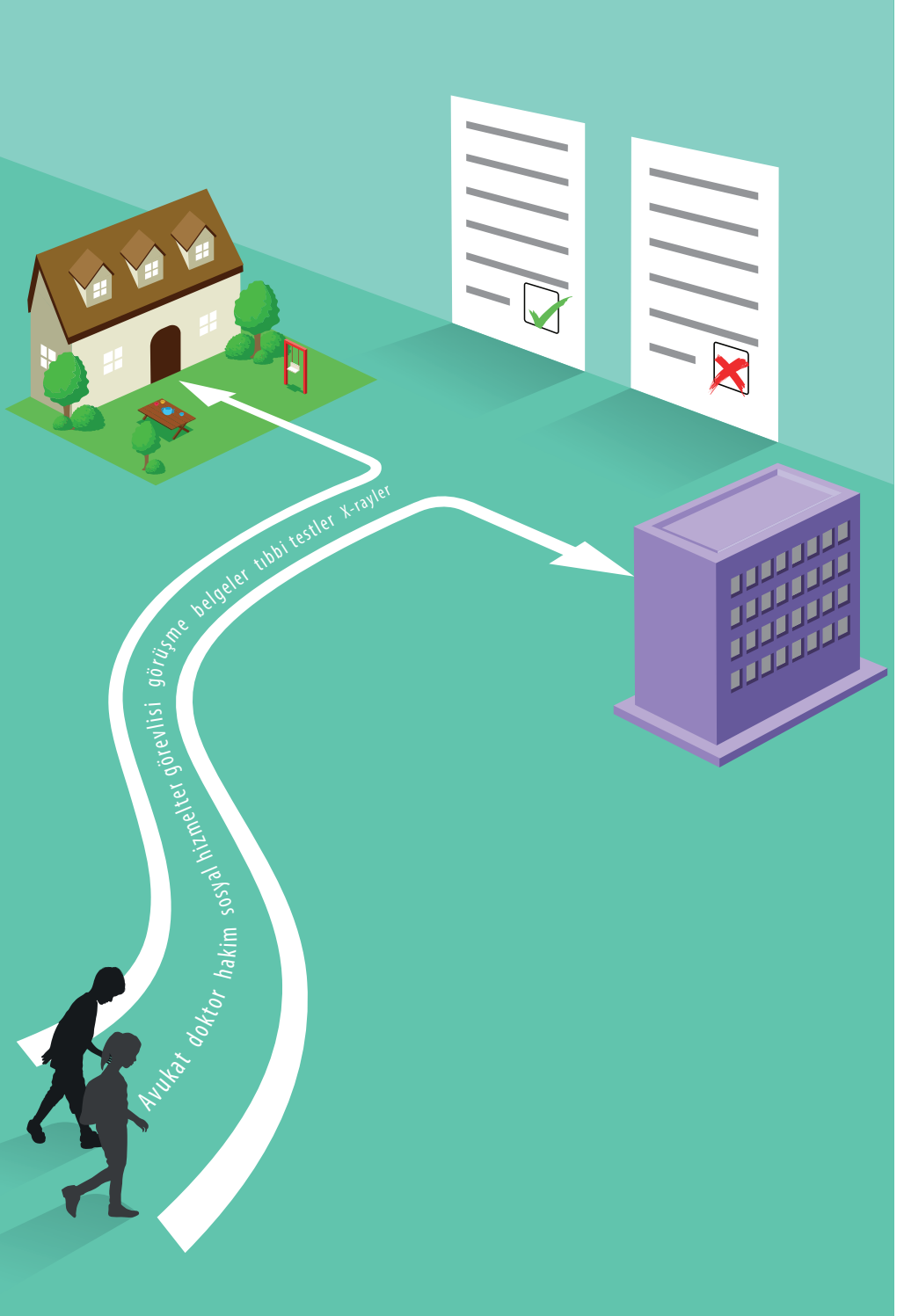
“Küçük kuşumu, nezaketlerinden dolayı beni iyi karşılayan tüm insanları selamlamak için gönderirdim. [...] yiyecek, giysi, ayakkabı, koruma için...”

Bütün bunlar, çölde su bulamamam, Libya’daki insan tacirleri gibi yolculuğum sırasında yaşadığım sorunları unutmamı sağladı. Ülkemden uzakta benim destekçim olduğunuz için mutluyum. Tanrı sizi kutsasın.”

Yaya

03

Yaş tespiti ve kimlik belirleme

Altın Kurallar

- Çocuğa, işlem boyunca, bir ocuk gibi haklara erişmesi ve kendisine ocuk muamelesi yapılması gerektiğini bildiriniz (ocuk olma karinesi);
- Çocuğa aşağılanmaya karşı korunması gerektiğini bildiriniz; işlem, onurlarını kırıcı olmamalıdır;
- yaş tespiti yapılmadan önce, ocuk, işlemin amacı ve yöntemi hakkında bilgilendirilmelidir;
- yaş tespiti sırasında ocuk, hakları, rıza gösterme veya rıza göstermeyi reddetme hakları ve bunların sonuçları ile ilgili bilgilere ihtiyaç duyar;
- bir karar verildikten sonra, çocuğa, kararın sonuçları, olası itiraz yolları veya gözden geçirmeler konusunda bilgi verin;
- haklarının ihlal edilmesi durumunda çocuğu harekete geçme konusunda cesaretlendirin ve mevcut etkili başvuru yolları ve bunlara nasıl erişileceği konusunda onu bilgilendirin;
- bilgiyi, çocuğun belirli savunmasızlıklarına uyarlayın.

Uluslararası konsensüs uyarınca, yaş tespiti yapılan herhangi bir kişi ocuk olarak kabul edilmeli ve yaş tespiti işlemi boyunca tüm ocuk haklarından yararlanmalıdır. Bu nedenle, çocuğa bu hakkın bildirilmesi önemlidir. Bu varsayım doğrultusunda, bu bölüm boyunca “ocuk” terimini kullanacağız.

Uluslararası konsensüs uyarınca, yaş tespiti yapılan herhangi bir kişi ocuk olarak kabul edilmeli ve yaş tespiti işlemi boyunca tüm ocuk haklarından yararlanmalıdır. Bu nedenle, çocuğa bu hakkın bildirilmesi önemlidir. Bu varsayım doğrultusunda, bu bölüm boyunca “ocuk” terimini kullanacağız.

ocuk, refakatsiz olmanın ebeveynlerini veya yasal temsilcilerini kaybetmek anlamına geldiğini düşünebilir. Bu itibarla, görevlilerin, refakatsiz bir ocuk olmanın hukuk ve uygulamada ne anlama geldiğini yeterince iyi açıklamaları önemlidir. Görevliler, ocukların ev sahibi ülkedeki akraba veya arkadaşlarını tanıma ve onlarla iletişim kurma hakkına sahip olduklarını ve refakatsiz olmaları ya da ebeveynlerinden veya yasal temsilcilerinden ayrı düşmeleri durumunda, bunun, yasal temsilcilik de dâhil olmak üzere onları kurumsal bakımdan mahrum etmek için hiçbir zaman bir argüman olarak kullanılmaması gerektiğini bildirmelidirler (daha fazla bilgi için yasal temsilcilik ile ilgili Bölüm 4’e bakınız).

Dikkate alın

Refakat edilen çocuklar, tıpkı refakatsiz çocuklar gibi, bilgi edinme hakkına sahiptir. Aileleri ile olan çocukların kimliklerinin belirlenmesi ve yaş tespiti işlemi boyunca haklarından haberdar olmalarını nasıl sağlayabileceğiniz üzerinde düşünün.

Bu bölüm, kimlik belirleme ve yaş tespiti işlemlerinden geçmekte olan çocukların bilgi ihtiyaçları üzerinde duracaktır. Fransa’da gerçekleştirilen saha araştırmalarından alıntılar içermektedir (Bailleul ve Senovilla Hernndez 2015).

Kim bilgi vermelidir?

Yaş tespiti ve kimlik belirleme işlemleri sırasında, çocuk, aşağıdakiler de dâhil olmak üzere bir dizi görevliyle bir araya gelecektir: sınır kontrolünden sorumlu makamlar (polis memurları da dâhil), kabul personeli, iltica ve göçmenlik makamları, veliler, yasal temsilciler ile hâkimler, özel hukuk danışmanları ve avukatlar da dâhil olmak üzere yargı personeli. Her bir görevli, çocuğu, kendi rolleri hakkında bilgilendirmekle yükümlüdür ve uyarlanmış bilgileri, göç hâlindeki çocuklarla, düzensiz şekilde veya düzenli olarak uğraşırken, çocuk dostu bir şekilde kullanmak için eğitilmelidir.

Pratik ipucu

Teknik veya yasal terimleri, karmaşık kavramları veya kısaltmaları kullanmaktan mümkün olduğunca kaçının. Eğer başka bir alternatif yoksa, bunlar dikkatli bir şekilde açıklanmalıdır.

“Mamadou ve avukatı Paris Çocuk Mahkemesinin duruşma odasından çıkıyor. Mamadou ne bir duygu, ne bir rahatlama, ne de bir kızgınlık göstermektedir. Küçük oluşuyla ilgili hâkimin kararını yüzünden okumak imkânsızdır; aslında kararı anlamamıştır. Avukatı, ona refakat eden yetişkine kararı açıklamaya başlar. Geçici olarak Paris'teki çocuk bakım hizmetlerinin himayesine yerleştirilmiştir. Birkaç dakika sonra avukat, verilen kararı Mamadou'ya açıklıyor, ancak karmaşık terimler kullanarak bunu yapıyor, yüzünde hâlâ bir tepki yok. Daha sonra, ilk gülümsemesini göstermeden önce ona refakat eden yetişkin] ona uygun ve uyarlanmış bir şekilde tekrar açıklamak zorunda kalacaktır.

*Saha çalışması notlarından alıntı,
Paris, Bailleul ve Senovilla, Nisan 2015*

Kabulden sorumlu devlet ve/veya yerel makamlardan bağımsız olan görevliler, bu çocukların tecrübe etmekte oldukları yaş tespiti ve kimlik belirleme işlemleri hakkında akıllarına gelebilecek soruları cevaplamak için bilgi vermelidir.

Ümit vadeden uygulama

InfoMIE, Fransa

InfoMIE (Centre ressources sur le mineurs isolés étrangers), doğrudan ya da dolaylı olarak refakatsiz çocuklarla çalışan kurumlardan, kabul merkezlerinden ve STK'lerden görevlilere yönelik ulusal bir platformdur. InfoMIE'nin ana görevlerinden biri, ilgili bilgilerin ulusal düzeyde görevliler arasında paylaşılmasını kolaylaştırmaktır. InfoMIE, bilgi sağlayan bir kaynak platformu olarak çalışan bir web sitesinin yanı sıra, sıklıkla günlük uygulamalarında benzer durumları yaşayan diğer akran görevliler tarafından yanıtlanan sorular sorabilecekleri bir posta listesi de işletmektedir. www.infomie.net

Çocukların sorabilecekleri sorular

- Neden bir yaş tespiti yaptırtmak zorundayım?
- Yaş tespiti işlemi sırasında konumum nedir?
- Yaş tespiti ne zaman yapılacak?
- Yaş tespiti ne kadar sürecek?
- Yaş tespiti nerede yapılacak?
- Yetkililer yaşımı nasıl tespit edecek?
- Yaş tespitine kimler katılacak, güvendiğim birini incelemeye dâhil edebilir miyim?
- Yaşımla ilgili karar verildiğinde ne olacak?
- Yaş tespitine tabi olmak istemez isem ne olur?

Yetkililerin yaş tespiti yapmalarının nedenleri

Çocukların önerileri

Bazı çocuklar kendilerini rahatsız hissettiklerini ifade etmiştir. Belgelerinin olmaması nedeniyle, kendilerine, yaşları veya dezavantajlı oldukları konusunda yalan söyledikleri söylenmiştir.

Çocuklar, yetkililerin neden yaş tespiti yaptıkları konusunda bilgilendirilmelidir. Çocuğun yaş tespitinin küresel politikalarla bağlantılı olduğunu ve bireysel olarak hedef alınmadığının anmasına yardımcı olun.

Ümit vadeden uygulama

“Almanya’ya hoş geldiniz. Refakatsiz küçükler için bir rehber” Kitapçığı.

BumF, Kasım 2016

Kitapçık, yaş tespiti işlemi, neden yapıldığı ve nasıl yapıldığı hakkında bilgi içermektedir. Kitapçık aynı zamanda, çocukların haklarına ve yaşlarını kaydederken herhangi bir hatayı avukatlarıyla tartışmaları gerektiğine duyarlılıkları artırmaktadır. www.kommgutun.info

Yaş tespitinin nasıl gerçekleşeceğini açıklayın.

Dikkate alın

Bazen çocuklar, gönüllü olarak veya yetişkinlerin etkisi ya da tehdidi altında, kendilerini yetişkin olarak ifade ederler. Örneğin, insan ticareti mağduru olan bir çocuğa insan tacirleri tarafından yetişkin olduğunu beyan etmesi talimatı verilebilir.

Pratik ipucu

Tavsiyenize olan güvenlerinin zayıflamaması için çocuğun beyan ettiği yaşını doğrudan yalanlamaktan kaçının. Bunun yerine, doğru olmayan bir yaş (yetişkin olduğu ya da olmadığı) beyan etmenin sonuçları hakkında onlara tavsiyede bulunun. Hem çocuk hem de yetişkin olarak sahip oldukları, insan tacirlerinin onlara yaptırdıkları herhangi bir şey için cezalandırılmama hakkı da dâhil olmak üzere, koruma hakları ve olanakları hakkında onları bilgilendirin.

Çocuğun, mevcut yardım hatları ve insan ticareti mağdurları da dâhil olmak üzere mağdur destek hizmetleri hakkında bilgilendirildiğinden emin olun.

Yaş tespiti işlemi sırasında çocuğun durumu hakkında bilgi

Çocuklar, yaş tespiti işlemi gerçekleştirilirken ve yaşlarına ilişkin kesin bir karara varılana kadar idari durumları ve hakları (barınma, eğitim, sosyal destek de dâhil) konularında yeterli seviyede bilgilendirilmelidir. Bu, sadece geçici olsa bile, bir yasal temsilci atanması hakkını da içerir.

Çocuk, yaşıyla ilgili karara itiraz etmeyi tercih ederse, mevcut sosyal destek ve yasal durumu hakkında da bilgi almalıdır.

İşlemin kendisi hakkında bilgi

Yaş tespiti uygulamaları üye devletler arasında farklılık göstermektedir. Çocuk zaten başka bir ülkede yaş tespiti işleminden geçmiş olabilir; bunun aynı işlem olduğunu düşünmeyin. Yaş tespitinin ne zaman yapılacağı, işlemin muhtemel süresi ve kararın alacağı tahmini süre hakkında bilgilendirilmelidirler.

Çocuk, özellikle bu yer çocuğa yabancı ise, tespitin yapılacağı yer hakkında doğru bir şekilde bilgilendirilmelidir. Ayrıca, tespit sırasında yasal temsilcileri gibi güvindikleri bir yetişkinin eşlik edip edemeyeceği konusunda da bilgilendirilmelidirler.

Yaş tespiti, çocuk için son derece stresli bir işlem olabilir. Hangi görevlilerin sürece dâhil olduğunu ve tespitten sorumlu kurumla veya göçmenlik makamlarıyla doğrudan çalışıp çalışmadıklarını anlamak, yaşanan stresin azaltılmasına yardımcı olacaktır.

Pratik ipucu

İlgili her bir aktörün rollerini ve sorumluluklarını açıklayın.

Çocuğun, bazen çocuk koruma makamlarının ve göçmenlik makamlarının birbiriyle çelişen önceliklerine tabi olduğunu anlamasına yardımcı olun.

Çocuk, yaş tespiti işlemi sırasında kullanılacak dil ve işlem sırasında bir tercümanın yardımını talep etme imkânı hakkında bilgilendirilmelidir. Bir yaş tespiti, bir görüşme sırasında gerçekleştiğinde bu özellikle önemlidir.

Çocuk ayrıca, kullanılacak yöntemler (aşağıya bakınız), doğruluk derecesi, hata payı ve işlemin farklı aşamalarında farklı yöntemlerin birleştirilmesi olasılığı hakkında bilgi almalıdır.

Bilgilendirilmiş rıza ve dinlenilme hakkı

Pratik ipucu

Çocuğun, yaş tespiti işlemi bağlamında dinlenilme hakkına sahip olduğunu anladığından emin olun. Her bir çocuk, rızasının ne ölçüde talep edileceği ve yasal temsilcisi gibi herhangi bir yetişkinin kendi adına rıza gösterip gösteremeyeceği konusunda bilgilendirilmelidir.

Çocuk ayrıca, işleme katılmayı reddetme hakkına sahip olup olmadığı ve böyle bir reddetmenin sonuçları hakkında da bilgilendirilmelidir.

Bilgilendirilmiş rıza, herhangi bir tıbbi muayenenin veya kişisel verilerin işlenmesinin ön koşuludur. Bilgilendirilmiş rıza vermek için, çocuğun muayene ile ilgili tıbbi ve yasal sonuçları anlaması gerekir. 1997 Biyoloji ve Tıbbın Uygulanmasına ilişkin İnsan Haklarının ve İnsan Onurunun Korunması Sözleşmesi, tıbbi muayene gören kişinin bilgilendirilmiş onamının alınmasını veya bir çocuk söz konusu olduğunda, rıza gösterebilecek durumda değilse, yasal temsilcilerinin rızasının alınmasını sağlamak için genel bir yükümlülük öngörmektedir (5. ve 6. maddeler).

Bilgi edinme ve kişisel veri dosyalarını düzeltme hakkı, 1981 Kişisel Verilerin Otomatik İşlenmesi ile ilgili Bireylerin Korunması Sözleşmesi (Madde 8) tarafından korunmaktadır.

Yaş tespiti için rıza göstermeyen veya rızasını geri çeken bir çocuk, bunu yapma hakkına sahip olduğu, ancak aynı zamanda, küçük olmasına ilişkin kararın olumsuz sonuçlarına ilişkin potansiyel sonuçlar ile ilgili olarak objektif olarak bilgilendirilmelidir. Çocuk, yaş tespiti amacıyla tıbbi muayeneye rıza göstermeyi reddetmesinden, otomatik olarak yetişkin olduğuna karar verilmesi veya iltica talebinin otomatik olarak reddedilmesi gibi herhangi bir olumsuz sonuç çıkarılacak olursa bilgilendirilmelidir.

Belli bilgi ihtiyaçları

Çocuk, aşağılayıcı muameleye ve onurlarıyla bağdaşmayan muameleye karşı korunma hakkına sahip oldukları konusunda bilgilendirilmelidir.

Çocuğun, yetkililerin, yaş tespiti işlemleri sırasındakiler de dâhil olmak üzere, yüksek yararlarını öncelikli olarak dikkate alma yükümlülüğü altında olduğunu anladığından emin olun.

- **Biyometrik tanımlayıcılar**

Bir çocuğun parmak izleri veya yüz görüntüleri her kaydedildiğinde, çocuk, bu verileri vermesinin amaç ve sonuçları, verilerin nasıl saklanacağı, bu verilere kimin erişebileceği ve ne kadar süre erişilebilir olacakları konusunda bilgilendirilmelidir. Özellikle birkaç farklı parmak izi veri tabanının kullanıldığı ve bunlar, uluslararası iş birliği mekanizmaları aracılığıyla uluslararası düzeyde de dâhil olmak üzere, birkaç farklı otorite tarafından erişilebilir olacağı durumlarda, çocuğun, verilerine kimin ve nasıl erişileceğini anlaması gerekmektedir.

- **Görüşmeler**

Tüm görüşmelerin iyi hazırlanması gerekmektedir. Bu, stresin azaltılmasına ve hatalardan kaçınmaya yardımcı olur.

“Değerlendirmeciye gördüğümüzde, korkuyoruz. Bu yüzden, o soru sorduğunda düzgün şekilde cevap veremiyoruz.”

Ousmane, 17

Yaş tespitinin, çocuğun geçmişini ve psikolojik olgunluğunu değerlendirmek için yapılan bir görüşme vasıtasıyla gerçekleştiği durumlarda, çocuğun dikkatli bir şekilde hazırlanması gerekecektir. Görüşme için hazırlık, sorulacak soruların yapısını ve türünü bilmeyi içerecektir.

Eğer görüşme yapıyorsanız veya çocuklara hatırlatmaları için yardım ediyorsanız, önceki travmatik deneyimlerin yeniden hatırlatılmasının çocuk için önemli bir stres kaynağı olabileceğini unutmayın. Görüşmeye başlamadan önce, çocuğu, sizin rolünüz, size verdikleri bilgilerin gizli olup olmayacağı ve görüşmenin amacının ne olduğu hakkında bilgilendirin. Çocuklar her zaman yolculukları hakkında bilgi vermeye hazır değildir veya ayrıntıları unutmuş ya da hafızalarından silinmiş olabilir.

“Çok fazla stres altındayız ve hatalar yapıyoruz. Afrika’da bu tür görüşmeler yapmıyorduk, bu yüzden çok korkuyoruz.”

Amadou, 16

Çocuğun, bir kaçakçı veya bir insan taciri gibi bir başka kişi tarafından hazırlanan bir hikâyeyi kullanmasının risklerini anlamasına yardımcı olun.

Dikkate alın

Çocuklar, yolculukları sırasında, kaçakçılar veya insan tacirleri tarafından verilen bilgiler dışında bilgi alamamış olabilirler.

Yaş tespiti ve kimlik belirleme aşamasında, çocuğa bilgi vermenin güven oluşturacağını ve çocuğun hikâyesini açıklamasına yardımcı olacağını unutmayın. Bu tür açıklamalar, çocuğun koruma ihtiyaçlarını ve savunmasızlıklarını bu erken aşamada tanımlamanıza olanak tanıyarak, çocuğa nereden daha fazla yardım alacağı ve uygun korumaya erişeceği hakkında bilgi vermenizi mümkün kılar.

- **Belgeye dayalı kanıt**

Bazı durumlarda, çocuk koruma hizmetleri, kimlik belgelerinin geçerliliğinin ilgili bir otorite tarafından değerlendirilmesini talep edebilir. Bu durumda, çocuğun neler olduğunu anlamasına yardımcı olun. Çocuğun kimlik belgeleri kendisi için çok önemli olabilir ve bunlar olmaksızın çok güvensiz hissedebilirler.

Pratik ipucu

Çocuklar, sahte kimlik belgeleri sunmanın ciddi sonuçları (ceza davası olasılığı da dâhil olmak üzere) hakkında bilgilendirilmelidir.

Çocuğa belgelerini değerlendirmesinde yardımcı olun. Eğer belgeleri bir kaçakçı veya insan taciri tarafından verilmişse, çocuğu, belgenin tahrif edilmiş olma ihtimaline karşı bilgilendirin. Çocuğu, belgeler değerlendirilmeden önce bu konuda konuşmak isteyebileceğini anlamasına yardımcı olun.

Çok sayıda çocuğun doğumda kayıtlı olmadığı göz önüne alındığında, çocuğun doğum belgesinin veya başka belgelerinin olmaması mümkündür. Çocuğu, örneğin doğum tarihini belirlemek için ev sahibi devlette bir karar alarak, kimliğinin nasıl belirleneceği hakkında bilgilendirin. Aynı zamanda çocuğu, kimlik belgelerini almak için akranlarına, kaçakçılara veya insan tacirlerine güvenme ile ilgili riskler konusunda bilgilendirin.

Çocuk ayrıca, yaşlarının doğrulanmasını sağlayacak diğer belgeye dayalı kanıtları (okul kayıtları, spor kulübü kartları gibi) sunmasının mümkün olduğu konusunda bilgilendirilmelidir.

- **Tıbbi muayeneler**

“Bu iyi olmayan bir şey. Doğruyu söylemiyor. Benim durumunda, herşeyi, hatta cinsiyetimi bile taradılar. Benden izin almadılar, sadece yaptılar. Bunu yapmayı bitirdiklerinde, doktor bana ‘16 yaşında değilsin’ dedi ve ben, ‘makineniz düzgün çalışmıyor, makineniz hasta’ diye cevap verdim. Bunu ona söylediğimde çok kızdı. Bana sonraki gün sonuçları verdiklerinde, bana ‘Hayt, 19’dan büyüksün.’”

Amadou, 16 (Beyan edilen yaşı, daha sonra bir hâkim tarafından doğrulanmıştır)

Sağlığı ve yasal konumu için olası sonuçları da dâhil olmak üzere, çocuğun tabi olacağı farklı tıbbi muayeneleri dikkatlice açıklayın. Bu bilgiyi, olgunluğuna, kültürüne ve cinsiyetine uyarlanmış terimler kullanarak çocuğun anladığı bir dilde iletmeyle özellikle dikkat edin.

Farklı tıbbi yöntemlerin doğasını ve amacını açıklarken cinsiyet ve kültüre duyarlı olmak özellikle önemlidir; örneğin, çocuğun muayeneden geçmesi için kısmen soyunması gerekiyorsa, bunun muayenenin amaçları için olduğunu anlamasına yardımcı olun; hekim onları yargılamamalı ve aşağılanmış ya da utanmış hissetmelerine yol açacak herhangi bir şey yapmamalıdır.

Pratik ipucu

"Yaş tespiti tıbbi testinden geçmek zorunda olan kişiler, özellikle uluslararası koruma talep eden kişiler olarak, tıbbi testin niteliği ve olası sıhhi ve yasal sonuçları hakkında bilgilendirilmelidir. Bu Bilgi, yetkili ulusal makamlar tarafından, çocuk dostu bir şekilde ve çocuğun anlayacağı bir dille sağlanmalıdır. Çocuğun haklarına riayet edilmesini sağlamak için, bir yaş tespiti işleminden önce, ulusal makamların, tespit işleminden geçen kişiyi desteklemek ve temsil etmek için bir yasal temsilci ataması esastır."

FRA (2018)

Hekim ayrıca, çocuğun, kullanılacak yöntem ve muayene süresinin yanı sıra bu tür bir tıbbi yaş tespiti ile ilgili hata payını anladığından emin olmalıdır. Çocuğun ayrıca, şüpheli durumunda yaşının daha düşük olarak belirlenip belirlenmeyeceğini de anlaması gerekecektir.

Pratik ipucu

Çocuğun herhangi bir sorusu olup olmadığını kontrol edin.

Bazı çocuklar, kabulden hemen sonra gerçekleştirilen, genel sağlık kontrolleri gibi diğer tıbbi muayeneleri tıbbi yaş tespiti ile karıştırmaktadır.FRA (2018)

Çocuğun, tıbbi yaş tespiti yönteminin son çare olarak uygulanıp uygulanmadığını anlamasına yardımcı olun. İşlemin diğer unsurlarının neden sonuçsuz kaldığını ve bu incelemenin neden kendisinin yüksek yararı ile uyumlu olduğunu açıklayın. Bu ise, yaş tespiti için yapılan tıbbi muayenelerin ve herhangi bir yan etkinin dolaylı etkilerinin ve sonuçlarının açıklanmasıyla başarılabilir. Bu bilgi alışverişi, görevlilere, bir tıbbi yöntemin aslında bir çocuk için uygun olmadığını gösterebilecek potansiyel savunmasızlıkları ve durumları iletmelerine ve değerlendirmelerine izin veren çocuk dostu bir bağlamda gerçekleşmelidir. Bir çocuk yeterli bilgi almadığı sürece bilgilendirilmiş rıza veremez.

Altın Kurallar

- Çocuğu, onur hakkına sahip olduğu ve aşağılayıcı muamelenin yasak olduğu konularında bilgilendirin.
- Çocuğun, kimlik belirleme ve yaş tespiti işlemlerinin onuru korunarak yapılması gerektiğini anladığından emin olun.

Pratik ipucu

Çocuğu, ev sahibi devlette hangi tür yaş tespiti yasak olduğu konusunda bilgilendirin. Örneğin, cinsel olgunluk muayenesi yasak ise, çocuğun bu tür bir muayenenin yasak olduğunu bildiğinden emin olun.

Eğer bir hekim, yaş tespiti işlemi bağlamında onu küçük düşürmeye çalışırsa, çocuğa HAYIR deme hakkına sahip olduğunu bildirin.

Ümit vadeden uygulama

Yaş tespiti için yapılan tıbbi muayeneden önce çocuklara verilen bilgiler

2014 yılında Stockholm'deki Sachsska Çocuk hastanesinde bir dizi yaş tespiti yapılmıştır. Muayeneler, diğer tüm hastaların da genç olduğu ve çevrenin bu yaş grubuna göre ayarlandığı bir gençlik kliniğinde yapılmıştır.

Muayenenin içeriği ile ilgili bilgiler, göç memuru aracılığıyla genç kişiye ve bakmakla yükümlü kimseye iletilmiştir. Muayene başlamadan önce, muayenenin içeriği, herhangi bir zamanda durdurabilme hakkı ve genel sonuç dışında hiçbir bilginin Göç Kurulu ile paylaşılmayacak olduğu hakkında bilgi verilmiştir.

(Hjern 2016)

• Sonuçlar ve mevcut başvuru yolları

Çocuklar, kimlik belirleme ve yaş tespiti işleminin sonuçları ile idari ve adli düzeyler de dâhil olmak üzere farklı karar verme düzeyleri hakkında bilgilendirilmelidir.

Ümit vadeden uygulama

“Avusturya’da sığınma usulünüz” Kitapçığı

(UNHCR 2016)

Bu kitapçık iki dilde (İngilizce ve Almanca) hazırlanmıştır ve yaş tespiti işlemi, neden yapıldığı ve sonuçları hakkında bilgiler içermektedir. Kitapçık aynı zamanda, çocuğu, yaş tespiti kararına itiraz etme hakkına sahip olduğu konusunda bilgilendirmeyi amaçlamaktadır.

www.unhcr.org/dach/wp-content/uploads/sites/27/2017/02/AUT_UNHCR-UMF_D_E_2016.pdf

Eğer çocuk, çocuk olarak tanımlanırsa, bakım ve sosyal haklara erişim (barınma, eğitim, sağlık hizmetleri, eğitsel ve sosyal destek de dâhil), ve yasal temsilcilik ile göç ve iltica statüsü açılarından haklarının yanı sıra, 18 yaşına geldiğinde, bakımdan ayrıldıklarında sunulan hizmetler ile ilgili olarak derhâl bilgilendirilmelidirler.

Pratik ipucu

Çocuk, küçük olduğunun kabul edildiğine dair olumlu bir karar verildiğinde idari makamların buna itiraz edebileceği ve sonuç olarak, itiraz sonucu verilen kararın yaşını doğrulamaması durumunda küçük statüsünün reddedilme riskinin hâlâ bulunduğu konusunda bilgilendirilmelidir.

Yaş tespiti işlemi, bireyi 18 yaşından büyük olarak belirlediğinde, bunların aşağıdakiler hakkında dikkatli ve yeterli bir şekilde bilgilendirilmeleri gerekir:

- karara itiraz etme olanakları ve süre sınırlaması ve itiraz sürecinde kimlerin yasal destek ve tavsiye sağlayabileceği;
- kararın özne kimliklerini değiştirmesinin gerekmediği, sadece yasal ve idari sonuçları olduğu gerçeği. İlgili genç kişi, kimlik belgelerini yeniden oluşturmak için mevcut olasılıklar konusunda da bilgilendirilmelidir (özellikle eğer bu belgelere el konulmuşsa);
- bu kararın, bakım hizmetlerinden veya çocuklar için tahsis edilmiş barınma imkânından mahrum kalma açısından yakın sonuçları;
- bir itiraz olasılığı olup olmadığına bakılmaksızın, olumsuz bir karardan (bunun açıklığa kavuşturulması gerekebilir) sonra genç kişinin idari statüsü;
- belirttikleri yaşlarının neden sorgulandığını anlamalarını sağlamak için, yasal nedenler ve kararın dayandığı gerçekler.

Pratik ipucu

Bireyi yetişkin olarak kabul eden bir karar verilmesi durumunda, bunları, barınma, sağlık, sosyal destek ve hukuki danışmanlık bulmasına yardımcı olabilecek ilgili özel veya kamu kurumlarının sosyal hizmetleri ve iletişim bilgileri hakkında bilgilendirin.

Mevcut veya daha önce zihinsel sağlık koşulları veya hastalıkları olan çocuklar ve gençler, kendilerinin yetişkin olarak tanınmasına karar verildikten sonra özel risk altında olabilirler. Görevliler, bu bireyleri kararın sonucu hakkında bilgilendirirken (kaybolma riskini ve istisnai olarak kendine zarar verme riskini dikkate alarak) özellikle duyarlı, empatik ve destekleyici olmalıdır.

Çocuk ne zaman bilgi almaya ihtiyaç duyar?

Çocuk, görüşme sorularına düzgün bir şekilde hazırlanmasını ve diğer işlemlerin amacını ve sonuçlarını anlamasını sağlamak için, kimlik belirleme veya yaş tespiti işlemi başlamadan bilgilendirilmiş olmalıdır.

İşlem sırasında çocuğa bekleme süreleri ve sonraki adımlar ile ilgili bilgi verin. Bu aynı zamanda, çocuğun diğer sorularını sorması ve geri bildirimde bulunması için de bir fırsattır. Bu tür bir takip, bireysel görüşmeler yoluyla sağlanabilir.

Çocuklar, ister olumlu isterse olumsuz bir karar olsun, kararları veya kayıt belgelerini aldıktan sonra, herhangi bir işlemin sonuçlarına ve sonraki aşamalarına hazırlanmak üzere, örneğin eğer sığınmacı olarak tescil edilmişlerse, dikkatli bir şekilde bilgilendirilmelidirler.

Çocukları yaş tespiti hakkında nasıl etkili bir şekilde bilgilendirebilirsiniz?

Yaş tespiti ile ilgili genel ön bilgiler, doğrudan bireysel soruların sorulmadığı toplu bir oturum ile verilebilir. Diğer iyi stratejiler arasında, yaş tespiti yapılmış olan diğer gençleri, tespitin nasıl gerçekleştiğini kendi kelimeleri ve düşünceleri ile açıklayabilmeleri için toplu oturumlara katılmaya davet etmek yer alır. Her bir çocuğun durumuyla ilgili daha bireysel veya özel sorulara cevap verebilmek için çocukları bireysel esaslı takip görüşmelerine katılmaya davet edin. Bu, belirli bir yaş tespiti yöntemini o çocuk için uygunsuz olmasına yol açacak belirli savunmasızlıkları belirlemek için zaman sağlayacaktır.

Bu tür savunmasızlıklar, çocuğun mağduriyetini veya yaftalanmasını önlemek için açık bir şekilde tartışılmamalıdır.

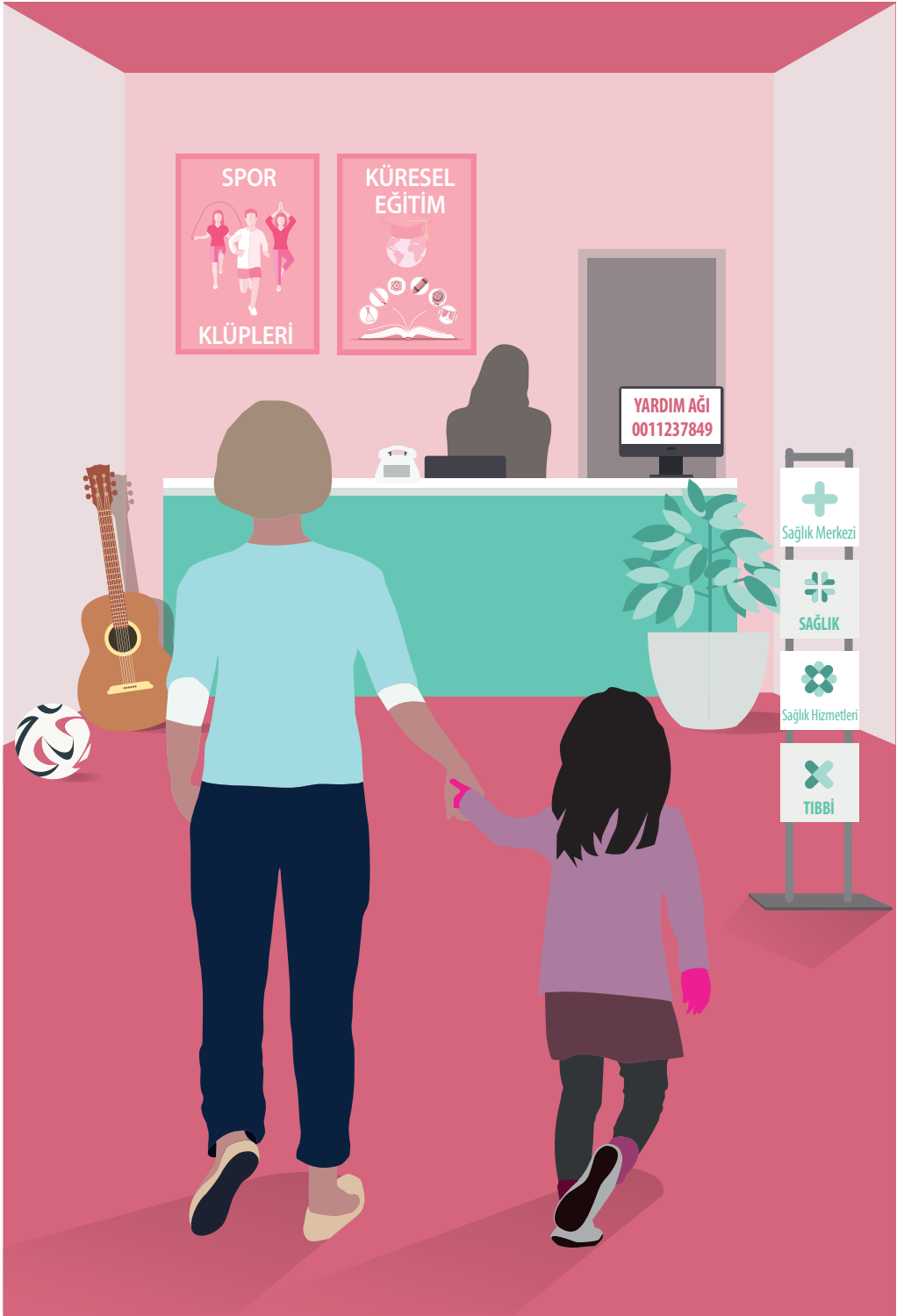
Belirli savunmasızlıkları olan çocukların bilgi ihtiyaçlarına dikkat edin

Travma ve zihinsel sağlık koşulları ve hastalıkları olan çocuklar ile engelli çocuklar, kimlik belirleme ve yaş tespiti işlemlerini özellikle stresli bulabilirler. Bu çocukların, yüksek yararlarına uygun şekilde olgunluklarına ve savunmasızlıklarına uyarlanmış bilgiler almalarını sağlamak önemlidir.

Hamile çocuklar gibi belirli savunmasızlıkları olan diğer durumlarda, çocuklar, özel sağlık durumlarına zararlı olabilecek uygulamalardan korunma hakkına sahip oldukları ve uygun olmayan yaş tespitinin bir sonucu olarak herhangi bir komplikasyon yaşamaları durumunda, etkili bir başvuru yolu hakkına sahip oldukları konularında bilgilendirilmelidirler.

Tutuklanmış olan çocuklar aşırı derecede savunmasız durumdadırlar. Bu bağlamda, çocuğu, insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleden korunması gerektiği hususunda bilgilendirmeyi unutmayın. Bu, cezaevinde gerçekleşen herhangi bir kimlik belirleme ve yaş tespiti işleminin onurları korunarak gerçekleştirilmesi gerektiği anlamına gelmektedir. Ayrımcılık veya aşağılayıcı muamelenin mağduru olmuşlarsa, yardıma ve etkili başvuru yoluna erişmek için gerekli bilgilere sahip olduklarından emin olun.

Çocuk koruma: sağlanması ve bakım

Altın Kurallar

- çocuğu, bakım, barınma, sağlık, eğitim, dinlence ile ilgili temel hakları konusunda bilgilendirin;
- çocuğu, herhangi bir bakımın sağlanması için koşula bağlı olup olmadığı ve ne kadar süreceği konusunda bilgilendirin;
- çocuğu, usullere katılması için cesaretlendirin;
- çocuğu, yerel halkın çocukları ve gençleri ile tanışabilecekleri eğlence etkinlikleri hakkında bilgilendirerek, ev sahibi topluma katılımını artırın.

Kabul sırasındaki çocuk dostu bilgiler, savunmasız konumda olan çocuklara bilgilendirici sosyal destek sağlamayı amaçlayan devam eden, sürekli bir süreç olarak görülmelidir. Bu bağlamda, bilgi, çocuğun dayanıklılık özelliklerini de artırmayı hedeflemelidir.

Ümit vadeden uygulama

Gazete, Migratory Birds

Çocuk Hakları Ağı,

UNICEF, Avrupa Komisyonu ve Alman Federal Yabancılar Bürosu

Çocuklar tarafından ve onlar için yazılmış gazete. Makaleler; haklar ve usuller ile deneyimler ve çizimlerle ilgili ifadeler hakkında bilgi içermektedir. Bu, çocuk katılımı ve ekran bilgilendirmesinin bir örneğidir.

Genel bir kural olarak, çocuklar, ev sahibi ülkedeki çocuk koruma sistemi hakkında, bunun ücretsiz olduğu, bakım hakkına sahip oldukları, mevcut bakımın kapsamı, ilgili kurumlar, cinsiyete/ihtiyaca özgü bakım hakları ve çocuğun bunlara nasıl katılabileceği hususları da dâhil olmak üzere, bilgilendirilmelidirler. Ayrıca çocuk, gerçekçi zaman çizelgeleri ve gerçekliğin yasal düzenlemeden farklı olma olasılığı hakkında da bilgilendirilmelidir.

“Herhangi bir bilgi elde edemedik, sadece insanları takip ettik, kampa ulaşana ve isimlerimizi kaydedene kadar nereye gittiğimizi bilmiyorduk.”

Ayzan, 15

Bu bilgi, bu bölümde tematik olarak tartışılacaktır. Bilgi ihtiyaçları, çocuğun göç yolculuğunun aşamasına ve her üye devlette yürürlükte olan düzenleyici çerçevelere bağlı olarak önemli ölçüde farklılık gösterebilir.

Pratik ipucu

Çocuklar, geleceklerini öngörmek ve gelişen ihtiyaçlarına göre daha fazla bilgiye ulaşmak için yeterliliklerinin arttığını hissetmek amacıyla acilen ve devamında bir süreç olarak bilgiye ihtiyaç duyarlar.

Tüm bilgiler, çocuğa, Avrupa'ya vardığı andan itibaren kendi "*Yaşam Projesi*"ni onun yüksek yararına uygun olarak inşa etmesini sağlamaya hizmet etmelidir.

Yaşam Projesi, ev sahibi ülkedeki çocuk ve yetkililer arasında hazırlanan ve müzakere edilen bir plandır. Yaşam Projeleri, entegrasyon için bütünsel, kişiselleştirilmiş ve esnek araçlardır.

www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Source/ID10053-Life%20projects_GB.pdf

(Avrupa Konseyi 2010)

Çocuk koruma, bakım ve kabul hakkında kim bilgi vermelidir?

Bu bölüm özellikle günlük olarak çocuklarla yakın çalışan görevlilere yöneliktir. Bu, kabul merkezlerinde çalışan görevliler veya gönüllüler için de geçerlidir. Ön saflarda yer alan personel olarak, genellikle çocuklarla ilgili olan veya olacak olan haklar ve usuller hakkında ön bilgi vermekle yükümlüsünüz. Ön saflarda yer alan görevliler ve yetkililer arasındaki gelecekteki iş birliği, çocuk dostu bilgilerin ve haklara erişimin sürekli şekilde sağlanmasının geliştirilmesinde kilit öneme sahiptir.

“Kabul merkezinde odamı paylaştığım genç bir yeni gelen vardı. İlk gece bana işlerin nasıl yürüyeceği hakkında bir sürü soru sordu. Ona, merkeze gelen tüm çocukların gitmesi gereken okula gideceğini söyledim. Okula gitmeden önce biraz Fransızca öğrenmek için oraya gideceğini kendisine söyledim. Ben de ona, merkeze gelen tüm çocukların gitmesi gereken bir okula gideceğini söyledim. Okula gitmeden önce biraz Fransızca öğrenmek için oraya gideceğini kendisine söyledim.

Kabul merkezine vardığımda, hemen hemen tüm kuralları, tüm açıklamaları bulduğum bir belge verildi. Okudum ve öğretmenlere anlamadığım şeyler hakkında sorular sordum.”

Souleymane, 15

Çocukların kendileri (akranlar arası) bilgi yaymak için iyi bir “araç”tır. Bunun yapıcı olması için, onlara çok kesin bilgiler verilmelidir.

Hangi bilgileri çocuğa vermeniz gerekir?

Barınma

Kabul tesislerine varışta genellikle endişe ve belirsizlik söz konusudur. Bu, özellikle bir çocuk göç yolculuğu sırasında başka kabul merkezlerinde de bulunmuş ise daha da belirgindir. Çocuğa, kabul edilmesinin yasal ve fiziksel koşullarını tam olarak ve gecikmeden bildirilmesi önerilmektedir. Bilgileri kategorilere ayırmak ve aşamalar hâlinde dağıtmak yararlı olabilir.

“En iyi yol, fotoğrafları göstermek veya tercümanları kullanmaktır ve bu, bir erkek çocukla mı yoksa kız çocukla mı konuştuğunuza bağlıdır. Eğer bir kız çocuğuyorsa, onlarla konuşmak bizim için daha kolay, eğer bir erkek çocuğuyorsa, bu biraz zor.”

Amina, 14

Pratik ipucu

Çocuğun ana dilinde bir tercüman veya kültürel aracı bulmak mümkün olmadığında, sözel olmayan araçları kullanarak bu pratik engeli aşmaya çalışın.

Bilgi broşürleri, görevliler tarafından sözlü olarak sağlanan bilgileri iletmeyen tamamlayıcı bir aracı olarak kullanılmalıdır.

“Yerel dili konuşamayan bir erkek ya da kız çocuğu olduğunda, onlarla sembollerle konuşmak ve aynı zamanda kendilerini tereddüt etmeksizin ifade edebilmeleri için onlara dostça davranmak daha iyidir, onlarla ne istedikleri konusunda iletişim hâlinde olmak daha iyidir.”

Ahmed, 14

Barınma ayarlamalarının nasıl olacağı, günlük yaşam, geçerli kurallar, kimlerin bulunacağı, çocuğun nerede uyuyacağı, çocuğun nerede yiyeceği, hijyen tesislerine erişim, kıyafetlerin nasıl alınacağı, yurtdışındaki ailelerini nasıl arayacakları ve çocuğun eşyalarını nerede güvende tutabileceği hakkında bilgi verin.

Ümit vadeden uygulama

“Le Charmeyran” kabul merkezi, Fransa

Görevliler ve çocuklar arasındaki sözlü konuşmaları görsel olarak güçlendirmek amacıyla özerk olmayan bir destek olarak özel bir kitapçık oluşturulmuştur. Elverişlilik testi yapılmış olup, sadece bir görevlinin değil aynı zamanda bir çocuğun gündemine de saygı duyulmasını amaçlamaktadır. Fransa'daki usuller ile kabul merkezindeki savunmasızlıklar, haklar, haklara erişim ve günlük yaşam hakkında bilgilendirici görseller ve metin bilgilerini (altı farklı dile çevrilmiştir) bir araya getirmektedir. Bazı sayfalar bilgi vermekte, diğerleri ise çocuk hakkında bilgi toplanmasını sağlamaktadır (kimlikleri, aile bağları, sağlıkları vb.).

Bazı çocuklar açık bir kabul merkezinin ön kapısının neden geceleri kilitli olduğunu anlayamayabilir. Yanlış anlamaları önlemek için, kalan çocukların merkezin niteliğini ve merkez içindeki hak ve özgürlüklerini anlamaları önemlidir.

Çocukların sorabilecekleri sorular

- Ben açık mı yoksa kapalı mı bir merkezdeyim?
- Kapılar kilitli olsa bile dışarı çıkabilir miyim?
- Dışarı çıkmak için kimden izin istemeliyim?
- Çıkış saati kaç?

Ümit vadeden uygulama

Bir kabul merkezindeki günlük kurallar hakkında video, Macaristan

Macaristan'daki bir kabul merkezinde personel, sadece birkaç kelime metin içeren kısa bir video hazırlamıştır. Kabul merkezindeki günlük kuralları belirtmektedir. Anlamak için dil becerileri gerektirmemekte, ancak kabul merkezi hakkında çok somut bilgiler vermektedir.

Video, günlük rutini takip eden, tuvalet malzemelerinin nereden alınacağı, nerede yemek yeneceği konularında bilgi veren ve sosyal çalışmacılar, hemşireler ve öğretmenler de dâhil olmak üzere merkez çalışanlarını tanıtan merkezde kalan birini takip etmektedir.

Barınma yerinin, aileleri ile iletişim kurmaları veya iletişim hâlinde kalmaları için sunduğu olanaklar ve araçlar, örneğin bir internet bağlantısına nasıl erişileceği, çocuğa açıklanmalıdır. Çevrim içi iletişim yöntemlerini kullanırken çocuğu gizlilik konusunda bilgilendirdiğinizden emin olun.

Çocukların sorabilecekleri sorular

- Kabul merkezindeki günlük kurallar nelerdir?
- Kıyafetleri nasıl alabilirim?
- Yurtdışındaki ailemi nasıl arayabilirim?
- Eşyalarımı nasıl güvende tutabilirim, bir dolaba koyabilir miyim?
- Bir yetişkin olmadan merkezden çıkmam mümkün mü?
- Saat kaçta yatmalıyım?
- Dinimi nasıl uygulayabilirim?
- Et yiyemiyorsam ne yiyebilirim?
- İnternete nasıl erişim sağlayabilirim?

Dikkate alın

Çocuklar, yolculukları sırasında, kaçakçılar veya insan tacirleri tarafından verilen bilgiler dışında bilgi alamamış olabilirler.

Yaş tespiti ve kimlik belirleme aşamasında, çocuğa bilgi vermenin güven oluşturacağını ve çocuğun hikâyesini açıklamasına yardımcı olacağını unutmayın. Bu tür açıklamalar, çocuğun koruma ihtiyaçlarını ve savunmasızlıklarını bu erken aşamada tanımlamanıza olanak tanıyarak, çocuğa nereden daha fazla yardım alacağı ve uygun korumaya erişeceği hakkında bilgi vermenizi mümkün kılar.

Çocuğu kabul merkezinde karşılayacak olan çalışanların rollerinin ve mesleklerinin açıklanması gerekmektedir. Kimin gizlilik yükümlülüğü olduğunu ve kimin çocuğun yasal temsilcisi veya belirlenmiş sosyal hizmetler görevlisi olduğunu ve çocuğun yardım için kime başvurabileceğini açıklayın. Merkezde, farklı aktörlerin çocuklara bilgi sunabileceği ve bu şekilde koordinasyonun geliştirilebileceği bilgi oturumları düzenlemeyi düşünün.

Ümit vadeden uygulama

'Kim Kimdir?'

Göçmen ve Sığınmacı Çocuklar Yasal Birimi (MiCLU), Birleşik Krallık

Kim Kimdir?, Birleşik Krallık'ta sığınma arayan refakatsiz çocuklara yönelik olarak, karşılaşılabilecekleri birçok farklı görevlinin kim olduğunu, onlara nasıl yardım edebileceklerini, haklarının ne olduğunu ve daha fazla yardım almak için nereye gidebileceklerini açıklamak amacıyla tasarlanmıştır.

Çocuklar kitapçığı doğrudan kendi dillerinde okuyabilir ya da destek çalışanları onlarla birlikte okuyabilir. Kitapçık, İngilizce, Arapça, Arnavutça, Romence, Farsça ve yakında Çince de dâhil olmak üzere birçok farklı dilde mevcuttur.

<https://miclu.org/who-is-who>

Pratik ipucu

Çocuğa, ev sahibi topluluk içerisinde yer almaya başladığı ilk zamanlarda, kimliği ve adresi ile ilgili iletişimde bulunması için gerekli bilgilere sahip olmasını sağlamak amacıyla merkezin adresinin yer aldığı bir kart verin. Bu uygulama, kaybolmaları hâlinde eğer ev sahibi ülkenin dilini konuşamıyorsa yardım alma konusunda gerçekten yararlı olabilir.

Çocuklar, kendilerini yönlendirmek için bilgiye ihtiyaç duyarlar. Çocuğun en sık olarak yapması gereken yolculukların yanı sıra toplu taşıma araçlarını nasıl kullanılacağını, örneğin bir otobüs hattının veya yönünün nasıl tanımlanacağını ve bir durağın yerinin nasıl sorulacağını veya bir biletin nasıl doğrulanacağını, çocuğa açıklanması gerekir. Sözlü bilgi sağlamanın ötesinde, işlerin nasıl yürüdüğünü göstermek için çocukla bir kez yolculuk yapmayı düşünün.

Dikkate alın

Çocukların, merkezde güvensiz veya rahatsız hissetmeleri durumunda nereden yardım alabilecekleri konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarından emin olun.

Çocukların kabul merkezlerinde güvensiz hissetmelerinin nedenleri:

- diğer kabul merkezlerindeki daha önceki deneyimlerden travmatik anıları;
- çocuğun yaşına uygun olmayan barınma;
- cinsiyet dengesizliği;
- merkezde kalan yetişkinlere yakınlık;
- kabul merkezindeki aile içi şiddet veya istismarın mağdurları ya da tanıkları;
- psiko-sosyal veya psikiyatrik bozukluğu olan ya da uğraşması zor davranışlara sahip çocukların varlığı;
- çocuklar arasındaki hayatta kalma stratejileri (şiddet, sindirme, hırsızlık);
- evlenmek için baskı;
- kaçakçıların ya da insan tacirlerinin baskısı;
- suç şebekeleri tarafından sızma.

“Fransa’ya geldiğim ilk gün, bir hafta boyunca sokaklarda yaşadım. Kızıl Haç tarafından bulundum ve sonra bir barınağa yerleştirildim ve bazı yaş tespiti görüşmelerine girdim ve ardından bir otele götürüldüm. Başka bir kasabada bir ay geçirdim, daha sonra da başka bir derneğe gönderildim, şimdi diğer çocuklarla bir apartman dairesinde yaşıyorum.”

Souleymane, 16

Çocuğa mümkün olan en kısa sürede farklı barınma olanakları hakkında bilgi verilmelidir. Eğer bir transfer planlanırsa, çocuğun, transferin neden gerçekleşeceği, nereye gideceği ve sağlanan barınma türü hakkında mümkün olan en kısa sürede bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Çocuk, transferine uyum sağlaması veya hatta reddetmesi için görüşlerini ifade edebilmesi amacıyla tam olarak bilgilendirilmeli ve teşvik edilmelidir. Örneğin, transferin tartışılması, görevlinin, önerilen barınmanın uygun olup olmadığını ve çocuğun yüksek yararına uygun olup olmadığını belirlemesini sağlayacaktır.

Transfer emri verilirse, çocuk, yeni barınma yerine vardığında haklarının yasal olarak devam etmesi konusunda, neyin aynı olacağı ve neyin farklı olacağı belirtilmek suretiyle, bilgilendirilmelidir. ECPAT tarafından önerilen broşür gibi özel bir bilgilendirme aracı (bkz. Giriş) burada yararlı olabilir. Bu aynı zamanda, etkili bir başvuru yolu, iç şikâyet mekanizmaları ve çocuklar ile ilgilenen bir kamu denetçisiyle iletişim kurma hakkı konularında çocuğu duyarlı hâle getirmek için iyi bir fırsat olabilir.

“[Kabul merkezinde], belgelerimin ne olduğunu sordum, ... dinlenilmemden bu yana hâlâ daha [iltica talebime] bir cevap bekliyordum. Alındı belgemdeki son tarih yaklaşıyordu. Oturma iznini yenilemek için [valiliğe] gittim. Benden ... kararın yer aldığı mektubu istediler. Onlara bana gelen bir şey olmadığını söyledim, kabul merkezinin cevabı alması gerektiğini söylediler. Merkeze geri döndüm, bana: “Bize bir şey gelmedi, belki de valilik yanılıyordur” şeklinde açıklama yaptılar.

Bir hafta bekledim, kabul merkezi yönetimine geri döndüm. Mektubun kendilerinde olduğunu kabul ettiler ... ama bana vermeyi unutmuşlardı. Müdürün olmadığını gerekçe göstererek bana bu mektubu vermeyi reddettiler. Dayanılmaz haftalar geçirdim, endişeliydim, uyuyamadım, başım ağrıyordu ... Kendimi kaybolmuş hissettim...

Sağa sola koştum, bu durumdan nasıl kurtulacağımı bilmiyordum, [Yasal Temsilcilik Hizmetleri Müdürü]’nü görmek istedim. Bana hitaben yazılmış olmasına rağmen mektubu neden bana vermediklerini anlamadım. Ondan bir randevu almak için ısrar ettim ... acil bir durumdu, karara itiraz etmek için 30 günlük bir gecikme olduğunu biliyordum ... Bu arada [Yasal Temsilcilik Hizmetleri], mutsuz olduğumu, bir skandala yol açacağımı söylemek için kabul merkezini aradı. Çok öfkeliydiler. Eğitimci beni çağırdı, çok sinirliydi, onları uyarmadan [Yasal Temsilcilik Hizmetleri]’ne gittiğim için beni azarladı. Sadece bu postayı geri almak istemiştım. Bana dedi ki, “Eğer mutlu değilsen, defol!”

Abdulmalik Faizi, *Je peux écrire mon histoire*
(Faizi, Meichker ve Bearboz 2014)
(gayriresmî çeviri)

Sağlık hizmeti

“Vücudumun her yerinde kaşıntı var. Ayrıca dişim ağrıyor. İki diş kırıldı. Bunlardan biri çölde bir kaçakçının tüfeğiyle vurması nedeniyle. Diğeri ise, Libya’daki bir hapishane gardiyanı yüzünden.”

Mamadou, 16

Semptom gösteren hastalıkları tedavi etmek için sağlık hizmetleri konusunda çocukları bilgilendirin. Örneğin, bir öksürüğü veya kan testini temsil eden görsel medya iletişimi kolaylaştırmak için yararlı olabilir. Çocukların travma geçirmiş olabileceğini unutmayın. Bazı görüntüler zor anıları akla getirebilir. Çocuğun tarama testlerinden de geçebileceğini anlamasına yardımcı olun. Bazı hastalıkların zorunlu olarak beyan edilmesi gerektiği de (örneğin tüberküloz) açıklanmalıdır.

Çocukların sorabilecekleri sorular

- Hasta değilken neden doktora görünmeliyim?
- Kan testime ne olacak?
- Neden göğüs röntgenine ihtiyacım var, kendimi iyi hissetmiyorum?
- Enfeksiyon kapmışsam beni ülkeme geri mi yollayacaksınız?
- Psikolog/psikiyatrist nedir?
- Bir psikolog bir marabut (kutsal adam) ile aynı mı?

Pratik ipucu

Eğer çocuk tıbbi tarama konusunda iş birliği yapmayı reddederse, endişelerini dinleyin ve nedenini bulmaya çalışın.

“Ülkemde, hastaneye gittiğinizde, eve dönmezsiniz.”

Daouda, 15

Açıklamalar, anlaşıldığından emin olmak için kesin ama temkinli bir şekilde yapılmalıdır. Bazı tıbbi uygulamalar her zaman çocuğun kültürel bağlarının bir parçası değildir, bu da stres ve yanlış anlama duygularına yol açabilir. Bazı tedaviler, özellikle asemptomatik enfeksiyonlarla ilgili olanlar, kaygıya neden olabilir veya hatta reddedilebilir.

“İtalya’da kan testinden geçtim. Bunu birkaç defa yaptılar, çünkü kanımızı satıyorlar.

Moussa, 15

Çocukların cinsel ve üreme sağlığı hakkında bilgiye ihtiyaç duyarlar. Cinsel sömürü ve istismar mağduru olabilirler. Tıbbi konsültasyonlar, gebelik kontrolü, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar ve cinsellik hakkında bilgi vermek için değerli fırsatlar olabilir. Bu bilgileri, çocuğu yargılamaksızın, kültürel açıdan hassas bir şekilde vermek çok önemlidir; bu aynı zamanda, bazı çocukların kadın sünneti de dâhil olmak üzere fiziksel, psikolojik veya cinsel istismarı bildirmelerine imkân sağlayabilir.

Çocuklar travma sonrası stres bozukluğu, depresyon ve kaygı yaşıyor olabilir. Gelecekle ilgili belirsizlik bu semptomları şiddetlendirebilir. Çocuğun entegrasyon veya idari süreçte gelecekteki adımları öngörmesine yardımcı olun.

“Hemşire cinsellik ve gebelikten korunmaktan bahsettiğinde, Yunanistan’da ağırlandığım ailenin iki oğlu ve onların tüm arkadaşlarıyla cinsel ilişkiye girmenin normal olmadığını anladım. Reddedebilecek olduğumu bilmiyordum.”

Sonia, 15

Pratik ipucu

Çocukların mevcut akıl sağlığı hizmetleri hakkında bilgi almalarını sağlayın.

Birçok çocuk, ev sahibi ülkeye yolculuklarında ve bazen de bir üye devlet içinde, insan tacirlerinin, kaçakçıların veya silahlı grupların ellerinde istismar ve şiddet mağduru olmuş olabilecektir. Çocuklar, yolculukları boyunca tutuklanma, işkence, insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleye maruza kalma, cinsel şiddet ve zorunlu çalıştırılma riski altındadır.

Tüm bu faktörler, çocuğun zihinsel sağlık bozukluklarına karşı savunmasızlığını artırmaktadır. Mevcut uzman yardımı ve bakım hizmetleri hakkındaki bilgiler, bu çocuklarda yeniden travmaya yol amamak için onların özel ihtiyaçlarına göre uyarlanmalıdır.

“Sınıfta, biraz rahatsız olanlar, utangaç olan diğerleri ve bilmemeleri nedeniyle utananlar var. Kendilerini sıkışmış, tıkanmış hissediyorlar. Herkesin kendi hikâyesi var. Orada olanlar var, bunlar sınıftalar ama kafalarında başka yerdeler. Geçmişlerini düşünüyorlar. Bazen insanlar korkar, durumları çok karmaşıktır, bu kolay değil.”

Hafidjou, 15

Ümit vadeden uygulama

“Mind-Spring Junior”

Genç Mülteciler İçin Psiko-Eğitim Grubu, Paul Sterk, Hollanda

Bu program, genç mültecilerin zihinsel esnekliğini, kendi güçlü yanlarını kullanarak artırır ve gelecekle başa çıkmalarına yardımcı olur. Grup, özel olarak eğitilmiş bir Mind-Spring öğretmen ve profesyonel bir sosyal hizmetler görevlisi tarafından kendi dillerinde denetlenir.

Mind-Spring içinde kullanılan çalışma yöntemleri psiko-eğitim grubu tartışmaları ve gevşeme egzersizleridir.

İki saatlik altı toplantı sırasında, katılımcılar, kendi dillerinde gelecekleri üzerinde çalışmanın yollarını ararlar. Ortak psikososyal ve psikolojik yakınmalar hakkında bilgi sahibi olurlar ve bunlarla başa çıkmak için beceriler kazanırlar. Program, yeni duruma uyum sağlamaya ve mülteciler için (yeniden) olumlu, “yeni” bir kimlik bulmaya büyük önem vermektedir.

Dikkate alın

Akıl sağlığı bozukluğu olan çocuklara özel dikkat gösterilmelidir.

Otizm ve iletişim bozukluğu olan çocuklar, özel ihtiyaçlarına göre uyarlanmış bilgiye ihtiyaç duyabilirler. Bu ocuklar ayrıca, kendilerine destek sağlayacak olan sunulan özel hizmetler hakkında yeterli bilgilendirmeye de ihtiyaç duyacaklardır.

Eğitim, mesleki eğitim, çıraklık, iş

“Kabul merkezinin okulunda, Nijerya’dan gelen tek kişi bendim ama sınıfta kendimi iyi hissediyordum. Sınıf arkadaşlarım bana karşı nazikti. Sınıfta İngilizce konuşan bir çocuk daha vardı. O, buraya geldiğimden beri benim en iyi arkadaşım.

Benim için, kabul merkezinin okulu çok çok iyi bir deneyim. Burada olmak, bu kuruluşun bir parçası olmak ... organizasyonun ihtiyacımız olan her şeyi sağladığı yerde... insanlarla ortak temaslara sahip olmaktan çok mutluyum ve çok memnunum Mutluyum. Memnunum. Benim gibi insanlara gerçekten inanıyorlar. Bu okulla tanıştığım ve iletişim kurduğum için kendimi şanslı hissediyorum.”

Taylor, 15

Okullaşma ve mesleki eğitim, göç eden çocuklar için aciliyet gösteren bir endişe kaynağı olabilir ve çocuğun direncini beslemek için güçlü bir araçtır. Basit bir haktan çok daha fazlası olan okul, farklı ufuklardan çocuklar arasındaki entegrasyon ve kültürlerarası etkileşimler için mükemmel bir araç olabilir.

Çocuk, eğitim hakkı ve ev sahibi ülkede yürürlükte bulunan yasalar, kurallar ve sistemler hakkında bilgilendirilmelidir.

Her şeyden önce, çalışmak isteyen çocuklara özel dikkat gösterilmesi gerekli olabilir.

Pratik ipucu

Çocuk işçiliğinden ve izinsiz çalışma ile ilgili risklerden korunduklarını belirterek çocukları sömürülmeye karşı koruyun. Hakları konusunda bilgilerinin olmaması, çocuğun savunmasızlığını artırır, bu da onları tehlikeli ve yasa dışı faaliyetlere ve sömürüye maruz bırakır.

Profesyonel veya mesleki eğitimin yanı sıra ilerideki eğitim fırsatları hakkında tarafsız bilgiler sağlayın. Çocuğun, geleneksel okul eğitimi alma hakkını ve eğer bu eğitim yollarını takip ederse, sonraki eğitimlerine devam eden mülteciler için burs sunan DAFI (Albert Einstein Alman Akademik Mülteci Girişimi) programı gibi, ev sahibi ülkede yararlanmaya devam edebilecekleri maddi yardımı anladığından emin olun.

Dil kursları, yaşam becerileri geliştirme fırsatları ve gençlik sektörü veya topluluk grupları tarafından sağlanan diğer etkinlikler gibi yaygın eğitim fırsatları hakkında da bilgi verin. Bunlar, kültürlerarası etkinlikler veya sadece ev ödevi yardımı ya da arkadaşlık programları şeklinde olabilir.

Ümit vadeden uygulama

Refakatsiz Çocuklar Birimi, Bergen, Norveç

Bergen'deki Refakatsiz Çocuklar Birimi, refakatsiz mülteci çocuklar için yasal temsilcilik hizmetine ek olarak kültürel ve sosyal destek sağlayabilen daha önceki refakatsiz bir çocukla eşleştirme yaparak bir program yürütmektedir.

Göçmen Gençlik, Helsinki, Finlandiya

Akran eğitim ve öğrenimi yoluyla öğrenmeyi teşvik etmek için bir okul arkadaşlık sistemi kurulmuştur.

Bazen, çocuk ev sahibi ülkede bir öğrenciden ne beklediğini bilmeyecektir: bir öğretmene nasıl soru sorulacağını, bir kitabın veya ev ödevi defterinin nasıl kullanılacağını vb. Ülkedeki okullaşma alışkanlıkları hakkında bazı ön bilgiler verilmesi, bu kültürel farklılıkları hafifletebilir ve çocuğun davranışlarını buna göre uyarlamasına yardımcı olabilir.

Ümit vadeden uygulama

Kültürlerarası Konuşma Atölyeleri

"Le Charmeyran" kabul merkezi, Fransa

Atölye çalışmaları, çocuklar devlet okuluna entegre edilmeden önce (genellikle yaş tespitine tabi tutulurken) yaygın eğitim şeklinde gençlerle haftalık olarak düzenlenmektedir. Bu tür yaygın eğitime erişim, çocuklar arasında anksiyö-depresif bozuklukları önemli ölçüde azaltmış ve aynı zamanda, pürüzsüz bir sosyal uyum için ihtiyaç duydukları temel kültürel becerileri güçlendirmeye hizmet etmiştir.

Öğretim yöntemleri; videolar, ses kayıtları ve fotoğraflar da dâhil olmak üzere uyarlanmış araçlar kullanılarak homojen profile olmayan öğrenciler için uyarlanmıştır. Amaç, ev sahibi toplumda kullanmalarını sağlamak için, çocukların dil becerilerini ve sosyal bilgilerini geliştirmektir.

Çalıştaylar, güncel ilişkilerde ve tarihte mevcut olan konuları ele almadan önce her zaman, çocuğun insan hakları ve haklarına erişimini göz önünde bulundurarak başlar.

Atölye çalışmaları, çocuklara, kadın sünneti ve cinsiyet eşitliği de dâhil olmak üzere zor deneyimleri tartışmak için bir alan sağlayan ilginç bilgi alışverişlerine imkân sunar.

Eğlence, kültür, spor, gönüllülük

Göç eden çocuklar dayanıklıdır ve topluma zenginlik katarlar. Her çocuk için bir haktan daha fazlası olan boş zaman, spor, kültürel etkinlikler ve gönüllülük, kendini ifade etmelerini ve gelişimlerini kolaylaştırarak dayanıklılıkları ve cesaretleri güçlü bir destek sağlar.

Çocuk, kabul merkezleri ve harici servis sağlayıcıları tarafından düzenlenen etkinliklere katılma fırsatları hakkında bilgilendirilmelidir. Toplumdaki kapsayıcı faaliyetler, "gettolaşma" veya mağdur duruma düşmekten uzak tutabilir ve önemli deneyim paylaşımlarını teşvik edebilir, çocuğun benlik saygısını ve aidiyet duygusunu artırabilir. Bu, kalıcı bir çözüme doğru temel bir ilk adım olabilir.

Pratik ipucu

Gençlik bilgi ve danışmanlık merkezleri, yerel olarak mevcut olan etkinlikler ve hizmetler hakkında bilgi edinmeleri için çocuklara zengin bir bilgi kaynağı olacaktır.

Ümit vadeden uygulama

Video: Almanya'daki genç refakatsiz mülteciler için ilk adımlar

Alman Çocuklar ve Gençlik Vakfı

Almanya'da yaşayan gençler tarafından, Almanya'ya entegrasyon ve varış prosedürünü diğer çocuklara açıklamak için yapılan video.

www.youtube.com/watch?v=FKAlbMrrWZs

Birlikte ADIM-ADIM

Avrupa Konseyi ve Avrupa Komisyonu

"Birlikte ADIM-ADIM" el kitabı, genç mültecilerle çalışan gençler için şu temalara odaklanarak pratik bilgiler sunmaktadır: kültürlerarası öğrenme; sosyal haklara erişim; genç kadın mülteciler; ve gençlerin katılımı ve ruh sağlığı ile travma.

<https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/young-refugees>
(Henriques ve Lyamouri-Bajja 2018)

Çocuğa topluma katılım ve becerilerini geliştirme fırsatları hakkında bilgi verin.

Ümit vadeden uygulama

Ümit vadeden uygulamalar

Tandem, Belçika

Brüksel'deki mülteciler ve sığınmacılar için kısa vadeli gönüllü yerleşmeler yoluyla Avrupa düzeyindeki STK'lerde beceri ve deneyimlerini geliştirmek için fırsatlar yaratmayı amaçlayan bir girişim.

Foyer Oberholz, Fransa

Bu kabul merkezi, diğer refakatsiz çocukları desteklemek amacıyla bir STK oluşturmak üzere bir grup genç mülteciyi desteklemiştir. "Le pensé critique" STK'si, çocuklara kendilerini ifade etme alanı sunmak için kültürel projeler düzenlemektedir.

Belirli savunmasızlıklar

Çocuk istismarı mağdurları, polis veya kolluk kuvvetleriyle karşılaştıktan sonra çocuk koruma sistemine dâhil olabilirler. Sonuç olarak, koruma sistemleri ile baskıcı sistemler arasında ayırım yapmakta zorlanabilirler. Her zaman çocuğun kim olduğunuzu ve rolünüzün ne olduğunu anladığınızdan emin olun.

"İtalya'nın çeşitli yerlerinde birçok kabul merkezinden geçtim. Şimdiye dek ilk kez, bu Fransız kabul merkezinde, insan ticareti ve çok yaygın şekilde temel haklar ve haklara erişim hakkında bilgiler aldım."

Mamadou, 15

Kabul merkezlerindeki personelin sözleri ve tutumları, çocukların burada kalmaları veya ayrılmaları için "itici" veya "çekici" faktörler olabilir. Çocuğun yolculuğuna devam etme veya suç ağılarıyla bağlantı kurma risklerine karşı duyarlı olmasını sağlayın ve zararlı davranışları tanımasına yardımcı olun. Çocuğun kaçmasını önlemek için cep telefonlarına el koymak yerine, gerektiğinde yardım isteyebilmesi için çocuğun kabul merkezinin telefon numarasını telefonuna kaydetmesini sağlamak daha iyi olabilir. Bu şekilde bir güven ilişkisi kuracak ve iletişim kanalları açacaksınız.

Dikkate alın

Radikalleşme riski altındaki çocuklar, izole edilmelerini önlemek ve zararlı davranışları tanımalarına yardımcı olmak için bilgiye ihtiyaç duyarlar.

Savunmasız çocuklar özellikle radikalleşme riski altında olabilir. Bu çocuklarla iletişim kanallarını açık tutarak, bunların radikalleşmelerini önlemek için koruyucu bir ağız parçası olabilirsiniz. Bir çocuğun risk altında olduğunu düşünüyorsanız, onu uzman tavsiyesi ve danışmanlığı alabileceği özel bir servise yönlendirin.

Bilgilerinizi çocuğun olgunluğuna ve kültürüne uyarlamayı, onun bakış açısını aşığılamama veya onu damgalamama konusunda dikkatli olmayı unutmayın.

Çocuğu, insan ticareti ve diğere zararlı davranışlar hakkında erken bir aşamada bilgilendirin. En azından sömürünün yasalarla yasaklandığını ve kendi eylemleri için cezalandırılmaktan korkmaksızın yardım isteyebileceklerini anladıklarından emin olun. Çocuk, uzman dernekler veya kuruluşlarla nasıl iletişim kurulacağı konusunda kesinlikle bilgilendirilmelidir.

Ümit vadeden uygulama

Hors la Rue, Fransa

Hors la Rue STK'si, izolasyon veya tehlike durumlarında olan Paris'teki refakatsiz çocuklara sosyal yardım sağlamaktadır. Derneğin şu imkânları sunmaktadır: risk altındaki çocuklara ulaşmak amacıyla, gündüzleri ve akşamları Paris bölgesindeki farklı yerlere (konut ve aktivite noktalarına), örneğin kamplara, metrolara, tren istasyonlarına ve sokaklara giden bir mobil ekip.

çocukların Fransızca öğrenebileceği ve kültürel, sportif veya sanatsal etkinliklere erişebileceği bir gündüz bakım merkezi. Çocuklar durumlarını görevlilerle tartışabilir, arızı sorunlarını çözebilir ve aileleriyle tekrar iletişime geçebilirler. Gündüz bakım merkezindeki ekip, "sokak çıkışı" projelerinde, her bir çocuk ve gençle, eğitsel olanaklar aracılığıyla birlikte çalışmaktadır.

Aile içi şiddet ve istismarın çocuk mağdurları veya tanıkları, sunulan yardım ve bu tür yardıma nasıl erişilecekleri hakkında bilgiye ihtiyaç duyarlar. Bu tür bilgiler, kabul merkezinde uygun bir şekilde gösterilmelidir, böylece çocuk, damgalanmaksızın, kendini belli etmeden bilgi edinebilir.

05

Yasal temsilciye ve hukuki yardıma erişim

Altın Kurallar

- güven tesis et;
- bilgiyi çocuğun ihtiyaçlarına göre uyumla;
- erişilebilir ve güvenilir ol;
- çocuğu, rolünüz ve sorumluluklarınız ile görevinizin sınırları konusunda bilgilendirin;
- çocuğu, hizmetleriniz ile ilgili güçlüklerle karşılaşması durumunda ne yapması gerektiği ve bağımsız hukuki yardımın nereden alacağı konusunda bilgilendirin.

Giriş bölümünde belirtildiği üzere, bir güven ilişkisi kurmak, çocuk dostu bilgi sağlarken her zaman bir başlangıç noktası olmalıdır. Olumlu bir ilişki, bilginin alınması, anlaşılması ve davranışa yansıtılması bakımından bilginin sağlanmasında çok önemlidir.

Bu bölüm, yasal temsilcilerin ve avukatların, göç hâlindeki çocukları, hakları ve ilgili usuller hakkında çocuk dostu bir şekilde bilgilendirmedeki rolüne odaklanacaktır. “Yasal Temsilci” terimi, yasal olarak veya geleneklere göre bu çocuğa bakmaktan sorumlu olan bir ebeveynin veya başka bir yetişkinin yokluğunda bir çocuğu desteklemek ve ona yardımcı olmak için atanmış olan vasileri veya yasal temsilcileri kapsayacak şekilde yaygın olarak kullanılmaktadır. “Avukat” terimi, idari veya adli makamların önünde temsilcilik yapmak da dâhil olmak üzere, çocuğa yasal yardım veya tavsiye veren avukatları ve hukuk danışmanlarını kapsayacak şekilde yaygın olarak kullanılmaktadır.

Kim bilgi vermelidir?

Yasal temsilciler ve avukatlar, göç hâlindeki çocuklar için önemli bilgi sağlayıcılardır. Çocuğun, rolünüzün ve sorumluluklarınızın yanı sıra görevinizin süresini ve sınırlarını da anlamasını sağlamak önemlidir.

Sığınma ve yasal temsil kuruluşları ve/veya kabul merkezleri ve gözetli merkezlerindeki yetkililer ve personel gibi diğer koruma aktörleri, çocuğun, uygun bir yasal temsilci veya avukatla nasıl iletişim kuracağı konusunda bilgilendirilmesini de sağlamalıdır.

Farklı makamlar ve aktörler arasındaki iyi iletişim, doğru ve çocuk dostu bilgilere erişimi garanti etmenin anahtarıdır. İlgili tüm aktörlerle temas hâlinde olan bir yasal temsilci, çocuk üzerinde etkisi olan tüm kararlardan çocuğun haberdar olmasını sağlar ve bu hizmetler ile çocuk arasında bir köprü görevi görebilir.

Çocuklar hangi bilgilere ihtiyaç duyarlar?

Çocukların sorabilecekleri sorular

- Ailem burada değilken bana kim bakacak?
- Neden bir yasal temsilciye ya da bir avukata ihtiyacım var?
- Bir yasal temsilciyi veya avukatı nereden bulabilirim? Onları kendim mi bulmak zorundayım?
- Bunun için para ödemek zorunda mıyım?
- Ya benim için atanan yasal temsilci ya da avukatı sevmezsem?
- Bir yasal temsilci atanmadan önce benim görüşüm dikkate alınacak mı?
- Bir erkek veya kadın yasal temsilci ya da avukat isteyebilir miyim?
- Bir yasal temsilci, bir sosyal hizmetler görevlisi ve bir avukat arasındaki fark nedir?

Yasal temsilciye veya avukata erişim

“Bunca zaman kendi kendime bakmak zorunda kaldım. Kimse bana yardım etmedi. Şimdi bana ‘Bunu yap! Şunu Yap! Tek başına hiçbir yere gidemezsin’ diyorlar. Ben aptal değilim ama hiçbir şey yapamayacağımı düşünüyorlar.”

Khalid, 15

Çocuğu, yasal temsilcinin nasıl ve ne zaman atanacağını ve nedeni konusunda bilgilendirin.

Çocuğu, hukuki yardım hakları hakkında bilgilendirin ve bu hakları kullanmalarına yardımcı olun.

Pratik ipucu

Çocukluk ile ilgili yaklaşımların kültürler ve insanlar arasında değiştiğini unutmayın. Çocuk, ev sahibi ülkeye tek başına yolculuk etmeyi başarmışken neden bir yasal temsilciye ihtiyaç duyduğunu anlayamayabilir.

Bir yasal temsilcinin veya avukatın atanmasında bir gecikme olması durumunda, bunun neden böyle olduğunu ve eğer çocuk durumu hakkında güncel bilgi almak istiyorsa nereden bilgi isteyebileceğini kendisine açıklayın.

Ümit vadeden uygulama

Adli yardıma erişim

Siğınmacı Konseyi Çocuk Paneli, Birleşik Krallık

Çocuk Paneli, diğerlerinin yanı sıra hukuki yardıma erişimin kolaylaştırılması yoluyla siğınma talebinde bulunan refakatsiz çocuklara yardım sağlamaktadır.

www.refugeecouncil.org.uk/what_we_do/childrens_services

Yasal temsilci veya avukat atandıktan sonra, pratik iletişim yöntemleri konusunda uzlaşın: çocuğun onlarla nasıl iletişim kurması gerektiği ve sizin veya yasal temsilcinin ya da avukatın normalde ulaşılabilir olmadığı hafta sonları veya akşamları bir sorun olması durumunda ne yapacak olduğu.

Yasal temsilcilerin ve avukatların rolleri ve sorumlulukları

Diğer üye devletlerdeki siğınma ve kabul merkezlerinden geçmiş tecrübeleri olan çocukları, ev sahibi devlete geldiklerinde, yasal temsilcilik sistemindeki farklılıklar konusunda bilgilendirmeye dikkat edin.

Pratik ipucu

Rolünüz hakkında şeffaf olun. Bu, çocuğun kendisi için neler yapabileceğinize ve yapamayacağınıza dair gerçekçi beklentilere sahip olmasına yardımcı olacaktır. Onların yüksek yararı doğrultusunda hareket etmeniz gerektiğini anlamalarına yardımcı olun.

Yasal temsilci ve avukat arasındaki farkı açıklayın ve bunların her biriyle iş birliği yapıp yapamayacağınızı, iletişim kurup kurmayacağınızı veya tüm bunları nasıl yapacağınızı açıklayın.

Ümit vadeden uygulama

Brighter Futures

Londra, Birleşik Krallık

Birleşik Krallık'ta siğınma ve göçmenlik usullerinden geçen çocuklar ve gençler, bir avukatın rollerini ve sorumluluklarını açıklamak için bir video yaptılar.

www.youtube.com/watch?v=UyTOMYjpuHs

Görevlerinizi açıklayın ve tartışın Eğer bunu açıklayan bir broşür varsa, çocukla birlikte okuyun, broşürün dilini çocuğun olgunluk ve anlayış seviyelerine uyarlayın ve broşürdekilerin çocuk için pratikte ne anlama geldiğine dair somut örnekler vererek detaylandırmaya çalışın.

Ümit vadeden uygulama

Belçika'da sığınma başvurusunda bulunan refakatsiz küçükler için Rehber

Bu broşür, yasal temsilcinin kim olduğunu, yasal temsilciliğin ne zaman sona ereceğini, yasal temsilcinin ne yapacağını açıklayan ve yasal temsilcinin bir bilgi sağlayıcı olduğunu vurgulayan bir bölüm içermektedir.

www.cgrs.be/sites/default/files/brochures/brochure_unaccompanied-foreign-minor_2017_english_0.pdf

(CGRS 2017)

Yasal temsilcilerin ve avukatların çocuğu görev sürelerinin ve sınırlarının ne olduğu konusunda bilgilendirmeleri çok önemlidir. Çocuk için yararlı olacak bilgiler arasında şu hususların da yer alması muhtemeldir:

- rolünüzün devlet makamlarından bağımsız olup olmadığı veya ne ölçüde bağımsız olduğu;
- bir çocuğun bekleyebileceği yasal temsilciliğin veya hukuki yardımın sürekliliğinin ne olduğu. Eğer yasal temsilcinin veya atanmış avukatın değişmesi söz konusu ise, güven ilişkisinin yıkılmasını önlemek için, çocuğa bunun neden olduğunu açıklayın;
- çocuğa karşı gizlilik göreviniz olup olmadığı ve varsa ne ölçüde olduğunun basit bir dille açıklanması.
- gizlilik görevinizle ilgili herhangi bir kısıtlama, örneğin söz konusu çocuğu veya başka bir çocuğu güvende tutmak için açıklama yapmanızın gerekmesi;
- görevinizin geçici olup olmadığı, ilticanın süresi veya yaş tespiti işlemi ile ilgili olup olmadığı veya görevinizin onun yaşıyla ilgili olup olmadığı da dâhil olmak üzere, görevinizin hangi koşullarda başlayıp sona erdiği;
- yetişkinliğe ulaştıklarında haklarıyla ilgili farkındalık;
- ne zaman hazır bulunacağınıza veya bulunamayacağınıza (tatil veya hastalık durumu) dair pratik düzenlemeler.

Pratik ipucu

Bir çıkar çatışması ortaya çıkar ya da ilişki bozulursa, yasal temsilcilerin değiştirilmesinin gerekli olabileceğini açıklayın.

Özellikle yasal temsilciler için: yetkinizin sona ereceği koşulları açıklayın. Örneğin, çocuğun yetişkin hâle gelmesi, yetişkin olarak kabul edilmesi, çocuğun yasal temsilciliğini üstlenebilecek aile üyeleriyle yeniden bir araya gelmesi veya alternatif bir yasal temsilci istediğinin kabul edilmiş olması.

Çocukların sorabilecekleri sorular

- Ne sıklıkta gelip beni ziyaret edeceksin?
- Benimle randevulara kim katılacak?
- İltica görüşmesi sırasında hazır bulunacak mısın?
- Tıbbi randevulara katılacak mısın?
- Sizi arayabilir ya da e-posta gönderebilir miyim?
- Tavsiyene ihtiyacım olduğunda acil bir durumda ne yapmalıyım?
- Ödevimde bana yardım edecek misin?

Çocuğun, onun yüksek yararı doğrultusunda hareket etmeniz gerektiğini anladığından emin olun. Görüşlerinin önemli olduğunu anlamasına yardımcı olun. Onların yasal temsilcisi veya avukatı olarak göreviniz, onları etkileyen usullere katılabilecek olduklarından emin olmaktır. Çocuğu, görüşlerine ağırlık verileceği, ancak tek belirleyici faktörün onun görüşleri olması gerektiği konularında bilgilendirin.

Ümit vadeden uygulama

Yasal temsilciler için bilgilendirme yardım masası

Nidos, Hollanda

Bu yardım masası Dublin Düzenlemesi kapsamında aile birleşimi hakkında bilgi sağlamaktadır: çocuğun yüksek yararını somut hâle getirmek, aile birleşimi sürecinde önemli olan faktörleri anlamada yardımcı olmak, iletişim bilgilerini sağlamak, herhangi bir AB ülkesindeki süreç ve Dublin usulünde yasal temsilcinin konumu hakkında bilgi vermek.

Çocuğun yüksek yararının değerlendirilmesini anlamasına yardımcı olmak için, aşağıdaki unsurları onlarla tartışmak isteyebilirsiniz:

- yetişkinler ve yetkililer karar verirken, kararlarının çocuğu nasıl etkileyeceğini hesaba katmalıdır;
- çocuğun yüksek yararına ilişkin bir değerlendirme, çocuğun görüşlerini, düşüncelerini ve daha geniş anlamda ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmalıdır.
- çocukların yüksek yararı, günlük kararlarda ve daha resmî usullerde dikkate alınacaktır;
- çocuğun yüksek yararı doğrultusunda hareket etmek sadece yasal temsilci veya avukat olarak yaptığınız bir şey değildir, aynı zamanda farklı aktörlerden (doktorlar, sosyal çalışmacılar, öğretmenler) geri bildirim gerektirebilir. Çocuğa kimin ve nasıl dâhil olduğunu açıklayın.

Çocuklar ayrıca, yasal temsilcileri veya avukatları hakkında nasıl şikâyetle bulunacakları da dâhil olmak üzere, mevcut şikâyet mekanizmaları ve izleme veya değerlendirme mekanizmaları hakkında bilgilendirilmelidir. Bu mekanizmaların nasıl çalıştığını ve bunlara nasıl erişileceğini anlamalarına yardımcı olun.

Pratik ipucu

Çocuklar memnuniyetsizliklerini kişisel olarak size ifade etmekten korkabilirler. Onlara, herhangi bir resmi şikâyetin iltica usulü üzerinde bir etkisi olmayacağına dair güvence verin.

Çocuğu, çocuklar için kamu denetçisinin varlığı ve ilgili yardım hattı numaraları ve şikâyetle bulunma usulü de dâhil olmak üzere onlarla nasıl iletişim kuracağı konusunda bilgilendirin.

Ümit vadeden uygulama

Proje Geri Bildirim

Federal Yasal Temsilcilik Hizmetleri, Belçika

Yasal Temsilcilik Hizmetleri, Belçika'daki yasal temsilcilik sistemin yer alan refakatsiz çocukların deneyimleri üzerine bir dinleme çalışması gerçekleştirmiştir. Çocuklardan yasal temsilcilik sisteminin ve yasal temsilcinin temel ihtiyaçlarını nasıl karşıladıkları konusunda geri bildirimde bulunmaları istenmiştir.

Karar verme sürecine katılım

Bilgi sahibi bir çocuk, durumuyla ilgili tüm kararlara katılma ve beklentilerini yönetme gücüne sahiptir.

Dikkate alın

- Çocuğun görüşlerini ifade etme hakkı bulunmaktadır. Bu bir zorunluluk değildir; çocuğun katılım sağlaması veya görüşlerini paylaşması için bir seçenektir.
- Bir çocuk görüşlerini paylaşmak istemiyorsa, bunun neden böyle olduğunu araştırın ve görüşlerini ifade etmenin neden önemli olduğunu anlamasına yardımcı olun.
- Çocuğun güvenliği veya hissettiği herhangi bir tehlike ile ilgili her şeyi dile getirebileceğini anlaması önemlidir.

Ümit vadeden uygulama

“Arkadaşlar arasına hoş geldin”

Mülteci ve gençlerin cesaretlendirilmesi ve danışma atölyeleri

Alman Çocuk ve Gençlik Vakfı ve Federal Aile İşleri Bakanlığı Yaşlı vatandaşlar Kadınlar ve Gençler, Almanya

Atölyeler, genellikle, çocukların ve gençlerin Almanya'daki günlük yaşamlarında karşılaştıkları zorlukları, neyi hayal ettiklerini, ne istediklerini ve onlara göre ileride hangi adımların atılması gerektiğini araştırmaktadır. Konular, eğitime erişimi, iş ve boş zaman etkinliklerini, konut durumlarını, sağlığı, sosyal ilişkileri, Almanya'daki haklar ve usulleri, katılım ve cesaretlendirme fırsatlarını kapsamaktadır. Atölye çalışması katılımcıları, atölyenin sonuçları ile neler olacağı konusunda en başından itibaren bilgilendirilmektedir. Atölye çalışmasından sonra, sonuçlar, kamu idaresine, bazen katılımcıların bizzat kendileri tarafından sunulmaktadır.

Gelecek için planlama

Yasal temsilci ve avukat, 18 yaşına gelindiklerinde dahi, çocuğun, haklarının ve yeteneklerinin nasıl gelişeceği konusunda bilgilendirilmesinde önemli bir rol oynarlar. Bu, çocuğu iltica veya göçmenlik usulleri ve mevcut kalıcı çözümler hakkında bilgilendirmeyi de içerebilir (bunlar Bölüm 5'te incelenmiştir). Yetişkinliğe geçmekte olan bir çocuğu temsil eden bir yasal temsilci veya avukat olarak, onu, 18 yaşına geldiğinde sona erecek hakları ve bu durumun nasıl hafifletileceği de dâhil olmak üzere, karşılaşılabilecekleri zorluklar hakkında bilgilendirmeyi unutmayın.

Çocuğun aile üyeleriyle temas hâlinde olmadığı durumlarda, yasal temsilciler ve avukatlar, çocuğu aile izleme olanakları ve bunlara nasıl erişileceği konusunda bilgilendirmelidir. Bu bilgi şu hususları içermelidir:

- ailenin izinin sürülmesi yöntemleri ve izin sürülmesi sırasında hangi bilgilerin yararlı olabileceği;
- ailenin izinin sürülmesindeki zorluklar;
- olumlu veya olumsuz bir sonuçtan sonra ne olabileceği;
- çocuğun, ailenin izinin sürülmesi sürecine katılımı;
- işlem sırasında gizliliği güvence altına almak için ne tür koruma sistemleri devreye alınmaktadır?

Pratik ipucu

Ailenin izinin sürülmesi konusunda bilgi toplanması veya sağlanması hassas bir konudur ve süreç boyunca yeterli duygusal desteğin sağlanması için dikkatli bir şekilde ele alınmalıdır.

Aile üyeleriyle iletişim kurulması durumunda, yasal temsilci, çocuğun finansal veya pratik destek (telefon kartlarına erişim gibi) hakkına sahip olup olmadığı da dâhil olmak üzere, onlarla iletişimi nasıl sürdüreceğini (yüksek yararlarına uygun şekilde) çocukla tartışmalıdır.

Ümit vadeden uygulama

AccoglieRete

İtalya

AccoglieRete, yasal temsilcileri, çocuğun becerilerine ve ihtiyaçlarına göre, çocuklarla eşleştirmektedir. Çocuğun “çapası” olarak gönüllü yasal temsilci rolünün teşvik edilmesi, çocuğun yönetim bozukluğu duygularını azaltmayı amaçlamaktadır. Bu organizasyonun içerisinde yasal temsilciler, deneyimlerini birbirleri ile paylaşırlar.

<https://thraedable.com/en/accoglierete>

Belirli savunmasızlıklar

Bir yasal temsilci olarak, yetişkinliğe geçiş aşamasındaki refakatsiz çocuklarla çalışırken, örneğin bakımın sonlandırılması planı gibi, koruyucu önlemler güçlendirilmelidir. Bu plan, yetişkin sosyal hizmetleri hakkında bilgi içermelidir.

İnsan ticareti mağduru veya cinsel sömürü ve istismara maruz kalan bir kişinin yasal temsilcisi veya avukatıysanız, çocuğun ilgili usullere tam olarak katılmasına yardımcı olmanın ötesinde, çocuğu, gelecekteki entegrasyonuna yönelik fırsatlar hakkında bilgilendirin.

Daha fazla bilgi için bkz. Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı el kitabı “Ebeveyn bakımından yoksun çocuklar için yasal temsilcilik”, FRA (2014)

https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/docs/guardianship_for_children/guardianship_for_children_deprived_of_parental_care_en.pdf

Geri dönüş usullerindeki çocuklar, yeniden insan ticaretine konu olma riskleri ve kendi ülkelerinde tehlike altındaysalar erişilebilecek yardımlar hakkında bilgi almalıdır. Yasal temsilci ve avukat, çocuğun ilgili göçmenlik veya iltica usullerine erişmesini sağlamak için, çocuğu, geri iade edilmeme hakkı ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye maruz kalmama hakkı konularında bilgilendirmelidirler.

Pratik ipucu

Çocuğa, kendisini tehlikeye sokan bir şey olursa, kiminle iletişim kurması gerektiğini bildirin. Acil servislerle iletişime geçmeleri ve ayrıca sizinle de iletişime geçmeleri gerekmektedir.

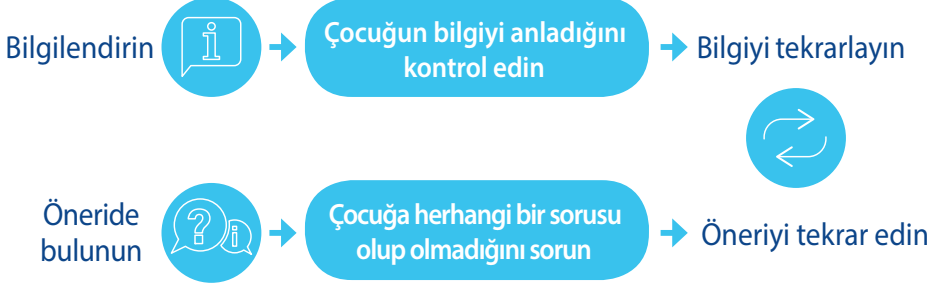
Bir çocuğun aynı zamanda bir ebeveyn olduğu veya hamile olduğu durumlarda, onlara, kendi çocukları veya bebekleri için destek ve bakım hakkında ilave bilgiler verin.

Pratik ipucu

Çocuğa tüm bilgileri sözlü olarak vermek yerine, çocuğa ne bilmek istediğini sorabilir ve bilgisayarda veya bir ansiklopedide birlikte arayabilirsiniz. Bu şekilde çocuk, sadece gerekli bilgilere sahip olmakla kalmaz, aynı zamanda, doğru bilgileri nasıl ve nerede arayacağını da öğrenmiş olur.

Bilgileri verin, çocuğun anlayıp anlamadığını kontrol edin ve anlamamış ise bilgileri tekrarlayın.

Hangi bilgiyi kimin vermesi gerektiğinin özeti		
Herkes	Yasal Temsilci	Avukat
Bir yasal temsilciye veya adli yardım sağlayıcıya erişim Şikâyet mekanizmaları	Yasal temsilcinin işlevi, rolü ve sorumlulukları Çocuk hakları Çocuğun yüksek yararı Etkili katılım Günlük pratik konular	Avukatın işlevi, rolü ve sorumlulukları Çocuk hakları Çocuğun yüksek yararı Hukuki sürece etkili katılım

06

Göç ve iltica usulleri ve kalıcı çözümler

İltica ve
göç usulleri

aile birleşmesi

oturma izni

eğitim izni

çalışma izni

Altın Kurallar

- mevcut usulleri ve hangi usulün çocuğun yüksek yararına olacağını açıklayın;
- Çocuğun usulleri anlamasına yardımcı olmak için senaryoları ve rol canlandırmayı kullanın;
- bilgi, usulün hâlihazırda onların ulaştıkları aşaması da dâhil olmak üzere, çocuğun mevcut bağlamına uyacak şekilde uyarlanmalı ve tekrarlanmalıdır;
- ocuğu, göçmenlik usullerine ve yüksek yararının ve kalıcı çözümün belirlenmesine katılması için cesaretlendirin.

Göç ve iltica usulleri hakkında ocuk dostu bilgilerin sağlanmasıda önemli zorluklar vardır. Bunlar, yapılacak sunum, gelişim veya deneyim açısından homojen olmayan bir kitleye usulle ilgili karmaşık kavramların basit açıklamalarını sunmanın zorluğu ile ilgilidir. Bununla birlikte, usullerin adil ve etkili olması için, bu usullere tabi olanların bunları anlayabilmeleri ve onlarla etkileşimde bulunabilmeleri gerekmektedir.

Göç ve sığınma usulleri ile göç eden çocuklar için kalıcı çözümler hakkında bilgiyi kim vermelidir?

Bu bölüm öncelikle, sığınma başvurularını veya oturma izni başvurularını yüksek yararlarını gereği gibi dikkate alarak kaydetmek ve işleme koymak amacıyla "ev sahibi" lkeye göç eden çocuklarla ilgilenecek olan hükümet aktörlerini ve görevlileri (yasal temsilciler ve avukatlar da dâhil olmak üzere) hedeflemektedir.

“Avukatım gözlerimin içine bile bakmadı. Sosyal hizmetler görevlisiyle konuştu ve ona baktı. Söylemek zorunda olduğum şeyi bilmek istemedi. Onun için hiç kimse olduğumu, önemli olmadığımı hissettim.”

Artan, (16)

Bölüm 4'te gördüğümüz üzere, yasal temsilciler ve avukatlar, ocuk müvekkillerine verdikleri bilgilerin anlaşılabilir olmasında birincil olarak sorumludurlar. Aksi hâlde, bu tür bilgilerin ocuk için anlam ifade etmemesi, onları şaşkın, hayal kırıklığına uğramış ve izole edilmiş hâle getirme potansiyeli bulunmaktadır. Çocuklar görüşlerini etkili bir şekilde ifade edebilmeli ve bu görüşler kaydedilmeli ve ilgili makamlara iletilmelidir.

Böylece, ev sahibi devlette kalma başvurusu ile ilgili olarak dikkate alınmanın yanı sıra, çocuğun uzun süreli bakımı için yüksek yararına ve uygun düzenlemelere ilişkin kararlar hakkında bilgi verebilirler. Hukukçulara, müvekkillerinin, çocuğun bakımını üstlenen veya onu savunan yetişkinlerden ziyade, çocuğun kendisi olduğu hatırlatılır; gizlilik yükümlülüğü de dâhil olmak üzere, mesleki yükümlülüklerini çocuğa borçludurlar. Bu durum, danışmanlık ve temsilin doğrudan avukatlar tarafından sağlanıp sağlanmadığına bakılmaksızın veya STK'lerin belirli bir bağlamda danışmanlık sağlama sorumluluğunun olduğu durumlarda da geçerlidir.

Ümit vadeden uygulama

Brighter Futures ve Savunma İhtiyacı Duyan Çocuklar

Göç deneyimi olan çocuklar tarafından, usuller hakkında onlarla nasıl iletişim kurmaları gerektiği konusunda avukatlar için yapılan Video.

www.kidsinneedofdefense.org.uk/news/brighter-futures-working-with-children-and-young-people

Çocukların sorabilecekleri sorular

- Avukat nedir?
- Kanun nedir?
- Bana ne olacağına kim karar verecek?
- Hükûmet benim hakkımda nasıl bilgi sahibi olur?
- Benim için verilecek doğru cevap nedir?
- Görüşme nedir? Kendi dilimde konuşabilecek miyim?
- Neden söylediğim her şeyi yazıyorsunuz? Bu size özel olarak söylediğim mi?
- Bana inanıyor musunuz?
- Bir avukatın aşağıdakilerden farkı nedir?
 - bir karar vericiden?
 - bir yasal temsilciden?
 - bir sosyal hizmetler görevlisinden?
- Burada kalmama izin verecekler mi?
- Eğer kalmama izin vermeyeceklerse nereye gitmem gerekir?
- Bu ne kadar zaman alacak?
- Size para ödemeli miyim?

Hangi bilgiler verilmelidir?

“Müvekkilim bu ülkeye gelmeden önce hiç bilgisayar görmemişti. Diğer çocuklardan biri, bilgisayarın onun doğruyu söyleyip söylemediğini bileceğini ve herhangi bir yalanın altını kırmızıyla çizeceğini söylemiştir. İfadesini birlikte hazırlarken sayfadaki kelimeleri okuyamadı, ancak kırmızı alt çizgiyi görebiliyordu [çünkü bilgisayar kendi dilinden kelimeleri tanııyordu] ve dehşete kapılmıştı.”

Susan, avukat, Birleşik Krallık

Söz konusu bilgi, farklı ülkelerden veya farklı ortamlardan gelen çocukların, hukuk ve düzen, hukukun üstünlüğü, vatandaşların yaşamlarına devletin müdahalesi ve hatta “çocukluk” gibi kavramlara ilişkin farklı düzeylerde anlayışa sahip olmaları ihtimalini göz önünde bulundurulmalıdır. Bilgiyi, söz konusu çocuğun deneyimine mümkün olduğunca uyarlayın.

Pratik ipucu

Aşağıdaki bilgiler uzman uygulayıcılara yöneliktir ve içeriğinin devlete özgü olması muhtemeldir. Eğer bir uzman değilseniz, rolünüz, çocuğun uzman bilgilerini alabileceği uzman önerilerine erişmesine yardımcı olmak olmalıdır.

En azından, aşağıdaki temel kavramları etkili bir şekilde iletmek için yeterli olacak çocuk dostu bilgiler sağlanmalıdır.

Sığınma ve göç hakkında bilgiler

Çocuğa, mevcut usuller hakkında genel bir bilgi verin. Bu bilgileri basit ve anlamlı bir şekilde açık ve iletin. Bu el kitabına girişte belirtildiği gibi, çocukların kendilerine uygulanan usullere katılıp katılmayacakları ve nasıl katılabilecekleri hakkında ayrıntılı bilgiye ihtiyaç duyduklarını unutmamak önemlidir. Çocuklar ayrıca, kişisel bilgilerinin kaydedilmesi ve saklanması hakkında bilgi sahibi olma hakkına da sahiptirler.

Ümit vadeden uygulama

Bilgi masası

Plan Uluslararası Almanya

Bir bilgi masası, sözlü bilgi ve broşürlerin bir kombinasyonu sayesinde, genç mültecilerin katılımıyla, iltica usulleri, toplu taşımaya ve sosyal haklara erişim konularında bilgi sağlamaktadır.

Çocuğun sığınma veya oturma izni için başvurduğu devlette kalmasına izin verilip verilmeyeceğini belirlemek için bir sistem olduğunu açıklayın. Çocuğun bağlamını ve “devlet” veya “usul” gibi kavramları anlayıp anlamadığını göz önünde bulundurun. Açıklamalarınızda size yardımcı olabilecek, bir çocuğun bağlamı veya kültürü ile benzerlikler kullanın. Çoğu çocuk, bir dereceye kadar, bir yabancı olmaya göre bir vatandaş olma kavramını anlayacaktır ve bu, ev sahibi devletteki sürecin daha ayrıntılı bir açıklamasını sağlamak için genişletilebilir.

Pratik ipucu

Çocuğun ev sahibi ülkede kalmak için özel bir talepte bulunup bulunmadığını (veya ileride bulunmak zorunda kalıp kalmayacağını) (ya resmî bir iltica talebinde bulunmak veya başka bir göçmenlik statüsü için başvuruda bulunmak suretiyle) anladığını kontrol edin.

Çocuğun ev sahibi ülkede kalmak için özel bir talepte bulunup bulunmadığını (veya ileride bulunmak zorunda kalıp kalmayacağını) (ya resmî bir iltica talebinde bulunmak veya başka bir göçmenlik statüsü için başvuruda bulunmak suretiyle) anladığını kontrol edin.

Pratik ipucu

Çocuğun bu usule erişmek için bir yetişkinin rızasının gerekli olup olmadığını ve çocuk ile söz konusu yetişkin arasındaki çıkar çatışması olasılığını göz önünde bulundurun.

Ev sahibi devlette uygulanan usuller hakkında özel bilgiler

Çocuk, ev sahibi devlette kaldıkları süre boyunca kendisi hakkında uygulanacak usullerin, söz konusu usullere katılım sağlayabilmesi için, farkında olmalıdır.

Çocuğu, göçmenlik veya iltica statüsü için başvuruda bulunduğu ülkede geçerli olan genel usul hakkında bilgilendirin.

Bilgiyi sağladığınız anda süreçte nerede olduklarını açıklayarak ve süreç tamamlandığında nerede olmalarını umduğunu belirleyerek bu bilgiyi çocuk için anlamlı hâle getirin.

Çocuğun, aşağıdakiler de dâhil olmak üzere, mevcut olabilecek çeşitli usulleri anladığından emin olun:

- sığınma usulleri;
- aile ile bir araya gelme ve aile birleşmesi
- göçmenlik statüsü: kalış izni, oturma izni ve bakılan çocuklar için fırsatlar;
- Dublin Düzenlemeleri de dâhil olmak üzere yer değiştirme anlaşmaları ve ayarlamaları;
- yeniden yerleşim (mülteci öncesi ve sonrası statünün belirlenmesi ve Avrupa içerisinde);
- kararlara itiraz mekanizmaları/ itiraz etme fırsatları.

Pratik ipucu

Aile birleşimi ve ailenin bir araya gelmesi hakkında erken bilgi vermek, çocuğun varış ülkesinde iltica talebinde bulunmaya gerek kalmaksızın başka bir devletteki aile üyeleriyle yeniden bir araya gelme olasılıklarını belirlemeye yardımcı olabilir.

Ümit vadeden uygulama

Sığınma usulleri hakkında çocuk dostu video

UNHCR İtalya, Adalet Bakanlığı ile iş birliği içinde iltica usulünü çocuk dostu bir şekilde açıklamak için bir video geliştirmiştir.

Çocuğun, her bir usulün, aşağıdakiler de dâhil olmak üzere, faydalarını ve etkilerini anladığından emin olun:

- oturma izni almak için her olası yolu takip etmenin sonuçları;
- geldiği/ vatandaşı olduğu ülkenin elçiliği veya konsoloslukla olan herhangi bir temasın sonuçları;
- başvurusu yapılan veya alınan oturma izninin şeklinin sonuçları ile geldiği veya vatandaşı olduğu ülkeye geri dönme beklentileri;
- oturma izni başvurusunun reddedilmesinin sonuçları;
- başvurusunun reddedilmesine karşı itiraz etme olasılığı ve ileride karşılaşılan zorluklar.

Her bir usulün olası süresi hakkında çocuğu bilgilendirin. Çocuğun, teoride ne olması gerektiğini ve gerçekte ne olacağını, neden böyle olduğunu ve bundan dolayı suçlanmayacağını anlamasına yardımcı olun. Çocuğun işleri daha hızlı hâle getirmenin herhangi bir yolu olup olmadığını ve bunun usulün çıktısı üzerindeki olası sonuçlarını anlamasına yardımcı olun.

Pratik ipucu

Eğer çocuk size cevabını bilmediğiniz bir soru sorarsa, bilmediğinizi söylemekten korkmayın.

Örneğin, size işlemin sonucunun ne olacağını sorarlarsa, dürüst olun.

Çocuğu, bir iltica veya göçmenlik başvurusunun reddedilmesinin sonuçları hakkında bilgilendirin:

çocuğun başvurusunun hangi bölümlerinin kabul edildiğini ve uygunsa, hangilerinin reddedildiğini anladığından emin olun;

- yaşam projesi ve kalıcı çözümler de dâhil olmak üzere reddin kısa ve uzun vadeli sonuçlarını açıklayın;
- ret kararına nasıl itiraz edeceğini ve karara itiraz etmeye veya etmemeye karar vermesinin sonuçlarını açıklayın;
- itiraz ile ilgili olarak hukuki yardım ve temsil için mali kaynağın olup olmadığını ve bu mali kaynağın bağlı olduğu tüm koşulları açıklayın;
- uygun olduğunda, çocuğu, uzun ve kısa vadede tutuklanma olasılıkları hakkında bilgilendirin.

Ümit vadeden uygulama

Video ve kitapçık: İrlanda'da sığınma başvurusu

İrlanda Göçmen Konseyi

Bu kuruluş, sığınma usulünü ve ayrıca çocuk koruma örgütlerinin iletişim bilgileri gibi diğer usuller için daha fazla yardımın nereden alınacağını açıklamak için bir video ve kitapçık geliştirmiştir.

Video: <https://vimeo.com/85515034>

Kitapçık: www.irishrefugeecouncil.ie/wp-content/uploads/2013/05/IRC-Video-Guide-for-Young-People-1.pdf

Dikkate alın

Bu durumda çocuklara gerçeğin söylenmesi, ancak bunun hassas ve nazik bir şekilde yapılması hayati önem taşımaktadır.

Olası başvuru yollarının olduğu durumlarda, bunlar derhâl açıklanmalıdır.

Çocuğun gelecekteki beklentileri bakımından gerçekçi bir bakış açısı oluşturabilmesi için diğer olası alternatifler ve fırsatlar da açıklanmalıdır.

Yasal hususlar

Statü belirleme ile ilgili yasal konular son derece karmaşık olabilir. Bununla birlikte, durumları için geçerli olan yasalar, çocuk haklarının korunması için temeldir ve çocuklara yeterli bilgi verilmesi esastır. Çocuğun kültürel bağlamının, hukuki yardım kavramını ve bu yardımın yapıldığı anda ücretsiz olmasını (çocuğun, ücretsiz yardımın düşük nitelikli olabileceğine inanma ölçüsü de dâhil olmak üzere) anlama yeteneğini ne ölçüde etkileyeceğini dikkate almak gerekir.

Çocuklar, en azından, aşağıdaki konular hakkında bilgiye ihtiyaç duyacaklardır:

Durumları için geçerli olabilecek tanımlar ve kavramlar:

Mülteci Sözleşmesi sığınma talebinde bulunma nedenleri;

- ikincil koruma;
- güvenli üçüncü ülkeler kavramı;
- geldikleri ülkede zulme uğrama korkusu;
- insan ticareti;
- sömürü mağdurları;
- aile içi şiddet mağdurları ve tanıkları;
- özel ve aile hayatı; çocukluk statüsüne bağlı ikamet hakkı
- özel ve aile hayatı;
- çocukluk statüsüne bağlı ikamet hakkı.

Pratik ipucu

Çocukların, bir yetişkin için başarılı olamayacak bir iltica veya göçmenlik başvurusunun, farklı bir zarar eşiğine sahip olması nedeniyle bir çocuk için başarılı olabileceğini anlamaları önemlidir.

Bu durum, aynı anda cinsiyet ve çocuğa özgü zulüm hâllerinin daha yüksek bir risk düzeyi oluşturacak şekilde bir araya geldiği kız çocukları için özellikle söz konusudur.

Bu durumun anlatılması, bir çocuğun, kendi ülkesinden bir yetişkinden, onun kendi (yetişkin) durumunun değerlendirilmesine dayanarak, alabilecek olduğu "tavsiyeye" karşı dengeliyi sağlamak için hayati önem taşımaktadır.

Ümit vadeden uygulama

ECPAT ReACT

İnsan ticareti ve sömürü mağduru ve mağdur olma riski taşıyan çocukların hakları ve usulleri hakkında bilgi, çocuk dostu bir videoda ve broşürde yer almaktadır.

Kaynaklar birkaç dilde mevcuttur.

Video: www.youtube.com/watch?v=dkFGdFW_RDg

Broşür: www.ecpat.org.uk/Handlers/Download.ashx?IDMF=6d17d2e3-62bb-42da-83a6-d24efd82c497

Çocuğa ve ailesine, çocuğa refakat ediyor olsalar dahi, ebeveynleri veya aile üyeleri tarafından yapılan herhangi bir talepten bağımsız olarak, çocuğa özel bir iltica talebinde bulunabileceklerini bildirin. Bu durum, eşlerinden bağımsız olarak iltica talebinde bulunabilecek evli çocuklar için de geçerlidir.

Çok az veya sınırlı temas kurduğunuz ve iletişimin çoğunun bir ebeveyn veya bakıcı ya da evli bir çocuk durumunda bir eş aracılığıyla iletildiği çocuklara nasıl bilgi verilebileceği üzerinde düşünün.

Uygulamaya ilişkin hususlar

Karmaşık yasal kavram ve tanımlara ek olarak, göç hâlindeki çocuklara göç ve iltica usulleri ile ilgili bilgi sağlanması hakkında uygulamaya yönelik hususlar da olacaktır. Bu konuların aktarılması, çocuğun pratik konularla ilgili olarak tam anlamıyla katılımında bulunmasını ve bilgilendirilmiş rıza vermesini sağlamak için önemlidir.

- **Belgelerin sağlanması**

Çocuğun, göçmenlik usulleri ve iltica talepleri için belgelerin sunulmasının önemini anlamasını sağlayın.

Çocuğun, belgelerin neden gerekli olduğunu ve başvurusunun (başvurularının) hangi yönlerini destekleyeceğini anlamasına yardımcı olun. Belgelerin elde edilmesiyle ilgili herhangi bir bilgi, aynı zamanda, başvuru sırasında yanlış veya sahte belgelerin sunulmasının riskleri ve sonuçları hakkında çocuğu bilgilendirmelidir. Çocuğa, silahlı çatışma yaşayan bir devletten gelmiş olması veya düzgün işleyen bir hükümetin bulunmadığı durumlarda, eğer bundan dolayı belge temin etmesi mümkün değilse, bu durumun ilgili makamlara açıklanabileceğine dair güvence verin. Çocuğu belgeleri almak için geçerli düzenlemeler hakkında bilgilendirin; belki de ebeveyn izni olmadan belge alamıyordur.

- **Makamlarla etkileşim**

Çocukların statü belirleme makamlarıyla olan etkileşimleri hakkında bilgiye ihtiyaçları bulunmaktadır.

Çocuğun, ister kişisel etkileşimler olsun, isterse yazılı olarak bir üçüncü taraf aracılığıyla (avukatları aracılığıyla olanlar da dâhil olmak üzere) olsun, tüm etkileşimlerin amacını ve sonuçlarını anlamasını sağlamanın yollarını düşünün. Kişisel etkileşimlerle ilgili olarak, aşağıdakiler de dâhil olmak üzere, çocuk için hangi hazırlığın anlamlı olacağını düşünün:

- rol canlandırma;
- benzer etkileşimlerin videoları;
- bu prosedürden hâlihazırda geçmiş olan diğer çocukların ifadeleri;
- yerin resimleri (etkileşimin gerçekleşmesi muhtemel olan oda da dâhil olmak üzere);
- basit, çocuk dostu bir dille yazılmış olan karar vericiler tarafından verilmiş kararların (hem ilk derece hem de temyiz düzeyinde) sağlanması;
- basit, çocuk dostu bir dilde yazılmış öneri ve bilgilerin sağlanması.

Ümit vadeden uygulama

Çocukların iltica usulü konusunda bilgilendirilmesi

Danimarka Mülteci Konseyi

Çocukları Danimarka'daki sığınma usulü hakkında bilgilendirmek için bir akıllı telefon uygulaması geliştirilmiştir.

<https://drc.ngo/asylumdk>

• Entegrasyon

Entegrasyon ve dahil etme ile ilgili bilgiler söz konusu olduğunda, bir karar verilmeden önce mi yoksa sonra mı bilgi verdiğinizi aklınızda bulundurun.

Dikkate alın

- Çocuğun ev sahibi devlete uyum sağlmasına ve yerel çocuklar ve gençlerle etkileşime girmesine yardımcı olmak için hangi dahil etme destek hizmetleri veya fırsatları mevcuttur?
- Eğer ev sahibi ülkede sürekli olarak kalma hakkına sahip değilse, çocuk için bunun sonuçları nelerdir?
- Geldiği ülkeye herhangi bir şekilde geri dönme durumunda, çocuk için daha olumlu sonuçlara yol açmasını sağlayacak sahip olunan ya da edinilebilecek herhangi bir becerisi var mı?
- Ev sahibi devletin beklentileri nelerdir?

Çocuklar ayrıca, ev sahibi devletin entegrasyon girişimlerinde bulunmaya yönelik olasılığın ağırlığı ile ilgili gerçekçi tavsiyelere ihtiyaç duyarlar. Bu, hassas bir şekilde ele alınmalıdır, çünkü çocuklar, "yeterli" düzeyde entegre olmadıkları için bir devlette kalmalarına izin verilmediğini hissedерlerse kendilerini suçlayabilirler.

Pratik ipucu

Bir hukuk uzmanı, gençleri destekleyen hizmetler hakkında özel bir bilgiye sahip olmayabilir. Bununla birlikte, en azından, çocuk müvekkillerinizi, bu konuda yardımcı olabilecek ilgili gençlik organizasyonlarına yönlendirebilmek önemlidir.

Bkz. www.eryica.org/our-network

Geçiş noktaları

Çocuklar, ikamet statüsündeki, iltica statüsündeki ve yetişkinliğe geçişteki değişiklikler de dâhil olmak üzere, ev sahibi ülkede yasal statülerindeki geçiş noktalarında açık ve anlaşılabilir bilgilere özel olarak ihtiyaç duyacaklardır.

Çocuğa, iltica statüsü veya göçmenlik statüsü verilmesinin sonuçları hakkında bilgi verin.

Bir çocuğa kalma izni veya ikamet izni verildiğinde, kendisine aşağıdaki hususları belirten bilgiler verilmelidir:

- bu iltica veya göçmenlik statüsünün şartları;
- neye dayalı olarak verildiği;
- çocuğun veya başkalarının bu statünün kaybına yol açabilecek herhangi bir eylemi;
- çocuğun, statüsünü uzatmak veya yenilemek de dâhil olmak üzere, bu statüyü korumak için gerçekleştirmesi gereken herhangi bir eylem;
- mevcut statüyü tanıyan karara itiraz ederek, böyle bir itirazın sonuçları hakkında da tavsiyede bulunmakla birlikte, farklı veya daha avantajlı bir göç veya iltica statüsü elde etmenin mümkün olup olmadığı.

Ümit vadeden uygulama

Haklar ve usuller hakkında bireysel görüşmeler

Thémis, Fransa

Thémis, refakatsiz çocukları, hakları ve geçmekte oldukları usuller hakkında bilgilendirmek için bireysel görüşmelere almaktadır. Bir hukuk danışmanı, çocuğa, sahip olduğu seçenekler ve usullere katılma hakkını nasıl kullanacağı, etkili bir başvuru yoluna nasıl erişeceği ve sosyal hizmetlerle ilgili yardımları nereden alacağı konularında danışmanlık ve destek sağlamaktadır.

Çocuğu aile üyeleriyle yeniden bir araya gelme ile ilgili hak ve yetkiler hakkında bilgilendirin. Çocuklar, sadece ailenin bir araya gelme haklarının varlığına dair öneriler değil, aynı zamanda aşağıdaki konularda pratik bilgilere de ihtiyaç duyarlar:

- bu haklara nasıl erişilebileceği;
- bir başvurunun yapılması gereken herhangi bir zaman sınırı;
- başvurunun hazırlanması ve başvurunun değerlendirilmesi için, aile üyeleriyle fiili yeniden birleşme noktasına kadar devam eden zaman çizelgesi;
- aile birleşmesinin ev sahibi ülkedeki kendi göçmenlik statüsü üzerindeki etkisi.

Her ne kadar göçmenlik sürecinden geçen çocukların çoğu ev sahibi devletlerde kalsa da, aile birleşimi hakları, oturma izni alana kadar uygulanamaz olabilir. Bu yüzden çocukların göçmenlik başvuruları bağlamında verdikleri bilgilerin aileleri ile yeniden bir araya gelmeyi başarma umutları ile ilgili olabileceğini anlamaları hayati önem taşımaktadır.

Çocuğu, statüsündeki değişiklikler ve bunların çocuğun haklara erişimi üzerindeki sonuçları hakkında bilgilendirin. Bir çocuğun çocukluk statüsüne bağlı olarak oturma izni alması durumunda, bunu anlaması ve geleceği planlayabilmesi önemlidir. Geleceğini planlaması için, çocuğun, sahip olduğu seçenekler yelpazesini, her bir seçeneğin başarılı olma olasılığını ve belirli bir seçeneği seçmenin kısa ve uzun vadeli sonuçlarını anlaması gerekecektir.

Çocuklar, kendilerinden sorumlu yetişkinlerin ve yetkililerin yükümlülüklerini ve bunların ne ölçüde aşağıdakilere bağlı olduğunu anlamalıdır:

- çocuğun yaşı;
- ev sahibi ülkede bulunma statülerinin şekli;
- diğer tüm ilgili faktörler.

Çocuklar, temel hakları ile göçmenlik statülerine veya çocuk statülerine bağlı olan hakları arasındaki ayrımı gösteren bilgilere ihtiyaç duyarlar.

Çocuk dostu bilgilerin temel amacının, çocukların usullere katılmalarını cesaretlendirmek ve haklara erişimlerini sağlamak olduğunu unutmayın. Ayrıca, bilginin sağlandığı ortamın, bu bilginin çocuk dostu olarak kabul edilip edilmeyeceği üzerinde önemli bir etkiye sahip olabileceğini belirtmek de önemlidir.

Göçmen statüleri nedeniyle tutuklanan çocuklar

Çocuğun özgürlük hakkını anlamasına yardımcı olun:

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi 1984, Madde 37(b)

"Taraflar Devletler aşağıdaki hususları sağlarlar: ...

Hiçbir çocuk yasa dışı ya da keyfi biçimde özgürlüğünden yoksun bırakılmayacaktır.

Bir çocuğun tutuklanması, alıkonulması veya hapsi yasa gereği olacak ve ancak en son başvurulacak bir önlem olarak düşünülüp, uygun olabilecek en kısa süre ile sınırlı tutulacaktır.

Genel Yorum No. 6 (2005): Kendi Menşei Ülkesi Dışında Refakatsiz ve Ailelerinden Ayrı Düşmüş Çocuklara Dair Uygulamalar, 1 Eylül 2005 (CRC/GC/2005/6) – paragraf 61: "Tutuklama, yalnızca çocuğun refakatsiz olması veya ailesinden ayrı düşmüş olması, göçmenlik veya ikamet statüsü ya da bu statülere sahip olmaması nedeniyle haklı gösterilemez."

Gelinen ülkelerde, transit, varış ve dönüş ülkelerinde uluslararası göç bağlamında çocukların insan haklarına ilişkin devletin yükümlülükleri ile ilgili Ortak Genel Yorum UNCMW3/UNCRC23 (2017), paragraf 5: "Çocuğu göç nedeniyle tutuklamanın her türü yasalarla yasaklanmalı ve bu tür bir yasak uygulamada tam olarak uygulanmalıdır."

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Madde 5:

“Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir.”

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, çocukların göç ile ilgili amaçlar doğrultusunda tutuklanmalarının, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 3. maddesine aykırı şekilde aşağılayıcı muamele anlamına gelebileceğini birçok kez açıkça ifade etmiştir.

Tutuklamanın yasallığından bağımsız olarak, tutuklamama esnasında da dâhil olmak üzere, çocuk dostu bir şekilde bilgi almak her zaman için çocuğun yüksek yararına uygun olacaktır. Bu nedenle, tutuklanan çocuklarla göç veya iltica durumları hakkında etkileşime giren yetişkinlerin, bu el kitabında belirtilen tüm yönergeleri uygulamaları özellikle önemlidir.

Göçmenlik statülerinden dolayı tutuklanan çocuklar son derece savunmasızdır ve bu nedenle, personelin ve avukatların, göçmenlik ve iltica usulleri ve hemen başvurabilecekleri etkili başvuru yolları hakkında ve devam eden bir süreç olarak tutuklu kaldıkları süre boyunca onları çocuk dostu bir şekilde bilgilendirmeleri zorunludur.

Düşünün

Tutuklanan bir çocuğa verilmesi gereken bilgiler şunları içermelidir:

- çocuğun tutukluluk nedenleri;
- çocuğun tutukluluktaki hakları;
- çocuğun tutuklanmasına nasıl itiraz edebileceği (bu konuda yasal tavsiyeye nasıl erişileceği hakkında etkili bilgiler de dâhil);
- olası tutuklu kalma süresi;
- refakatsiz çocuklar ve aileleriyle olan çocuklar arasında işlemlerdeki farklılığın gerekçesi.

Bu tür bilgiler, çocuğun tutukluluk hâlini sona erdirmek için gerekli usullere erişmesini ve en azından çocuğun, durumunu, olası sonuçlarını ve muhtemel süresini anlamasını sağlamalıdır.

Çocukların sorabilecekleri sorular

- Neden buradayım?
- Yanlış bir şey mi yaptım?
- Kim beni buraya koydu?
- Burada ne kadar kalacağım?
- Yine de okula gidebilir miyim?
- Ailemle iletişim kurabilir miyim?

Kalıcı çözümler

Kalıcı çözümlerle ilgili çocuk dostu bilgiler, yalnızca, çocuğun görüşlerinin dinlenmesinin ve gerekli ağırlığın verilmesinin sağlanması için sürecin kendisinin uyarıldığı durumlarda çocuk dostu olacaktır. Çocuk hakkında kalıcı çözümlerle ilgili kararlara, çocuk hakkında değil, çocuk ile birlikte ulaşılmalıdır. Çocuk, aşağıdakileri bilmediği sürece katılım sağlayamaz:

- katılma hakları olduğunu;
- aşağıdaki konularda kendileri için hangi seçeneklerin bulunduğunu:
 - ev sahibi ülkedeki entegrasyon ile ilgili olarak;
 - Avrupa içinde yer değiştirme ile ilgili olarak;
 - üçüncü bir ülkede yeniden yerleşme ile ilgili olarak;
 - geldikleri ülkede yeniden yerleşme veya yeniden entegrasyon ile ilgili olarak;
- görüşlerini ifade edebilecekleri;
- kararı kimin vereceği;
- onların görüşlerine ne kadar ağırlık verileceği;
- başka hangi faktörlerin dikkate alınacağı;
- bu diğer faktörlere ne kadar ağırlık verileceği;
- görüşlerinin dikkate alınmaması hâlinde çocuğun ne gibi adımlar atabileceği;
- diğer ilgili (veya ilgisiz) faktörlere uygun olmayan bir ağırlık verilmesi durumunda bir çocuk hangi adımları atabilir;
- çocuğun süreç boyunca temsil veya yardım hakkına sahip olup olmadığı;
- süreç boyunca temsil veya yardım için mali destek olup olmadığı;
- çocuğun bu konuda nereden ücretsiz hukuki tavsiye alabileceği.

Çocuk için en uygun kalıcı çözümleri tartışırken, onlarla yüksek yararlarını tartıştığınızdan emin olun. Çocuğun üstün yararının çocuk dostu bir şekilde nasıl tartışılacağına dair rehberlik için giriş bölümüne bakın.

Ümit vadeden uygulama

Ümit vadeden uygulama

Yer Değiştirmeye Dair Kitapçık, Avrupa İltica Destek Ofisi (EASO)

EASO, yer değiştirme usulleri hakkında çocuk dostu bir dilde bir kitapçık geliştirmiştir. Kitapçık, EASO personeli tarafından sahada dağıtılmakta ve bu itibarla, kitapçıkta tarif edilen usullerin sözlü bir açıklaması da yapılabilmektedir.

Geri dönüşler

İade olasılığını göz ardı etmek, çocuklara göç yolculuğunun potansiyel sonuçları hakkında eksik bilgi vermektir. Çocuğun geldiği ülkeye dönmeyi istememesine rağmen, bu durumun çocuk için uygulanabilir olduğu durumlarda, çocuklar geri dönüşle ilgili bilgiye ihtiyaç duyarlar. Bilgi verilmemesi geri dönüşü engellemez, ancak geri dönüş sürecinin çocuk için çok daha acı verici bir hâle gelmesine yol açabilir.

Çocuğu, ev sahibi ülkede kalma veya oturma izninin sona ermesi ve geldiği ülkeye geri gönderilmesi düzenlemeleri ile ilgili olarak bilgilendirin. Avukatlar ve yasal temsilciler, bu usul süresince çocuğun bilgilendirilmesinde önemli bir rol oynayacaktır. Karar kesinleştğinde ve başkaca devam eden itiraz ya da inceleme sürecine tabi olmadığında, stres ve kaygı duygularını azaltmak amacıyla, çocuğun ne olacağını öngörmesine yardımcı olun.

Çocukların sorabilecekleri sorular

- Hangi ülkeye ve hangi şehre gönderileceğim?
- Ne zaman gitmem gerekiyor?
- Nasıl yolculuk edeceğim? Uçağa binmek zorunda mıyım? Yolculuk sırasında bana eşlik edilecek mi yoksa kelepçelenecek miyim?
- Vardığımda benimle buluşacak biri olacak mı?
- Ailem geldiğimi nereden bilecek?
- İade edilmeden önce alıkonulacak mıyım?
- Bir gün buraya gelmeme izin verilecek mi?

Çocuğa, çocuğun geri dönüş için hazırlanması amacıyla finansman veya eğitim gibi herhangi bir pratik desteğe erişip erişemeyeceği (çocuğun geri dönecek olduğu ülkedeki ailesi ile temas kurması veya temasını devam ettirmesi için desteklenmesi de dâhil olmak üzere) konusunda bilgi verin. Çocuğa, geri döndükten sonra ev sahibi devletteki görevliler, yasal temsilcileri, arkadaşları veya akrabaları ile temas hâlinde kalmalarına yardımcı olunup olunmayacağı konusunda bilgi verin. Çocuğun iade usullerine direnmesi veya uymaması durumunda bunun sonuçlarını anladığından emin olun.

Dikkate Alın

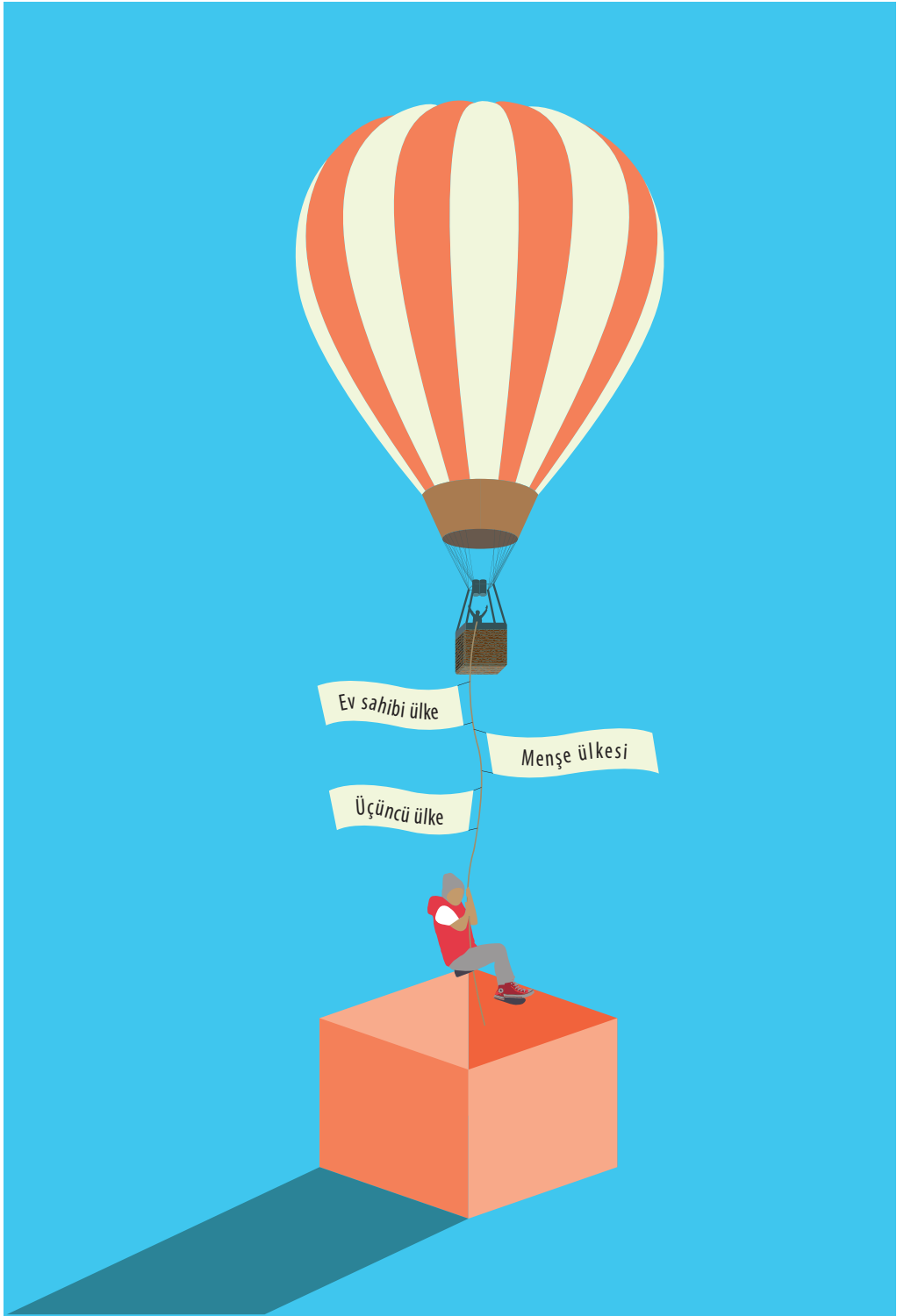
Geri dönüşlerle ilgili bilgilerin, nazikçe ve çocuğun göç etmeyi tercih ettiğı ülkede kalmasına izin verilmemesi konusunda bir şekilde “başarısız” olduğı algısına sahip olabileceğı anlayışıyla sağlanması hayati önem taşımaktadır.

Çocuğun isteğı üzerine ayarlanmış bir geri dönüşün (gönüllü geri dönüş) ve ev sahibi devlet tarafından düzenlenen bir geri dönüşün (zorunlu geri dönüş) çocuğun sürece katılma yeterliliğı üzerindeki farklı etkilerini takdir etmek önemlidir. Temel içerik benzer olsa da, zorunlu geri dönüş karşısında gönüllü geri dönüş ile ilgili bilgi vermek için farklı araçlar ve yaklaşımlar gerekecektir. Gönüllü geri dönüş yapan bir çocuk bilgi isteyebilirken, zorla geri dönüşle karşı karşıya kalan bir çocuk bu tür bilgilerden aktif olarak kaçınabilir veya bunları reddedebilir.

Refakat edilen çocuklar, durumları ile ilgili gerçekler kendilerinden gizlenmiş olabilir ve yakın bir zamanda iade edilecekleri kendilerine bildirildiğinde derin bir şok yaşayabilirler. Diğer taraftan, ülkesine tek başına dönen bir çocuğun, korkularını tartışabileceğı hiç kimsesi olmayabilir ve acil bakım ve koruma ihtiyaçlarının karşılanamayacağı bir duruma geri döndüğünü düşünecektir. Bu özellikle yaşları tartışmalı olan çocuklar için geçerlidir.

Çocuklara, ev sahibi devletten ayrılışın gerçekleşip gerçekleşmediğini anlamalarını sağlayan bilgiler verilmesi hayati önem taşımaktadır:

- göç/ iltica başvuru usulü bağlamında, çocuğun ev sahibi devlette kalmak için yasal bir dayanağı olmadığına ilişkin nihai bir kararla sona eren usuli bir sonuç;
- çocuk veya onun bağımlı olduğı aile üyesi bir yetişkin ya da bakımlarından sorumlu kimse tarafından cezai veya başka bir yaptırıma tabi davranışlar ile ilgili cezalandırmaya yönelik bir önlem olarak;
- çocuğun yüksek yararının ayrıntılı bir değerlendirmesinin ardından, geldiğı ülkeye geri dönmesinin çocuğun yüksek yararına uygun olduğuna ilişkin bir kararın neticesinde, kalıcı bir çözüm olarak.

Sonuçlar

Bir çocukla iletişim kurma şekliniz, o çocuğun sağladığınız bilgilerle nasıl etkileşime girebileceğini ve nasıl o bilgilere dayanarak hareket edebileceğini büyük ölçüde belirleyecektir. Çocuğun sağladığınız bilgilere gereğince önem verebilmesi için bir güven ilişkisi kurulması çok önemlidir. Çocuk dostu bilgilerin her zaman için daha fazla zaman alması ya da daha fazla maliyet gerektirmesi gerekmez, ancak yetişkinlerin iletişimlerini çocukların ihtiyaçlarına göre uyarlamaları için bilinçli bir çabayı gerektirir.

Her biriniz, bir çocuğun yeterli bilgiye erişmesini sağlayarak ve eğer bu tür bilgileri sağlayamazsanız, onları bilgi alabilecekleri uygun bir yere yönlendirerek haklarına kavuşmalarında önemli bir rol oynayabilirsiniz. Çocukların savunmasız olduğunu ve göç hâlindeki çocuklarda pek çok savunmasızlık hâllerini bir araya gelmiş olduğunu, bu nedenle de her bir çocuğun haklarından ve ileride daha fazla yardım alabileceği yerlerden haberdar olmasını sağlamak için çabalarınızı ikiye katlamanız gerektiğini unutmayın.

Her türden bilgi, içeriği ve iletişim yöntemini çocuğun yaşına, olgunluk seviyesine, cinsiyetine ve kültürüne uyarlayarak ve anladığı bir dilde sağlayarak çocuk dostu hâle getirilebilir. Belirli savunmasızlıkları olan çocuklar, mevcut olan belirli usuller ve durumları için geçerli olan belirli haklar ile ilgili özel bilgilere ihtiyaç duyabilirler.

Refakat edilen çocukların da hakları ile ilgili bilgilendirilmeleri gerekir.

Ek 1

Bilgi Notları

Önceliklerinizin çocukları ile aynı olmadığını unutmayınız

Çocuğun bilmek isteyeceği bilgiler

Varışın hemen sonrasında

Doktoru, yiyeceği, giyeceği: nereden bulabilirim?

Güvende olduğumu söylemek için ailemi nasıl arayabilirim?

Nerede uyuyabilirim?

Ben neredeyim? (çocuğa bir harita verin)

İnternete nasıl bağlanabilirim?

İkincil bir aşamada

(yasal temsilci, sosyal hizmetler görevlileri, sınır muhafızları, polis memurları kaydımı yapmak ve parmak izlerimi almak için)

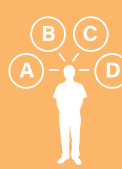
Acil irtibat numaraları?

Nereden daha fazla bilgi alabilirim?

Bundan sonra ne olacak ve seçeneklerim neler?

Hangi sosyal faaliyetler bulunuyor?

Çocuktan almanız gereken bilgi

Çocuk geldiğinde hemen ihtiyacınız olan bilgileri, dinlenmek ve toparlanmak için biraz zaman geçirdikten sonra ona sorabileceğiniz bilgilerden ayırmaya çalışın.

Çocuk yalnız mı yolculuk ediyor? 	Çocuk tehlike altında ya da kendisiyle yolculuk eden başka birinden korkuyor mu? 	Kaydın ayrıntıları (isim, yaş, milliyet)
Çocuğun acil tıbbi müdahaleye ihtiyacı var mı? 		Çocuk neden ülkesini terk etti (sığınma başvurusunda bulunmalı mı, yoksa başka bir usul daha mı uygun)?
Çocuğun herhangi bir belgesi var mı? 		Çocuğun aile üyeleri nerede?

Çocuğun savunmasızlıklarına ve özelliklerine dikkat edin ve onlara uzman kuruluşlar hakkında bilgi verin: kızlar için gençlik örgütleri, LGBTİ çocuklar için destek grupları, dini azınlık destek grupları vb.

Barınma

- Çocuğa barınma ve neden oraya yerleştirildikleri konusunda bilgi verin.
- Çocuğun eşyalarını güvenli bir şekilde nerede saklayabileceğini açıklayın.
- Çocuklara kabul merkezinde günlük kuralları açıklayın.
- Karşılaşacakları görevlilerin farklı rollerini açıklayın ve netleştirin.
- Personelin ihtiyaç duyduklarında kimlik belgeleriyle ne yapacaklarını açıklayın.
- Onları karşılayacakları diğer çocuklar ve bunların belirli sorunları olup olmayacağı konusunda bilgilendirin (eğer bunlar birbirleriyle çatışıyorlarsa şikâyet mekanizmaları).
- Buranın geçici mi yoksa kalıcı mı bir tesis olduğu konusunda bilgi verin.
- Barınma yerini değiştirme imkânı olup olmadığı konusunda onları bilgilendirin.
- Durumlarının transferi gerektirip gerektirmeyeceğini, bunun nedeni, yöntemleri ve transferin zamanlaması ile birlikte açıklayın.
- Savunmasızlıklar ve insan ticareti riski hakkında konuşun.

Kişisel bağlantılar, boş zaman ve ilgi alanları, ibadet yerleri

- Çocuğa, aşağıdakiler de dâhil olmak üzere, gelişme/oyun/eğlence hakkına sahip olduğunu bildirin:
- spor (çocuklara açık, kabul merkezinde ve toplulukta bulunan kulüpler);
 - dini kurumlar (çocuğu, devletteki ve kabul merkezindeki dini uygulamalarla ilgili kuralları hakkında bilgilendirin. Çocuk nerede ibadet edebilir? Çocuk dini kimliğini giyimiyle nerede ifade edebilir? Çocuk dini görüşlerini nerede ifade edebilir?);
 - LGBTİ çocuklar için destek grupları;
 - gençlik çalışma kuruluşları/ gençlik bilgi merkezleri ve bilgi noktaları;
 - ev sahibi ülkede ve yurtdışında aile üyeleri ve arkadaşlar ile bağlantıların nasıl sürdürüleceği (ziyaret hakları);
 - kültüre (müzik, dans, tiyatro kulüpleri) erişim;
 - kendi ülkesiyle kültürel bağlantıların sürdürülmesi;
 - çocuğun kendini ifade etmesini teşvik etmek için faaliyetler.

Sağlık

- Yaş değerlendirmesi için sağlık muayenelerini ve tıbbi muayeneleri ayırt edin (çocuğun doktorun farklı bir role sahip olacağını anlamasına yardımcı olun).
- Çocuğun sağlık sistemini anlamasına yardımcı olun
- Çocuğa, karşı cinsten bir doktora görünmenin ya da aynı cinsiyetten bir doktora görünmek istemenin sorun olmadığını söyleyin.
- Çocuğun korkularını ve endişelerini dinleyin ve bu korku ve endişeleri ele alan bilgileri sağlayın (örneğin, kan testleri tarama veya tıbbi amaçlar içindir).
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklar, cinsellik eğitimi vb. hakkında önleyici bilgiler verin.
- Tıbbi gizlilik ve bilgilendirilmiş rızanın özelliklerini açıklayın.

- Çocuğa ev sahibi devletteki eğitim sistemi hakkında bilgi verin.
- Çocuğun hedeflerini dinleyin ve onun özlemlerine cevap verecek gerekli bilgileri verin.
- Çocuğu, eğitim hakkının süresi ile ilgili olarak bilgilendirin: çocuk okula ne kadar süre devam edebilecektir? 18 yaşına girseler bile eğitim yeterliliklerini tamamlayabilecekler mi?
- Çocuğa kendi dillerinde okul eğitiminin olup olmadığını söyleyin.

Öncesinde	Esnasında	Sonrasında
Çocuğa yaş tespiti için neden yapıldığını anlatın: “reşit olmama”nın ne anlama geldiğini ve çocuk olma statüsüyle ilgili haklarını açıklayın. Çocukların sorabilecekleri sorular: • ne kadar sürer? • hangi ortamda gerçekleştirilecek? • hangi görevliler uygulayacak (dil engelleri ve tercümanların kullanılması)? • güvenilir bir yetişkinin refakat etmesi mümkün mü?		
İletişim: çocuğun yaşının tespiti konusundaki kendi yöntemini (eğer farklı bir takvim kullanıyorlarsa veya yaşlarını yılın başından itibaren hesaplıyorlarsa) göz önünde bulundurun. Çocukla zamanı nasıl ölçtükleri konusunda konuşun. Çocuğu, yaş tespiti işlemi sırasındaki yasal statüleri hakkında, bu işlem sırasındaki hakları da (konaklama, eğitim) Çocuğu, tıbbi muayeneler bağlamında da dâhil olmak üzere, katılmayı reddetme ve bunun sonuçları ile ilgili hak ve yetkileri konusunda bilgilendirin. ve sağlık hizmetleri) dâhil olmak üzere, bilgilendirin. Çocuğun, reddetme hakkını kullanmasının, otomatik olarak bir yetişkin olarak sınıflandırılacağı, itica iddialarını sürdürmekten veya diğer idari ve adli sonuçları takip etmekten alıkonulacağı anlamına gelip gelmeyeceğini anlamasına yardımcı olun.		
Bilgilendirilmiş rıza: • çocuğa şu konularda tavsiyede bulunun: “hatırlıyorum” diyebilir mi? Bu, bir tarih uydurmaktan daha mı iyidir? Doğru olması gerektiğini onlara hatırlatın; • çocuğun tutarlı olmanın önemli olduğunu anlamasına yardımcı olun.		
Çocuğu, yöntemle göre, yaş tespiti için hazırlayın: • eğer bir görüşme ise: görüşme sırasında kendilerine sorulabilecek sorular hakkında onları bilgilendirin; • eğer bir tıbbi muayene ise: yöntem, amaçlar ve bilgilendirilmiş rıza hakkında onları bilgilendirin (cinsel olgunluk muayenesi ile olarak, reddetme hakkını açıklayın ve onlara haysiyet haklarını hatırlatın); • eğer belgeye dayalı kanıtlarla ilgili ise: sahte belgelerin riskleri ve resmi belgeleri elde etmek için resmi yöntemler hakkında onları bilgilendirin; • eğer parmak izi kontrollerini içeriyorsa, verilerinin kullanımı ve depolanması hakkında onları bilgilendirin. Çocuğu, kendisini neyin beklediğini, nasıl işlediğini, görevlilerin neleri yapmasına izin verilmediğini ve çocuğun neyi reddedebileceğini bilecek şekilde güvence vermek üzere hazırlayın.		
Çocuk güçsüz değildir: profesyonel olmayan davranışlara maruz kalırlarsa – yaş değerlendirme sırasında tedavilerinin uygunsuz olduğunu hissetmeleri gibi – şikâyet etme hakkına sahiptirler. Çocuğa, yasal temsilcisiyle, çocuklara özgü kamu denetçisiyle, avukatıyla ve/veya bir sivil toplum kuruluşuyla konuşmasını önerin. Suçlamayın! Çocuğu, bunun onun suçu olmadığı konusunda temin edin. Kültürel olarak duyarlı olun: çocuklar bir yetişkinin davranışları hakkında olumsuz bir şey söylemekten korkabilirler.		Çocuğu, eğer yaş tespiti sonucunu kabul etmez ise, mevcut etkili başvuru yolları hakkında bilgilendirin. Çıktıların sonuçlarını açıklayın (savunmasızlıklar: vatansızlık).

Savunmasızlıklara özellikle dikkat edin, örneğin cinsel şiddet mağdurları (rızanın ihlali deneyimlerini yeniden tetiklenmesi), hamile kızlar, travma sonrası stres bozukluğu olan çocuklar

Çocuğun hakkınızda bilmesi gerekenler

- Siz kimsiniz?
- Siz kim değilsiniz?
- Çocuğa, yaptığınız her şeyin, kendisi için en iyi olana göre yönelmesi gerektiğini anlatın.
- Yetkileriniz nelerdir, otoritenizin sınırı nedir?
- Ne kadar bir süre onların yasal temsilcileri olacaksınız?
- Çocuk, kendisine haksızlık ettiğinizi düşünüyorsa ne yapabilir? Çocuk, yasal temsilcileri değiştirebilir mi?
- Çocuğun kimliğinin ve hikâyesinin sizde güvende olması, verilerinin korunacağı, bunları gizli tutacağınız ve mesleki gizlilik yükümlülüklerinizin sınırları.
- Sizinle nasıl iletişim kurabilirler?

Aşağıdakiler ışığında çocukla iletişim kurun

- Onun kimliği (yaşı ve dili)
- Aile durumu (refakatsiz, ailesinden ayrı düşmüş, yetim, refakatli)
- Savunmasızlıklar (telkine açık olma, travma, algı)
- İhtiyaçlar (sağlık, eğitim, yasal, boş zaman)

Çocuğun bilmesi gerekenler

- Ev sahibi ülkede çocukluk ne anlama geliyor?
- Güvende olma, özel koruma ve yardım alma hakkına sahiptirler.
- Dinlenilme hakları vardır: kendilerini etkileyen kararlarda söz sahibi olabilirler.
- Sağlık hizmetlerine, eğitime ve boş zaman aktivitelerine erişim de dâhil olmak üzere bireysel potansiyellerini geliştirme hakkına sahiptirler.
- Aileleriyle iletişim kurma hakkına sahiptirler (aile birleşimi veya ailenin izinin sürülmesi hakkında görüşmek üzere onları bir hukuk uzmanına yönlendirmeniz gerekebilir).
- Çocuğun şu anda içinde bulunduğu usulleri, bu usullerin neden gerçekleştiğini, ne kadar süreceğini ve sonuçlarının ne olacağını anlamasına yardımcı olun.
- Çocuğun bu haklara bağlı tüm koşulları anladığından emin olun. Yasal temsilcilik 18 yaşına geldiklerinde sona erecek mi?
- Eğer çocuk 18 yaşına yaklaşıyorsa, yetişkin olduktan sonra ne olacağını planlamasına yardımcı olun.

Nasıl iletişim kurabilirsiniz?

- Çocuğu dinleyin.
- Çocuğun sözle olmayan sinyallerini dinleyin: istismar, stres, travma belirtileri gösteriyor mu; hamile mi; belirli bir kişiden korkuyor mu?
- Etkinliklere birlikte katılarak veya çocuğa önemli toplantılarda eşlik ederek bir güven ilişkisi kurun (küçük hedefler belirleyin ve onlara ulaşın).
- Beden dilinize dikkat edin.
- Basit bir dil kullanın.
- Çocuğun tercümanın rolünü anlamasını sağlayın.

Bütün bunlar ne zaman olmalı?

- Çocukla tanıştığınızda.
- Durumları değiştirdiğinde, bu değişikliği, yeni hakları veya durumları için artık geçerli olmayan hakları anlamalarına yardımcı olun.
- Bir karara katılabildikleri zaman, neyin söz konusu olduğunu ve bilinçli görüşlerini anlamlı bir şekilde nasıl ifade edeceklerini anlamalarına yardımcı olun.

Yaşam hatları

- Çocuğun, ihmal, şiddet veya haklarının herhangi bir şekilde ihlaline karşı korunma hakkına sahip olduğunu bildiğinden emin olun.
- Çocuğa, çocuk koruma hizmetleri için ofisinizin numarasını ve polis veya yardım hattı numaralarını verin.
- Yasal temsilcinin çocuğu destekleyebilecek olduğu diğer konular için resmi olmayan başvuru yollarını açıklayın.
- Çocuğun yasal temsilcisi ile ilgili bir sorunu varsa, şikâyet mekanizmalarını ve bunlara nasıl erişebileceğini açıklayın.
- Çocuğa, çocuklara özgü kamu denetçileri hakkında bilgi verin. Bunlarla nasıl iletişime geçebileceğini açıklayın.

Topluma dâhil olmak için olasılıklar ve fırsatlar: Dahil edilme için bir yol başlatın.

Çocuğu, senaryolar ve geleceğe ilişkin bakış açıları hakkında bilgilendirin:

- farklı varış noktaları;
- farklı olasılıklar (ev sahibi devlete entegrasyon, üçüncü bir devlette yeniden yerleştirme, aile birleşimi, gelinen ülkede yeniden yerleştirme);
- “kalıcı çözüme” erişim koşulları ve çözümü neyin kalıcı hâle getirdiği.

Gözden geçirme olasılıkları: çocuğu, çözümün ne kadar kalıcı olduğu, ‘kalıcı çözümün’ gelişip gelişmeyeceği ve hangi koşullar altında gelişeceği (örneğin, çocuk 18 yaşına geldiğinde, evlendiğinde, korunmaya ihtiyaç duyduğunda) konusunda bilgilendirin.

Çocuğu, sürece dâhil olan görevliler ve her görevlinin rolü ve karar verme gücünün ne olduğu konusunda bilgilendirin.

Çocuğun planlarını, arzularını ve savunmasızlıklarını dinleyin; bunların ışığında onlara ilgili bilgileri verin.

Çocuğu, sürece nasıl dâhil olduğu, rollerinin ne olduğu ve çocuktan ne beklendiği konularında bilgilendirin. Ayrıca çocuğu, nasıl dinleneceği ve görüşüne ne kadar ağırlık verileceği konusunda bilgilendirin.

Çözümün, becerilerinin ve ihtiyaçlarının değerlendirilmesine dayanacağı ve bunun ne anlama geldiği konusunda çocuğu bilgilendirin.

Eğer çocuk, “kalıcı çözüm”ü veya usulü tasvip etmiyorsa neler yapabileceğini anlamasına yardımcı olun.

Zaman cetveli: çocuğu, işlemlerin süresi ile ilgili olarak bilgilendirin.

Eğer çocuk geldiği ülkeye geri dönmek istiyorsa, çocuğu, ülkesine geri dönmesi için mevcut yardım hakkında bilgilendirin.

Eğer çocuk 18 yaşına yaklaşıyorsa

Çocuğu yetişkinlik için hazırlayın: 18 yaşına geldiğinde kalıcı bir çözüme nasıl erişileceği, hangi yardımın mevcut olduğu, bu yardıma nasıl erişileceği (çocuğu, gençlik bilgi hizmetlerine, gençlik danışmanlık hizmetlerine, yetişkin danışmanlık hizmetlerine vb. yönlendirin).

Çocuğun 18 yaşına geldiğinde karşılaştacağı gerçekliğe hazırlanmasına yardımcı olun. Yetişkin koruma hizmetlerine erişim, örneğin: çocuk, üye devletin vatandaşı olmadığı için hizmetlerden dışlanacak mı?

Bu rehberlik, özgürlükten yoksun bırakmanın türü ne olursa olsun ilgili olabilir.

Çocukların sorabilecekleri sorular:

- Neden buradayım?
- Ben yanlış olan ne yaptım?
- Ben suçlu değilim, burada ne arıyorum?
- Burası cezaevi mi?
- Ben cezalandırılıyor muyum?
- Kim beni buraya koydu?
- Burada ne kadar kalacağım?
- Kiminle irtibat kurabilirim?
- Bana yardım edebilecek biriyle nasıl irtibat kurabilirim?
- Buradan dışarı çıkarsam bana ne olur?

Çocuk ne hissediyor olacak:

- korkmuş ve üzgün;
- yolunu kaybetmiş;
- yalnızlık;
- çaresizlik;
- stresli.

Sizin (bir tutukevindeki personel) kesinlikle çocuğun anlamasına yardımcı olmanız gereken şeyler:

- çocuğun hakları;
- şikâyet mekanizmaları;
- daha fazla bilgi ya da yardım için kiminle konuşacakları;
- şikâyetinde bulunma hakkı;
- Bir yasal temsilci ya da hukuki danışman hakları bulunuyor mu? Onlarla nasıl iletişime geçebilir veya randevu alabilirler?
- Yasal usullere, iltica usullerine, tutukluluk sonrası usullere nasıl erişilir?

Çocuğun hakları

- korunma hakkı (şiddet veya insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleden arınmış bir yaşam);
- ayrımcılığa maruz kalmama hakkı;
- yüksek yararlarının temel husus olarak alınmış olması hakkı;
- dinlenilme ve düşüncelerine uygun ağırlık verilmesi hakkı;
- hukuki tavsiye hakkı;
- sağlık hizmetleri hakkı;
- eğitim, boş vakit geçirme ve gelişme hakkı;
- özel yaşamın (özel hayat ve aile hayatının) gizliliği hakkı;
- şikâyet etme (etkili başvuru) hakkı.

Akıl sağlığı konuları

Başka bir bağlamda (örneğin, kendi ülkesinde ya da yolculuğu sırasında) özgürlüğünden yoksun bırakıldığında işkence ya da insanlık dışı muamele gören bir çocuk, bu tutukluluğu kapsamında da bunun tekrarlanması korkabilir.

Tutuklu çocuklar, kendilerine zarar verme, intihar düşüncesi, ruh hâlindeki değişimler ve saldırgan davranışlara yönelik daha fazla risk altındadırlar. Çocuklara zihinsel sağlıklarını korumak için bilgi ve danışmanlık sağlayın.

Ek 2

Temel Standart Tablosu

Hüküm	Hak	Sonuçları
Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, 1989		
Madde 12	Çocuğun dinlenilme ve kendisini etkileyen usullere katılma hakkı	- Çocuk, yüksek yararına uygun olarak, vasisi veya yasal temsilcisi ile birlikte, usul boyunca tam olarak bilgilendirilmelidir. - Etkili katılımlarını ve iyi bilgilendirilmiş görüşlerini ifade etmelerini sağlamak için, çocuğa gerekli tüm bilgiler verilmelidir. Çocuklara, olgunluklarına ve anlayış düzeylerine uygun bir şekilde bilgi verilmelidir. - Göç bağlamında ilgili tüm bilgiler; çocuk hakları, mevcut hizmetler, iletişim araçları, şikâyet mekanizmaları, göç ve iltica süreçleri ve bunların sonuçları hakkında bilgi içerir.
Madde 42	Çocuğun BMÇHS kapsamındaki hakları ile ilgili bilgilendirilmesi konusunda devletin yükümlülüğü	Devlet, çocuğu, BMÇHS tarafından kendisine bir çocuk olarak tanınan hakları konusunda bilgilendirmelidir.
Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, 1950 ETS No. 5		
Madde 3	İşkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezanın yasaklanması	Çocuk, şiddetten arınmış bir yaşam hakkı ve şiddet durumunda başvurabileceği etkili başvuru yolları hakkında bilgilendirilme hakkına sahiptir.
Madde 5 Paragraf 2	Tutukluluk nedenleri hakkında bilgi sahibi olma hakkı	Tutuklu çocuklar, tutukluluk nedenleri hakkında çocuk dostu bilgi alma hakkına sahiptir.
Madde 5 Paragraf 4	Tutukluluğun yasalılığına itiraz etmek için etkili bir başvuru yolu hakkı	Çocuk, mevcut etkili başvuru yolları ve bunlara nasıl erişileceği konusunda çocuk dostu bilgi alma hakkına sahiptir.
Madde 13	Etkili başvuru hakkı	Çocuğun mevcut başvuru yolları ve bunlara nasıl erişileceği konusunda bilgi alma hakkı vardır.
Maddeler 3 ve 4, Protokol 4	Toplu sınır dışı edilmeye karşı korunma	Çocuk, toplu sınır dışı edilmekten korunma hakkı ve etkili başvuru yollarına nasıl erişileceği ile ilgili bilgi alma hakkına sahiptir.

Kişisel Verilerin Otomatik İşlenmesi ile ilgili Bireylerin Korunması Sözleşmesi (CETS No. 108)		
Madde 8	Kişisel veri dosyalarının varlığını tespit etmek, kişisel veri dosyalarına erişmek, iç hukuk hükümlerine ve Sözleşme'nin 5. ve 6. maddelerine aykırı olarak işlenen verilerin düzeltilmesini veya silinmesini sağlamak ve etkili bir başvuru yoluna erişim sağlamak amaçlarıyla veri sahipleri için ek güvenceler	Çocuğun, kişisel verilerinin nasıl kullanılacağı ve saklanacağı, haklarına aykırı olarak işlenen verilere nasıl erişeceği, bunları nasıl düzelteceği ve sileceği konularında bilgilendirilme hakkı bulunmaktadır.
Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Onurunun Korunması Sözleşmesi (CETS No. 164)		
Madde 5	Sağlık alanındaki müdahalelerin ancak ilgili kişinin bilgilendirilmiş rızası ile gerçekleştirilebileceğine dair genel kural	Tıbbi muayeneler yapılmadan önce bilgilendirilmiş rıza gereklidir.
Madde 6	Reşit olmayanlar da dâhil olmak üzere rıza gösteremeyecek kişiler. Tıbbi müdahale, çocuğun temsilcisinin veya yasaların öngördüğü bir makamın veya kişinin rızası ile gerçekleştirilir. Çocuğun görüşü, yaşı ve olgunluk derecesi ile orantılı olarak dikkate alınmalıdır.	- Eğer yasaya göre, çocuk tıbbi muayeneye rıza gösteremiyorsa, vasisi ya da yasal temsilcisi, onun adına bunu yapabilir. - Çocuğun, tıbbi muayene bağlamında dinlenilme ve görüşüne gereken ağırlığın verilmesi hakkı vardır.
İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi, 2005 (CETS No. 197)		
Madde 12	İnsan ticareti mağdurları, anlayabilecekleri bir dilde, mevcut yasal hakları ve hizmetler hakkında danışmanlık ve bilgi de dâhil olmak üzere yardım alma hakkına sahiptir	İnsan ticareti mağduru bir çocuk, mevcut yasal hakları ve hizmetler ile ilgili olarak anladığı bir dilde bilgi ve danışmanlık alma hakkına sahiptir.
Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara karşı Korunmasına İlişkin Sözleşme, 2007 (CETS No. 201)		
Madde 31	Cinsel sömürü ve istismar mağdurları, mevcut hakları ve hizmetler hakkında bilgi almak, kendilerinin veya ailelerinin tehlikede olup olmadığı konusunda bilgilendirilmek, dinlenilmek ve kanıt sunma hakları, gizlilik hakkı ve herhangi bir bilginin yayılmasına karşı koruma hakkı da dâhil olmak üzere korunma hakkına sahiptirler	- Cinsel sömürü ve istismar mağduru olan bir çocuğun, mevcut hakları ve destek hizmetleri konusunda bilgilendirilme hakkı vardır. - Ayrıca ilgili adli ve idari işlemler hakkında bilgi alma hakkına da sahiptirler.

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleyle dair sözleşme, 2011 (CETS No. 210)		
Madde 19	Mağdurlar, anladıkları bir dilde, mevcut destek hizmetleri ve yasal önlemler hakkında yeterli ve zamanında bilgi alma hakkına sahiptir	- Kadına yönelik şiddet veya aile içi şiddet mağdurları, mevcut destek hizmetleri hakkında bilgi alma hakkına sahiptir. - Bu tür bilgiler yeterli olmalı, zamanında ve anladıkları bir dilde verilmelidir.
Madde 59	Bağımsız ikamet statüsü için başvuru hakkı	Aile içi şiddet mağdurları, bu maddede belirtilen durumlarda bağımsız oturma izni talep etme hakkına sahiptir.
Madde 60	Cinsiyete özgü gerekçelerle sığınma başvurusunda bulunma hakkı	- Devletler, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti belirli bir zulüm biçimi olarak tanımlar. - Kız çocukları, toplumsal cinsiyete özgü gerekçelerle sığınma talebinde bulunma ve toplumsal cinsiyete duyarlı usullere erişme hakları konusunda bilgilendirilmelidir.
Madde 61	Geri gönderilmeme	Kız çocukları, yaşamlarının risk altında olacağı veya toplumsal cinsiyete dayalı şiddet nedeniyle işkenceye, insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye veya cezaya maruz kalabilecekleri bir ülkeye geri dönmekten özellikle korunmaktadır.
Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin çocuk dostu adalet kılavuz ilkeleri CM/Rec (2007)9		
Kılavuz İlke IV.A.1	Çocuk dostu bilgi ve tavsiye hakkı	Çocuk, yaşına ve olgunluğuna uyarlanmış, anlayabileceği bir dilde, cinsiyete ve kültüre duyarlı bilgi alma hakkına sahiptir.
Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin çocuk haklarına ve çocuklara ve ailelere dostane sosyal hizmetlere ilişkin Tavsiye Kararı CM/Rec(2011)12		
Kılavuz İlke V.A.1	Mevcut sosyal hizmetler hakkında bilgi ve tavsiye alma hakkı	- Çocuk, mevcut sosyal hizmetler hakkında çocuk dostu bir dilde bilgi ve tavsiye alma hakkına sahiptir. - Çocuk, mevcut usuller ve etkili başvuru yolları da dâhil olmak üzere, sosyal hizmetlerdeki hakları ile ilgili bilgi edinme hakkına sahiptir.

Parlamenteerler Meclisi Kararı 1810 (2011): Avrupa’da Refakatsiz Çocuklar: varış, konaklama ve dönüş sorunları		
Paragraf 5.6	Çocukların varışta veya yakalandıklarında, sığınma talep etme hakkı veya diğer uluslararası koruma biçimleri de dâhil olmak üzere, koruma ve yardım hakları ile ilgili, bireysel olarak ve anlayabilecekleri bir dil ve biçimde derhâl bilgilendirilmeleri gerektiği prensibi	• Çocuğun sığınma hakkı veya diğer uluslararası koruma biçimleri, gerekli usuller ve etkileri hakkında çocuk dostu bilgiler derhâl sağlanmalıdır.
Parlamenteerler Meclisi Kararı 2136 (2016): Avrupa’da refakatsiz küçüklerin korunmasının uyumlu hâle getirilmesi		
Paragraf 8.2.4	Parlamenteerler Meclisi, devletleri varışlarında çocuklar için çocuk dostu bilgi ve eğitimli tercümanlar ve danışmanlar sağlamaya çağırılmaktadır	• Çocukların varışta bilgiye ve eğitimli tercümanlara ve danışmanlara erişimi olmalıdır.

Ek 3

Kaynakça

- Accorinti M. (2016), *"İtalya'da refakatsiz yabancı küçükler: siyasi ve sosyal bir analiz"*, Nüfus ve Sosyal Politikalar Araştırma Enstitüsü (IRPPS-CNR), Roma.
- Alikhan S. ve Floor M. (2007), *"Avrupa'da sığınma talebinde bulunan refakatsiz ve ailesinden ayrı düşmüş çocuklar için yasal temsilcilik sağlanması sistemleri"*, İlk haritalama, Cenevre.
- Bailleul C. ve Senovilla Hernández D. (2016), *"Dans l'intérêt supérieur de qui ? Enquête sur l'interprétation et l'application de l'article 3 de la Convention Internationale des Droits de l'Enfant dans les mesures prises à l'égard des mineurs isolés étrangers en France"*, MIGRINTER, Poitiers.
- Bailleul C. ve Senovilla Hernández D. (2015), *"Kimin yüksek yararı? Refakatsiz küçüklerin haklarının göç ve iltica süreçleri merceğinden keşfedilmesi: Fransa ulusal raporu"*, Projet MINAS.
- CGRS (2017), *"Belçika'da sığınma başvurusunda bulunan refakatsiz küçükler için rehber"*, Mülteciler ve Vatansız Kişiler Genel Komiseri, erişim için www.cgrs.be/sites/default/files/brochures/unaccompanied-foreign-minor_2017_english_0.pdf, 30 Ekim 2018 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Avrupa Konseyi (2010), *"Refakatsiz göçmen küçükler için Yaşam Projeleri – Ön saflarda yer alan görevliler için el kitabı"*, Drammeh L., Avrupa Konseyi Yayınevi, Strazburg.
- Avrupa Konseyi (2017a), *"Mülteci ve göçmen çocuklara ilişkin tematik rapor"*, SG/Inf(2017)13, Avrupa Konseyi Göç ve Mülteciler Genel Sekreteri Özel Temsilcisi, 10 Mart 2017.
- Avrupa Konseyi (2017b), *İnternet okuryazarlığı el kitabı. Çevrim içi dünyada kullanıcıların desteklenmesi*, Avrupa Konseyi Yayınevi, Strazburg.
- Avrupa Konseyi (2017c), *"Yaş tespiti: Avrupa Konseyi üye devletlerinin göç bağlamında çocuk haklarına saygılı politikaları, usulleri ve uygulamaları"*, hazırlayan Wenke D., Avrupa Konseyi Yayınevi, Strazburg.
- Avrupa Konseyi (2018a), *"Göç hâlindeki çocuklar için çocuk dostu bilgiler"*, yuvarlak masa konferansı raporu, Strazburg, 29 ve 30 Kasım 2017, Avrupa Konseyi Yayınevi, Strazburg.
- Avrupa Konseyi (2018b), *"Göç hâlindeki çocuklar için çocuk dostu bilgiler, 'Çocuklar ne düşünüyor?'"*, hazırlayan Marku K., Avrupa Konseyi Yayınevi, Strazburg.
- Defence for Children-ECPAT, Hollanda (2011), *"Avrupa'da ailesinden ayrı düşmüş çocukların yasal temsilcileri için temel standartlar: yasal temsilcilerin ve yetkililerin hedefleri"*.
- Faizi A., Meichker F. ve Bearboz (2014), *Je peux écrire mon histoire*, Médiapop Editions, Mulhouse.
- FRA (2014), Ebeveyn bakımından yoksun çocuklar için yasal temsilcilik, Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı, erişim için https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/docs/guardianship_for_children/guardianship_for_children_deprived_of_parental_care_en.pdf, 30 Ekim 2018 tarihinde erişilmiştir.
- FRA (2018), *"İltica usullerinde çocukların yaş tespiti ve parmak izi. AB'de çocuk haklarına ilişkin asgari yaş koşulları"*, Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı, erişim için <http://fra.europa.eu/en/publication/2018/minimum-age-asylum>, 30 Ekim 2018 tarihinde erişilmiştir.
- FRONTEX (2015), *VEGA el kitabı: havaalanlarındaki çocuklar*, Avrupa Birliği Üye Devletlerinin Dış Sınırlarında Operasyonel İşbirliğinin Yönetimi için Avrupa Ajansı, Varşova.
- Gaultier S., Demazure G. ve Pinsault N. (2017), *"Farkla uğraşmak: refakatsiz mülteci küçükler psikoterapötik müdahalelerin kapsamlı bir incelemesi"*, Avrupa Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Cilt 12.
- Gernet S. (2015), *"Passions ordinaires' des jeunes mineurs isolés étrangers: l'exemple de la pratique sportive comme processus de transformation identitaire"*, Jeunes et Mineurs en Mobilité/ Hareket Hâlindeki Gençler ve Çocuklar Cilt 1.
- Guerra V. ve Brindle D. (2017), *"Göçmen çocukların ve gençlerin sosyal olarak dahil edilmesinin teşvik edilmesi: sosyal hizmetlerin görevi"*, Avrupa Sosyal Ağı, Avrupa'da Sosyal Hizmet.
- Henriques A. ve Lyamouri-Bajja N. (2018), *"Birlikte ADIM-ADIM. Genç mültecilerle gençlik çalışmaları için Destek, İpuçları, Örnekler ve Olanaklar"*, Avrupa Konseyi Yayınevi, Strazburg.

- Hjern A. (2016), "Düşmanca bir siyasi ortamda bütünsel bir pediatrik yaş tespitinin uygulanması - İsveç hikâyesi", konferans raporu "Mülteciler için en iyi uygulama", Berlin, 6 ve 7 Haziran 2015, Deutsche Sektion der Internationalen Ärzte für die Verhütung des Atomkrieges (IPPNW), ss. 38-43.
- Uluslararası Çocuk Adaleti Gözlemevi (2016), "Beni duyabiliyor musun?" Çocukların çocuk adaletine katılımı: Avrupa çocuk adalet sistemlerinin çocuk dostu hâle getirilmesine ilişkin bir el kitabı".
- İrlanda Mülteci Konseyi (2013), "İrlanda'da sığınma talebinde bulunmak: çocuklar ve gençler için bir rehber", Dublin, erişim için www.irishrefugeecouncil.ie/wp-content/uploads/2013/05/IRC-Video-Guide-for-Young-People-1.pdf, 29 Ekim 2018 tarihinde erişilmiştir.
- Kohli R. (2014), "Hareket hâlindeki sığınmacı çocukların korunması", Revue Européenne des Migrations Internationales Cilt 30.
- Lloyd McGarry S. (2017), Acil bir durumda acil durum: Yunanistan'da giderek artan göçmen çocukların cinsel sömürü ve istismarı salgını, Harvard FXB Sağlık ve İnsan Hakları Merkezi, Cambridge.
- Pastoor de Wal L. (2015), "Köklerinden sökülmeden Norveç'te yeniden yerleşime kadar refakatsiz genç mülteciler: okulların, refahın, adaptasyonun ve entegrasyonun geliştirilmesindeki önemli rolü", Jeunes Mineurs en Mobilité/Hareket Hâlindeki Gençler ve Çocuklar Cilt 1.
- Piano Accoglienza (2016), "Tavolo di coordinamento nazionale sui flussi migratori non programmatic", Ministero dell'Interno.
- Rozzi E. (2008), "İtalya'da ailelerinden ayrı düşmüş AB üyesi olan ve olmayan çocukların durumu", E-migrinter Cilt 2.
- Save the Children (2017a), "Önce çocuklar: intervento in frontiera" erişim için <https://www.savethechildren.it/cosa-facciamo/progetti/children-come-first-intervento-frontiera>.
- Save the Children (2017b), "Atlante dei minori stranieri non accompagnati", erişim için www.savethechildren.it/sites/default/files/AtlanteMinoriMigranti2017.pdf, 29 Ekim 2018 tarihinde erişilmiştir.
- Avrupa'da Ailesinden Ayrı Düşmüş Çocuklar Programı (2012), "Avrupa'da ailesinden ayrı düşmüş çocuklar bağlamında yaş tespiti üzerine değerlendirme raporu", Mayıs 2012.
- Terres des Hommes (2017), "Guida al Modello FARO Salute mentale e supporto psicosociale a minori migranti non accompagnati e a famiglie con bambini in prima accoglienza".
- Touzenis K. (2006), Refakatsiz küçükler. Haklar ve koruma, XL Edizioni, Roma.
- UNHCR/UNICEF/Uluslararası Kurtarma Komitesi (2017), "Avrupa'da refakatsiz ve ailesinden ayrı düşmüş çocuklar için daha güçlü politika ve uygulamalara giden yol".
- UNHCR (2008), "Çocuğun yüksek yararının belirlenmesine ilişkin kılavuz ilkeler", erişim için www.unhcr.org/4566b16b2.pdf, 29 Ekim 2018 tarihinde erişilmiştir.
- UNHCR (2016), "Avusturya'daki sığınma usulünüz", UNHCR Avusturya ve Federal Göç ve İltica Dairesi, erişim için www.unhcr.org/dach/wp-content/uploads/sites/27/2017/02/AUT_UNHCR-UMF_D_E_2016.pdf, 29 Ekim 2018 tarihinde erişilmiştir.
- UNHCR (2018), "Umutsuz yolculuklar - Ocak 2017'den Mart 2018'e", Mart 2018, erişim için <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/63039>, 29 Ekim 2018 tarihinde erişilmiştir.
- UNICEF (2017a), "Sperduti. Storie di minorenni arrivati soli in Italia", Mayıs 2017, CNR-IRPPS, Roma.
- Vettolina G. G. (2015), I minori stranieri non accompagnati in Italia. Sfide e prospettive, McGraw-Hill Education, Milan.
- Dünya Sağlık Örgütü (1998), "Sağlığın geliştirilmesi sözlüğü", Cenevre.

Pratik ipuçları, umut verici uygulama örnekleri ve çocukların hakları ile ilgili sorabilecekleri sorularla dolu olan bu el kitabı, göç sırasında refakatsiz, ailesinden ayrı düşmüş ve refakatli çocuklarla, onların hakları ve onları etkileyen usuller hakkında nasıl konuşulacağı konusunda görevlilere ve gönüllülere fikir vermek amacıyla rehberlik ve destek sağlamaktadır. Bu el kitabı, mevcut standartlar ve çocuk hakları hakkında iletişim kurmanın yollarını ve yöntemlerini ve çocukların yolculuklarında onlara yardımcı olan anlaşılabilir bilgilere erişmelerini sağlayarak uygulamanın nasıl geliştirileceğini ortaya koymaktadır. Görevlilere ve gönüllülere rehberlik sağlamakta ve fikir vermektedir.

Haklara ve çocuk dostu usullere erişimi güçlendirmek için Çocuk Hakları Bölümü tarafından geliştirilen bu çalışma, Avrupa Konseyi üye devletlerinde göç hâlindeki çocuklarla çalışan uygulayıcılar tarafından birlikte yazılmış olup, beş üye devlette yapılan istişareler sırasında çocuklar tarafından yapılan önerilere yer vermektedir.

*Bu çeviri, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi arasındaki ortak bir programın fonları kullanılarak hazırlanmıştır. Burada ifade edilen görüşler hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin resmi görüşünü yansıtmaz.**

TUR

Avrupa Birliği üye ülkeleri bilgi, kaynak ve geleceklerini birleştirmeye karar vermiştir. Bu ülkeler, birlikte, kültürel çeşitlilik, hoşgörü ve bireysel özgürlükleri korurken, istikrar, demokrasi ve sürdürülebilir kalkınma bölgesi oluşturmuşlardır. Avrupa Birliği, bu kazanımlarını ve değerlerini sınırları ötesindeki ülkeler ve insanlarla da paylaşmaya kararlıdır.

www.europa.eu

Avrupa Konseyi Avrupa kıtasının önde gelen insan hakları kuruluşudur. Kuruluş, Avrupa Birliği'ne üye tüm ülkeler dahil olmak üzere 47 üye ülkeden oluşmaktadır. Tüm Avrupa Konseyi üyeleri insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü korumaya yönelik Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşmenin üye ülkelerdeki uygulamasını denetler.

www.coe.int

Bu çeviri Avrupa Birliği ile ortaklaşa finanse edilmiştir

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE